

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás vállalatjának a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Apponyi Albert gróf Zomborban.

Miként Nagyváradnak Tisza Kálmán, Pozsonynak Szilágyi Dezső beszédeivel meg van a maga karácsonyi politikai ajándéka, úgy Zombor is megkapja azt Apponyi Albert gróf megjelenésével, a ki hétfőn érkezik le hozzánk s az nap délelőtti nagy beszédet fog mondani a „Vadászkürt”-ben összegyűlték előtt.

Tisztelt lapotársunk, a „Zombor és Vidéke” ezen alkalmat felhasználja arra, hogy a régi szokás szerint egy nagyot üssön a szabadelvűpárton, azt hatalom bitórlónak mondja, s olyannak, melynek egyedüli örömét és gyönyörűségét a törvényen kívüli kormányzás, meg nem szavazott adó beszéde s meg nem ajánlott ujoncok besorozása képezi. Apponyi lejtveteléről ilyen modorban polemizálni nem akarok; úgy gondolom, inkább hatáskeltésre vannak ezek a kifejezések szárván s nem arra, hogy komoly cáfolatra igényt tartanának.

Nem vagyok ugyan megbizva, hogy a mi egész szabadelvűpártunk nevében tegyek kijelentéseket, azt hiszem azonban nem járok messze az igazságtól, ha a zombori és bácskai szabadelvűpárt közhangulatát — Apponyi lejtvetelével szemben — a következőkben jellemzem röviden.

Hogy Apponyi Albert Zomborra jön, politikai nézeteinek kifejtésére, — a mai válságos és nehéz időkben — városunkat választás színhelyül, annak mindannyian örülünk s ezen tény Zombor városára nézve csak megtiszteltetés. Apponyi Albert gróf fenomenális szónoki képessége, szeplőtelen jelleme, lángoló hazaszeretete s feltétlen politikai becsületessége, — pártkülönbség nélkül — minden polgár tiszteltetését biztosítja részére.

Másrészt, mi szabadelvűpártiak is lesni fogjuk ajkáról a szót, mely a mai, — napról-napra nehezebb helyzetből a törvényszerű és parlamentáris kibontakozás utját megmutatja. Az az államférfi fog méltón számíthatni az egész nemzet hálijára s osztatlan elismerésére, a ki megmutatja a helyes kivezető utat

a mai zürzavarból, a ki megmutatja az utat, a melyen a normális állapotok medrébe terelhető az állami élet működése. Mert arra, hogy beszédeket halljunk akár a többség akarata feltétlen érvényesülésének szükségessége mellett vagy a többség monopoliumának veszélye ellen, — akár a kisebbség terrorizmusa ellen vagy a kisebbség eljárásának jogossága mellett: — szükség nincs; ismerjük az érveket jól pro is meg contra is. Egyik vagy másik álláspont újra való kiszínezéséből tehát az országnak haszna nem lesz. Mi tehát nem a pártvezért szerető hallani Apponyiban, hanem az orvost. S valóban Zomborra nézve nem lenne képzelhető szebb és értékesebb karácsonyi ajándék, mintha e falak közül hangzhatnánk el az a szó, mely a jelenlegi állapotok elfogadható rendezésére s a béke helyreállítására az utat megmutatná.

Az azonban bizonyos, hogy ha Apponyi Albert gróf a választási visszaélésekről akar nagy beszédet mondani, ha felakarja eleveníteni mindazt, a mit az egyesült ellenzéki pártok által kiadott s nézetem szerint hatást tévesztett manifestumból jól ismerünk: azzal e város és megye lakosainak óriási többségénél eredményt nem fog elérni egyszerűen azért, mert Bácskában a választásoknál visszaélés nem volt.

Sokkal jobban emlékezik mindenkinek a nemrég lefolyt választási campagne-ra, semhogy ne tudná, mikép Zomborban és a megyében, menten minden törvénytelen befolyástól és nyomástól, a választók valódi akarata érvényesült s kivétel nélkül oly kiváló férfiakat juttatott a képviselői megbízatáshoz, a kiknek juttatott gondolkodásához, hazafiságához s politikai jelleméhez szó nem fér. Tehát Bácskában választási visszaélésekről beszélni, — még ha azt oly előkelő államférfi is tenné, mint Apponyi — igen rosszul választott eszköz.

Nagyon csalódnék Apponyi Albert gróf akkor is, ha azt hinné, hogy bármilyen fényes dialektikával igazolni fogja tudni Zombor város és a megye higgadtan gondolkodó választói előtt a

kisebbség által immár a végletekig vitt obstrukció jogosságát. Tisztában vagyunk mi nagyon jól azzal, hogy, ha igazolt is lehet az ellenzék szempontjából a legélesebb kritika a kormányval szemben, sohasem lesz igazolható a kritikának az a módja és formája, melyre az ellenzék reá lépett s a mely azt eredményezte, hogy január 1-jére törvényen kívüli állapotokra lehetünk elkészülve. Az obstrukció eredményezte a Tisza lexet, ez pedig a szabadelvűpárt több elsőrangú tagjának kilépését, mely nagy veszteség minden szabadelvű gondolkodású polgárt fájdalommal tölthetett el, így jelen sorok íróját is, kinek meg van az egyéni meggyőződése a Tisza-javaslat felett. Mi szülte pedig az obstrukciót? Erős a meggyőződésem: javarészt személyes motívumok.

Ha Apponyi gróf azt hiszi, hogy megjelenésével és beszédével kapacitálni fogja a választók többségét a kormányelnök személye ellen folytatott kérelmetlen s gyűlöletstől áthatott harc helyeségéről, akkor is csalódnék, mert Zombor város és Bács megye választóinak nagy többsége sokkal jobban tudatában van azon érdemeknek, melyeket a kormányelnök e minőségében szerzett, semhogy indokolható lenne a harcnak azon módja, melyet vele szemben az ellenzék folytatott.

Végül a legjobban csalódnék Apponyi gróf, ha azt hinné, hogy megjelenése és beszéde a legkisebb részt is törhetné a szabadelvű párti választók tömör és erős falán.

Teljesen Apponyi nyilatkozataitól függ tehát, miként mérlegelje Zombor város és Bács megye közönsége karácsony másnapi szereplését: egyszerű pártdemonstrációnak tartsa-e azt, vagy pedig a bölcs államférfi utmutatásának, a ki a többség korlátlan hatalmának hirdetésével, a kisebbség tulhajtásai s a Tisza lex által előidézett szomorú állapotok szanálására alkotmányos és célravezető eszközt talált.

Dr. Balogh Ernő.

A „BÁCSKA” tárcája.

A GYLKOS.

A köln-ostendei expressz, a mely amugy is egyike Európa leglátogatottabb vonatainak, most is tele van utasokkal, kiket a véletlen zsúfolt egytűvé a meleg kupéba. Mindannyian idegenek egymástól: különböző nemzet, s az utazásuknak is más meg más a célja. Ellenséges szemmel méregetik egymást s ellenszenvednek csak növekszik, mikor a jegyek átlukgatása alkalmával kitudnik, hogy a társaság a végállomásig együtt marad. Szép kilátások!

Ebben a hőségben, léring módjára összegyömöszölve utazni a tengerpartig!

Veszítletik az emberrel az az özés, hogy terbére van, a kinek hasznát nem veszi. S mi hasznukat vennék egymásnak ezek az utazók, a kiknek nincs egy közös gondolatuk? (Kivéve persze a kedvetlenséget, mely e pillanatban mindnyájukkal közös.)

A tájké ellenben, mely nem törődik a turisták rosszkedvével, egyre szebb lesz. Soktornyu városok, érdekes várkastélyok váltakoznak mintaszerűen művelt szántókkal, rendszeresen csatornázott földekkel, elegáns kertekkel. A kocsiiban ülők jobbra-balra tekintgetnek s főleg a kik szélről ülnek, kedvteléssel legeltetik szemüket a váltakozó tájképeken.

A vasut elszárgul egy óriási nagy épület mellett, mely száz meg száz ablakával egy zöld hegynek magaslatáról néz a völgyben dübörgő vonatra. Fölfelé szeles szerpentint vezet, melyet kétoldalt egy egy fasor szegélyez. A látvány olyan festői, hogy megszakad rá a kupé csöndje, s az utasok közül felkiált egy német uri dáma:

— Gyönyörű fekvésű épület! De jó volna benne lakni!

Mire az egyik utitárs hangosan felkacagott s így szólt:

— Ön nem is sejti, asszonyom, hogy milyen furesát mondott. Hisz az a traubükkeni fegyház!

S egy elegáns külsejű, fehérszakállú uriember, a ki közepén ül s keveset láthatott a vidék szépségei közül, megjegyezte:

— Nagyon szép hely. En évekig laktam ott.

A kellemetlen esőnd kissé elült. Az utasok érdeklődni kezdtek egymás iránt s közülök egy, a ki valószínűleg tanár volt valamelyik egyetemen, így szólt:

— Voltaképpen nagy igazságtalanság, hogy a fegyencek szobrában laknak, mint sok helyen a káptalan. A társadalom tulozza a humanitást, mikor nemcsak egészséges házakba telepíti őket, de e házakat a legszébb pontokra építi, gyönyörű kilátással, a melyben például én csak akkor részesülök, ha magas hegyre mászom.

A fehérszakállú ellentmondott.

— Nem tulságos humanitás, tisztelt uram. Higgye meg, nem tulságos. Csak egy kis kárpolitás ama szerencsétlenek részére, kik arra vannak kárhoztatva, hogy életük javarészt e falak közé zárva töltsék, megfosztva szabadságuktól, családjuktól, a társas érintkezéstől s a polgári tisztesség minden jótéteményétől. Mi lenne belőlük, ha még jó levegőjük se volna s ha szűk cellájuknak keskeny ablakjából kitekintve nem láthatnák a dicső természet néhány vigasztaló képét, a melyek jótékonyan hatnak lelkületükre? Talán mindannyian megörlődnek! . . . Tapasztalásból beszélek, uraim, mert hat évig laktam ebben a szomorú házban, a mely messziről olyan vidámnak látszik.

— Mint fegyházigazgató? — kérdezte a kíváncsi urbölg.

— Mint fegyenc, — felelte amaz.

Egy gyenge idegzetű fiatalember, a kit orvosai Blankenberghe-be küldtek, összerendezett, ijedten nézett a beszélőre, aztán fölkel s kilépett a folyosóra.

Csak ötven maradtunk a kupében, a melyben kellemetlen, szinte kisérteties esend támadt. Az utitársak, kik az utazás kezdetén ellenségek módjára allottak szemközt, most barátságosan, mintegy kölcsönös segélyt kérve és igérve pillantottak egymásra.

A csendet az özszakállú ur szakította meg, a ki szomszédja távozása folytán megüresedett sarokülésen foglalt helyet:

— Igen, hat évig ültem Traubükkenben. De ne higgyék, hogy valami közönséges büntény miatt . . . Vigasztalan volnék, ha azt hinnék önök, hogy sikkasztottam, vagy váltót hamisítottam.

S anélkül, hogy kérdezték volna, hozzátette:

— A feleségemet öltem meg . . . Ha megengedik, elmondom a történetet.

Elég vagyont örökölttem s így senki se csodálkozott, hogy a legszebb düsseldorfi leány, dacára a köztünk tángó korkülönbségnek — harminc esztendő — feleségül jött hozzám. Igen-t mondtott egy pillanatnyi habozás nélkül, pedig házasságunk előtt egy teljesen vagyontalan fiatalembert szeretett, a ki tanító volt egy állami leányiskolában.

Mielőtt eljegyeztem, így szóltam hozzá:

— Kedves Melitta, legyen őszinte. Nagyon megkeserülhetnék mindketten, ha nem lenne az. Hogy áll ön Warden Hugóval?

— Szerettem őt, de ennek már vége. Kiadtam az utját s ő át is helyeztette magát Bonnba.

... Házasságunk boldog is volt mindaddig, míg csak három év múlva nem mentünk Wiesbadenbe, a hová a feleségem nagyon kíváncsított, — a mint mondtam: a gégekatarsom miatt. Ott találuk Warden Hugót is, a ki időközben egy nála jóval idősebb gazdag örökös-nővel kelt egybe, otthagya hivatalát s beállott rentiernek. A fűrdövendégek lajstromába legalább így volt beírva.

A Kochbrunnen-nél találkoztunk először egy reggel. Éreztem, hogy Melitta karja megrezent, mikor tekintetük összetalálkozott. Warden ur megemelte kalapját, Melitta fejének alig észrevehető biccentésével válaszolt. Ez volt az egész. Találkozásuk mégis nyugtalanított, de nem akartam aggodalmaimat elárulni.

Délben a Taunus-Hotelben ebédeltünk s bármennyire nem szerettem is, bele kellett nyugodnom a véletlenbe, mely Wardenékat éppen velünk szemben helyezte el.

— Kérem, mutasson be a férjének, — így szólt Warden a feleségemhez.

— Warden ur, — végezte a bemutatást Anna ceremóniásan.

— Örvendek, — mondta Hugó s bemutatta Wardené asszonyt, egy jóképű s nem igen csinos hölgyet, a ki gazdagon volt öltözve és ékszerrel.

Egy csöppet se csodálkoztam, hogy elbolondíthatta e hölgyet. Warden ur az ugynevezett ellenállhatatlanul szép férfiak közé tartozott s nem tagadom, hogy a mint szemben láttam őt Melittával, a legnagyobb mértékű féltékenység vett rajtam erőt.

Volt is rá okom.

A béke, az engesztelődés megnyilatkozása.

Forrong, tör az emberiség mindig a maga céljai felé, és minden korszakot más eszmék lelkesítettek; de vannak, különösen az ő történelemben voltak századok, mikor az emberiség nagy zöme mintegy fásultságban volt, és rab-szolgaként tehetetlenül fektűt valamely világ-uralomnak lábai előtt.

Ilyen korszak volt, mely az üdvözítő születésekor a népeket a római világ-uralom előtt dermedt alarendeltségben tartott; mindenütt megszűnt a nemzeti élet, a kultúra, és valamint a stádiumok, a mértődjelzők az egynél Rómában kezdődtek, és így futottak ki a világ-birodalomba, úgy annak óriási hatalma a központból a tartományokba nyomult, és polipkarjaival magában egyesített minden provinciális életet, és azt magába olvasztva, tönkre silányította.

Politikai és vallási vágyak a jobb után éltek az összes nemzetekben, és kétségbe esve néztek a jövő felé, hogy nem dereng-e a megváltás hajnala? Es ime a sejtések, az aggályok, az elégedetlenség ezen korában megjelenik szelíd fenségében, a béke pálmájával kezében, a régen várt megváltó, nem ugyan karddal övedzve, és szabadságot ígérve Róma nyomasztó jármától, de hirdette az eltévelyedett, a szorongatott emberiség egységét a világszellemmel, — felemelve a csüggedő, a hanyatló emberi lelket, és annak új irányt, új röptűt megadván az ég felé. Az angyalok, a mennyi seregek kara vezette be ezen fenséges, sugár-koszorúta életet, és zengte körül, midőn csecsemőként a jászolban fektűt.

E mennyi szó: „béke“ hatja át karácsony napján a keresztények millióit, ennek dicsőítése felszáll az imákban, a tömjénfüst fellegeiben, a hívek énekeiben, és e szó hatalmas erkölcsi kényszere alatt borul térdre megengesztelt Istene előtt a hívők serege.

Nincsen-e nekünk is szükségünk ezen varázsszóra, annak kiegyenlítő és engesztelő hatalmára? Elkecseregett harcban állunk egymással szemközt a közélet porondján, mindnyájan szeretjük, imadjuk e hazát, élünk, halunk érte, ha vész fenyegeti és mindamellert nem értjük meg egymást és ádáz gyűlölettel vagyunk egymás iránt, kik e közös hazának gyermekei vagyunk. A szenvedélyek vad rohama sodor bennünket, rontjuk magunkat és e honra végzetes csapást mérünk. Hol van azon a legforróbb politikai küzdelemben elmerült férfi, kit az isten békéje napján az engesztelődés szelleme meg nem ihletne és legalább percekre meg nem hallgatná a sferák engesztelő karát, mely az ember-isten születésekor a mennyekben megszólt? Nem szégyen az sem, ha a marcona férfiak a gyermekkor igézetes karácsonyfája jut eszébe, hol a boldog gyermek-szívet mennyi érzelmek áthatották és az isteni békének örök emlékeit megalapították. Ha egyszer a sors keze ezen ádáz küzdelmeket osztályrészünknek reánk mérte, nekünk bizonyosan sokkal nagyobb mérvben, mint más nemzeteknek és elkecseregett har-

cok nélkül honunk ezen ujjaszületése meg nem történhet, legalább karácsonynak isteni béke ünnepe az engesztelődésnek nyissuk meg szívünket, elménket, e megállás a harcban, — a megfontolás és béke óriási, — ha fegyverszünetnek is tekintjük — a béke érzetéből megmarad akkor is több kevesebb, ha újból a küzdelemre kilépünk — Isten békéje, a sferák kara zengje be engesztelésével ez évnek következő karácsonyát.

R. Á.

Vármegyei közgyűlés.

Bács Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottsága december hó 22-én tartotta meg ez évi utolsó rendes közgyűlését.

A közgyűlésen dr. Vojnits István főispán elnökölt, a kit a bizottsági tagok lelkes éljenzéssel és felállással üdvözöltek. A főispán a jegyzőkönyv vezetésével Bertolino Sándor tb. főjegyzőt, a szólni kívánók feljegyzésével pedig Popovits Sebő tb. főjegyzőt bizta meg.

A közgyűlésen betöltötték az üresedésben volt szolgabírói állásokat. És pedig a Veszelenovits Milorádnak zombori alkápitanynya történt megválasztása folytán megürült szolgabírói állásra Malonyai Béla közig. gyakornok, a Tripolszky Gyulának főispáni titkárra történt kinevezetése folytán megüresedett állásra pedig Joszimovits Milenkó szintén közig. gyakornok választottak meg egyhangulag.

A választással kapcsolatosan értesítette a főispán a törvényhatósági bizottságot, hogy törvényadta jogánál fogva Malonyai Bélát az almási járásba, Joszimovits Milenkót a titeli járásba, Lichtneckert Józsefet a palánkai járásból a hód-sághi járásba, Ritter Gyulát pedig az almási járásból a palánkai járásba osztotta be szolgabírói minőségükben.

Ertesítette egyúttal a főispán a közgyűlést, hogy törvényadta jogánál fogva Léderer Pál aljegyzőt tb. főjegyzővé, dr. Raffai János moholi ügyvédet tb. főügyésszé és dr. Alföldi Lajos bajai járásorvost tb. főorvossá nevezte ki.

A közgyűlés még a szolgabírói állások betöltése előtt megalakította a különféle bizottságokat és választmányokat. Az egyes bizottságokba és választmányokba beválasztottak:

Az igazoló választmányba: a főispán a maga részéről elnökké kinevezte Karácson Gyula alispánt, tagokul pedig Hoffmann Frigyes, Kuluncsits Ágoston és dr. Rátai Józsefet; a közgyűlés megválasztotta: Bertolino Sándor, id. Ertl János, Kohut Henrik, Popovits Sebő és Róheim Károly bizottsági tagokat.

A bírói választmányba 3 évre a következő öt tag választott meg: Fernbach Antal, Molnár Károly dr., Latinovits Pál, Szalai Károly és Zákó Milán.

A gazdászati választmány tagjait megválasztották: Alföldy Gedeon dr., Eigl József, Ertl János id., Fernbach Lajos, Gráber Gyula, Herczeg Ede, Kesselbauer Károly, Latinovits János,

Lelbach Péter, Mihályi János, Nagy Mihály, Popovits Sebő, Rác György, Rátai József dr., Szalai Károly, Szemző István, Trischler Xavér Ferenc, Ungár József, Vény Márton és Vissy Károly.

Az egészségügyi bizottságba: Burtik Győző dr., Dembitz Vilmos, Ertl János id., Hadzai János dr., Hoffmann Károly dr., Jankovits Anatolija, Kuluncsics Ágoston, Latinovits Géza, Medveczky Károly, Martin József, Ormay Kálmán dr., Ott Konrád dr., Popovits Sebő, Rátai József dr., Szaich Gyula, Szemző István, Sztankovits György, Tessényi Pál, Tóth József, Varró János dr., Vény Márton, Vojnits Dávid és Zalár István dr. bizottsági tagok választottak meg.

Zenta városánál az 1899. évben eszközlendő tisztújításhoz alispáni helyetteség Pribil Ernő, vármegyei főügyész választott meg.

A jegyzői képesség megbírdálására hivatott bizottságba Mihályi János id. és Szalay Károly választottak meg.

Az ipartanács a következőleg alakult meg: a közigazgatási bizottság részéről rendes tagokul Róheim Károly és Willmann Mátyás, póttagokul Mayer János és Kniesel Jakab, a szegedi kereskedelmi és iparkamara részéről pedig rendes tagokul Lelbach Konrád és Krieg Béla, póttagokul Schneider Vilmos és Mersch János választottak be. A törvényhatósági bizottság ezt tudomásul vette, és a maga részéről a tanács jegyzőjévé Léderer Pál aljegyzőt, ennek helyettesül pedig dr. Gergurov Márk aljegyzőt rendelte ki.

Ezután a törvény rendelkezéséhez képest névszerinti szavazással megválasztottak:

A közigazgatási bizottságba: Latinovits János, Molnár Károly dr., Piukovits József, Sándor Béla, Szemző István.

A mezőgazdasági bizottságba: Fernbach János, Latinovits János, Vuits János, Tóth József ifj., Milosev Tódor, Vissy Károly, Perkóvác Ferenc.

Az állandó választmányba: Alföldy Gedeon dr., Bertolino Sándor, Bezeredy István, Czirfusz Ferenc, Chottek Rezső gróf ifj., Dungserszky Lázár, Debelyácsi Izidor, Ertl János id., Eigl József, Engelmann Adolf, Fernbach Antal, Fernbach Bálint, Fernbach János, Gromon Dezső, Heinec Albert, Hoffmann Károly dr., Ivánovits Iván dr., Jusits Lajos, Karácson Gyula, Kohut Henrik, Kuluncsics Ágoston, Latinovits János, Latinovits Zsiga, Latinovits Pál, Latinovits Géza, Lederer Gusztáv, Lelbach László dr., Mihályi János, Mezey Zsigmond, Molnár Károly dr., Nagy István, Pál Antal, Popovits Vazul, Piukovits József, Rác György, Rátai József dr., Récsei Ede, Rédl Lajos báró, Rédl Béla báró, Róheim Károly, Sándor Béla, Schlagger Gyula, Szalay Károly, Szemző Mátyás, Szemző Gyula, Szemző István, Sztankovits György, Sztójákovits Milos, Tóth József, Trischler Xav. Ferenc, Városov László, Városov Károly, Vény Márton, Vissy Károly, Vojnits Dávid, Vojnits István ifj., Vojnits József, Vuits János, Weindl Mór, Zákó Milán.

Észrevettem a legkönyösebb társalgás alatt is, hogy olykor loppal tekintettek egymásra. Csak azt nem tudtam, vajjon ez összenézés régi szerelmük megújulásának önkéntelen nyilvánulása volt-e, vagy árulást célzó büntársak jelbeszéde?

Fájdalom, arról kellett meggyőződnöm, hogy Melitta hazudott, a mikor hozzám jött s hogy közte s Hugó közt egy percre sem szűnt meg az összeköttetés.

Vagy három nappal a találkozás után Melitta a kendőjével egy papirlapot is kirántott zsebéből. Udvariasan utána hajoltam s átakartam adni a feleségemnek, a midőn észrevettem, hogy halálra sápadt.

— Add ide azt a papírt — kért reszketve.

— Előbb elolvasom.

Hugó levele volt, amelyben megköszöni, hogy Melitta betartotta ígéretét s eljött végre e fűrdőbe, hol remélhetőleg közeledhet majd hozzája. A levél bizalmas hangja elárulta, hogy viszonyuk csak szunyadt, de nem bomlott föl.

— Mit szólna mindehhez? — kérdém megsemmisülten.

Nem tagadott semmit, de megesküdtött, hogy házasságunk óta nem találkozott a kedvesével.

— Pakoljunk! — mondtam.

Néhány óra múlva elhagytuk Wiesbadent.

Csak ketten voltunk a kupében — nem úgy, mint most: öten — s habortatlanul beszélhettem vele. Így szóltam hozzá:

— Ha Warden ur nőlen volna, azonnal visszaadnám az ön szabadságát s lehetővé tenném, hogy egybekelhesenek. De mért ő is le van kötve s a válása nagyobb nehézségekkel járna, mint a mienk, hát ez a megoldás most már lehetetlen. S válás esetére is ő megint csak szegény tanító volna és pedig állás nélküli tanító — s ön nincs úgy szervezve, hogy jól érezhetné magát szegénységben. Kérdem hát: érez-e magában elég erőt, hogy hű maradjon hozzám s hogy nem szennyezi be nevemet, amelyet ön önként vett föl?

Melitta a megbánás megható szavaival köszönte meg nagylelkűségemet. Azt mondta, hogy holta napjáig se rójjá le halálját irántam. Megígért mindent.

Otthon aztán békesség volt. Melitta, ha nem is

volt épen boldog, legalább elégedettnek látszott s arcán az a csendes derű mosolygott, mely azt sejtette, hogy a szenvedélynek immár semmi köze hozzá. Keztem megnyugodni és bizni a jövőben...

De egyszer a tisztí kaszinóból jövet — nem a rendes uton mentem haza, hanem egy kis kerülővel — a postaépület előtt Melittát láttam, a mint levelet csuszta a gyűjtőbe. Meg voltam lepődve, mert leveleit rendszeresen a cseledek valamelyike szokta postára vinni.

Megvártam, míg eltűnt egy mellékutcában, aztán beléptem a postafőnökhöz:

— A feleségem alig néhány perce levelet adott itt fel — mondtam — s arra kért, szerezzem neki vissza.

— Szívesen — felelte az udvarias tisztviselő.

S rendeletet adott, hogy a postafők tartalmát azonnal trütsék ki.

A szolgál nagy halom papirossal tért vissza.

— Kihez van címezve a levél? — kérdezte a főnök.

Mintán csak gyanakodtam, de semmit se tudtam, nem mertem a Warden nevét kimondani.

— Azt bizony elfeledtem, — így szóltam. Majd ráakadok.

— Nem ép korrekt dolog, a mit tesztek, — mondta a főnök. — De önnek nem tagadhatom meg.

S megengedte, hogy magam kutassak a levél után. Megtaláltam. A címe így hangzott: Mathilde Renner, Bonn. Poste restante.

Megköszöntem a tisztviselő előzékenységét s visszasi tettem a klubba, hol izgatottan szakítottam fel a borítékot.

A gyanu bizonyossá lett. Arról győződtem meg, hogy Renner Matild nem más mint — Warden Hugó. A levél tartalma pedig körülbelül az volt, hogy Melitta unatkozik, nem élhet tovább Hugó nélkül s beleegyezik a szökésbe. Összeszed anyai pénzt és ékszert, amennyit csak lehet, ugyanezt teheti Hugó is s aztán Hollandián keresztül elvitorláznak Amerikába. A szökés napját már, úgy látszik, megállapította Warden, mert a levél azzal végződött, hogy a mondott napon és órában a kitűzött helyen fognak találkozni a szerelmesek.

Hogy hol? — arra nem voltam kíváncsi. Tudtam, hogy Melitta nem lesz ott.

Nyugalmat erőltettem s e naptól fogva kínos gyönyörrel szemléltem a feleségemet, ki abban a bizszenben, hogy levele eljutott a rendeltetési helyére, készült a szökésre.

Egy nap és egy éjjel — amelyet álom nélkül töltöttem — nem történt semmi.

A következő huszonegy óra alatt se.

Harmadik éjjel is úgy tettem, mintha aludnám. Sőt, hogy a tettetés tökéletes legyen, egy mélyen alvónak rendszeres lélegzését próbáltam utánozni. Éjjel körül úgy éreztem, hogy Melitta motorkál a párnám alatt s a következő percben már kezében voltak a kulcsaim, melyeket éjjelenként az ágyamban őriztem. Még egy perc s világosan balottam, hogy egy kulcs fordul a zárban. Felugrottam s berohantam a szomszédos szobába, hol a vasszekrényem állott — előtte a feleségem egy gyertyával. Az értékpapírok közt turkált.

Torkon ragadtam s még azt se kérdeztem tőle, hogy imádkoztál-e ma este?

Megfojtottam.

Az egyik hölgy — az, amelyik kíváncsi volt — az utolsó szóra szinte elsikoltotta magát. Kiszaladt a folyósóra, ahová nemsokára követte a másik is.

— Hogy lehet már egy ilyen szörnyeteget vasutra engedni? — méltatlankodtak. — Az ilyen embereknek nem volna szabad első osztályon utazni!

A bentmaradt két ur se állotta sokáig a gyilkos szomszédoságát. Nem ismerték egymást, de azért a professzor mégis így szólította meg amazt:

— Nem mennék a waggon-restaurantba?

S a másik, mintha régi jó pajtások volnának, így felelt:

— Szívesen, nagyon szívesen.

Az elegáns gyilkos magára maradt egész Osztdendőig, hol a hozzátartozói vártak.

Mikor a felesége — egy már éltes urhölgy — látta, hogy a többi kocsi tul van zsufolva s a férje egymaga száll ki kupéjából, tréfásan megfenyegette az újjával s így szólt:

— Milyen kényelemben utaztál! Bizonyosan megint azt a bolondos históriát találd föl az utitársaidnak...

Milkó Izidor.

Melléklet a „Bácska“ 100. számához.

A központi választmányba: Auer Ferenc, Bajazetov Zsárkó, Bertolinó Sándor, Bichler Vilmos, Blumenthal Károly, Csirszka Konrád, Czírűsz Ferenc, Dosztig József, Dombovits Márton, Ertl János id., Ertl József, Hartmann János, Gombos Béla, Hauke Imre, Herczeg Ede, Jedlicska Béla, Kuluncsits Ágoston, Kesselbauer Károly, Latinovits Géza, Medvezeg Károly, Molnár Károly dr., Papits Milos, Popovits Sándor, Popovits Sebő, Rátai József dr., Ribovics András, Récei Ede dr., Rausch Ede, Róheim Károly, Rockenstein Nándor, Schneider Károly dr., Schneeberger János, Szauer Ferenc, Szokola Gyula, Vározy Károly, Vissy Károly, Vojnits István ifj., Vojnits József, Vracarics Gerő, Zsupánszky Lyubomir.

A közgyűlés egyéb tárgyai a következők: Alispáni jelentés a közigazgatás állapotáról. — A jelentést — melyet lapunk más helyen egész terjedelmében közlünk — az alispán távollétében Vojnits István főjegyző olvasta föl. A jelentést a közgyűlés egyhangul tudomásul vette.

Beltügyi miniszteri rendelet az ebtartás s az ebadó tárgyában alkotott szabályrendelet jóváhagyása iránt. — A szabályrendeletet a miniszter jóváhagyta.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter ur rendelete a birtokhatár megjelölése tárgyában alkotott szabályrendelet jóváhagyása iránt. — A szabályrendeletet a miniszter jóváhagyta.

Beltügyi miniszteri intézkedés a bacs-földvári legelő-felosztási perben ügyvéd felvételére kiküldött bizottság uti költségeinek megállapítása tárgyában. — Felvilágosító jelentést tett vegett kiadatik a főszolgabírónak.

Beltügyi miniszteri intézkedés a megyei 1899. évi költségvetés jóváhagyása tárgyában. — A beltügyi miniszter a költségvetést jóváhagyta.

Beltügyi miniszteri intézkedés Herczeg Gyula és Hemler Keresztély földvétele tárgyában. — Az adás-vevési szerződés a jóváhagyási záradékkal elláttni rendeltetik.

Beltügyi miniszteri intézkedés Vasner György földvétele tárgyában. — Az adás-vevési szerződés a jóváhagyási záradékkal elláttni rendeltetik.

Gyöngyös város közönségének a m. kir. földmívelési miniszter urhoz intézett és pártolós végett megküldött emlékirata az elemi csapások ellen a kötelező állami biztosítás behozatala tárgyában, különös tekintettel a hazai szőlőszetre. — Tudomásul vétetik.

Borsod vármegye átirata a kóbor cigányok vándorlásának megszüntetése tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratának pártolása iránt. — Tudomásul vétetik.

Főispán ur öméltségének átirata a főispáni titkári állásnak betöltése tárgyában. — A főispán Tripolszky Gyula szolgabíró nevezte ki titkárrá.

Ugyanannak átirata Bakó Elek hódsági járási szolgabírónak az apatini szolgabíróshoz történt áthelyezése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Ugyanannak átirata folyó évi december hó 20-án megtartott számonkérőszék eredményéről. — Tudomásul vétetik.

Ugyanannak átirata, melylyel közli, hogy dr. Alföldy Gedeon a közigazgatási bizottsági tagsági állásról lemondott. — Tudomásul vétetik.

Főispán, mint megyei bíráló választmány elnöke bemutatja az 1899. évre összeállított legtöbb adófizető bizottsági tagok névjegyzékét. — A névjegyzék, melyet jövő számunkban egész terjedelmében közlünk, tudomásul vétetik.

Alispáni előterjesztés, a törvényhatósági közutak műszaki szolgálatának szervezéséről alkotandó szabályrendelet tárgyában. — A szabályrendelet elfogadtatott s kellő meghirdetés után jóváhagyás végett felterjesztetik a miniszterhez.

Ugyanannak előterjesztése a községi közmunkára vonatkozólag alkotandó szabályrendelet tárgyában. — A szabályrendelet elfogadtatott s kellő meghirdetés után jóváhagyás végett felterjesztetik a miniszterhez.

Alispáni előterjesztés az 1898-ra kivetendő betegápolási pótdadó mérve iránt. — A határozat meghirdetetik és jóváhagyás végett felterjesztetik a miniszterhez. Alispáni előterjesztés a megyei nyugdíjalap 1898. évi szükséglete és fedezete közötti különbségnek mint hiánynak a 2%-os pótdából leendő fedezése illetve átutalása iránt. — Az előterjesztés elfogadtatott.

Alispáni jelentés a közigazgatási, közművelődési és jótékonyági alapnak a 2%-os pótdából jövő évi 10000 frtnak átutalása iránt. — Az előterjesztés elfogadtatott.

Alispáni és árvaszéki elnöki előterjesztés az 1899. év folyamán másképp el nem helyezhető megyei és árvapénzeknek mely pénzügyterekben leendő gyümölcsöző elhelyezése iránt. — Az előterjesztés névszerinti százzal elfogadtatott. Lapunk jövő számában bővebben.

Alispáni előterjesztés a községek 1898. évi közpénztári számadásainak megvizsgálásához számvizsgáló elnökök kirendelése tárgyában. — Az elnökök névsorát jövő számunkban közöljük.

Ugyanannak előterjesztése a székház-épület előtti körönd kikövezése és lámpatartók beszerzése tárgyában. — Az összes munkálatra 5650 frt 51 kr előirányoztatik az építészeti alaphól.

Ugyanannak előterjesztése egyes tisztviselők jutalmazása és a szolgazemélyzet segélyezése tárgyában. — Lapunk jövő számában számolunk be.

Alispáni jelentés Bács-Bodrogh és Torontál vármegye között lévő „Pánai“ és „Nagy-Bátikai“ átmetszések folytán beizapodott Tisza mederben határozatnak megállapítása tárgyában. — A határvonal a jelentés alapján megállapított.

Alispáni előterjesztés a múlt év folyamán megvizsgált loállomány vizsgálatát végző állatorvosok jutalmazása tárgyában. — A 40 állatorvosnak összesen 1085 frt jutalom szavaztatott meg az állategészségügyi alaphól.

A megyei árvaszéki elnököknek előterjesztése két ideiglenes díjnyokra további egy évre leendő engedélyezése iránt. — A két díjnyok továbbra is alkalmaztatni rendeltetik.

A vármegyei egészségügyi bizottság véleményes jelentése Pivnica községben felállítatni kért önálló

gyógyszertár engedélyezése tárgyában. — A gyógyszertár felállítása véleményeztetik.

A megyei tiszti főügyész jelentése a mélykúti káposztáskertek visszavétele tárgyában. — Részben jóváhagyatik, részben feloldatik.

Veprovác község képviselőtestületének határozata a községi orvos látogatási díjai tárgyában kötött egyezség jóváhagyása iránt. — Jóváhagyatik.

Uj-Palánka község képviselőtestületének határozata a legelődíjak megállapítása tárgyában s ez ellen Veltzl József által beadott felebbezés. — Jóváhagyatik.

Az angol osztrák bank, Deutsch Ignác és társai és Brtl Henrik és fia felebbezése a csajkási réti földek átadási határidejének megállapítása tárgyában a szabályai jaráshoz tartozó községek képviselői által hozott határozat ellen. — Feloldatik.

B.-Földvár község képviselőtestületének a munkásszerződések készítéséről díjak tárgyában alkotott szabályrendelete. — Feloldatik.

O Becse község képviselőtestületének ugyanezen ügyben alkotott szabályrendelete. — Feloldatik.

Turia község képviselőtestületének ugyanezen ügyben alkotott szabályrendelete. — Feloldatik.

B.-Szenttamás község képviselőtestületének ugyanezen ügyben alkotott szabályrendelete. — Feloldatik.

Özv. Waidemann Vilmosné volt apatini községi orvos özvegyének kérvénye részére megszavazandó segély iránt. — 125 frt segély szavaztatott meg.

Tiszti főügyész véleményes jelentése a felosztott zenta-adaí lecsapoló társulat vagyonának hovatfordítása tárgyában. — Pótlás végett kiadatik Zenta városának.

Rác-Militics község képviselőtestületének határozata a felállítandó távirtda költségeihez való hozzájárulás tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Martonos község képviselőtestületének határozata az 1898. évre előirányzott községi közuti munkának a jövő évben leendő végrehajtása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Borsod község képviselőtestületének határozata Koczka Géza építész mérnöknek 1881. évből eredő kövételének kiűzése tárgyában. — Pótlás végett kiadatik a főszolgabírónak.

Cservenka község határozata Vagner Jakab törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács község határozata a körállatorvos látogatási és gyógykezelési díjai tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Szenttamás község határozata a fogyasztási adók kezelése és beszedése tárgyában. — Részben jóváhagyatik.

B.-Földvár község határozata a trachoma-kórház bérlete tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gardince község határozata a kisbírák ruba-átalánya tárgyában. — Jóváhagyatik.

Tiszakálmánfalva község határozata a községi II.-od szolga fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mélykut község határozata Torma György tartozásának tölése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Temerin község határozata egy tanítónői állás rendszeresítése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Déronya község határozata egy kiegészítő irnok ideiglenes alkalmazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gyurgyevó község határozata az ingyenes népkönyvtár felállítására tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács-Keresztúr község határozata ingyenes népkönyvtár felállítására tárgyában. — Jóváhagyatik.

Pető Jakab felebbezése O-Kanizsa község képviselőtestületének anyakönyvvezető hivatal szolgai állás beszüntetését kimondó határozata ellen. — A határozat jóváhagyatik.

B.-Martonos község képviselőtestületének határozata Bálics Mátyás, mint a nagyvendéglőnek volt bérletjéről beszedett 15 frt italmérsi adó tárgyában s ez ellen nevezettnek felebbezése. — Jóváhagyatik.

Zenta város képviselőtestületének határozata dr. Braun Károly építkezési ügyében s ez ellen nevezettnek felebbezése. — Feloldatik.

Szilbás község képviselőtestületének határozata a tanítói nyugdíjhatárlékok mikénti fedezése tárgyában s ez ellen Krämer György felebbezése. — Jóváhagyatik.

Burányi Ferenc felebbezése Dautova község képviselőtestületének a községi irnok természetbeni lakásának megvonása tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatik.

Ugyanannak felebbezése Dautova község képviselőtestületének a községi rendőrség fizetésének leszállítása tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatik.

Staller Antal és Hedrich István felebbezése Csaatalja község képviselőtestületének a nagyvendéglő bérbeadása tárgyában hozott határozata ellen. — Jóváhagyatik.

Gobhardt György és társai felebbezése Rác-Militics község képviselőtestületének a tanító lakbérének felemelése tárgyában hozott határozata ellen. — A határozat feloldatik.

Jovanovits Voisláv felebbezése Zenta város képviselőtestületének a gyógyszerek beszerzése tárgyában hozott határozata ellen. — A határozat feloldatik.

Beslin Milos és társai felebbezése O-Szivac község képviselőtestületének a községi mocsarak bérbeadása tárgyában hozott határozata ellen. — Jóváhagyatik.

Cuczinn Ignác felebbezése B.-Szt.-Tamás község képviselőtestületének a községi kertész elmozdítása tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatik.

Vilova község határozata az ó-becse-ujvidék-titeli h. é. vasut céljaira elfoglalt községi földek váltáságarának megállapítása. — Jóváhagyatik.

Szóna község határozata az Odry-töltés felmagasításához Gräber Ferenc és Melló Ferencről elfoglalt területekért adandó kártalanítás tárgyában. — Jóváhagyatik.

Parabuty község képviselőtestületének határozata a tanítói nyugdíjhatárlék mikénti fedezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Cservenka község képviselőtestületének határozata Glässer Márton törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata Groszarth Mihály törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata Wagner Keresztély 50 frt kamattartozásának leírása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mélykut község képviselőtestületének határozata Vörös János törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mosorin község képviselőtestületének határozata Popovits Jása törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Csonopla község képviselőtestületének határozata Dzsinitz Ferenc törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács-Szenttamás község képviselőtestületének határozata a községi előjáróság, segéd-, kezelő- és szolgazemélyzet fizetése és napidíjairól alkotott szabályrendelet módosítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács-Petrovoszellő község képviselőtestületének határozata egy irnoki állás szervezése iránt. — Illetékes eljárás végett áttétetik a közigazgatási bizottsághoz.

N.-Militics község képviselőtestületének határozata a kisasajátított földterületek tárgyában. — Jóváhagyatik.

Parabuty község képviselőtestületének határozata díjnyok felfogadása tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata egy községi temető helynek kihalásása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács Petrovoszellő község képviselőtestületének határozata a faiskola kezelő díjainak felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Veprovác község képviselőtestületének határozata Erzsébet királyné szobra tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Madaras község képviselőtestületének határozata a betétszerkesztőség szükséglete tárgyában. — Jóváhagyatik.

Csautavér község képviselőtestületének határozata az inségesek segélyezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mélykut község képviselőtestületének határozata a kórház céljaira vásárolandó ház tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Petrovoszellő község képviselőtestületének határozata ingatlan eladása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gyulafalva község képviselőtestületének határozata a gyermek-menedékház felállítására tárgyában. — A menház felállítására utasítatik.

Kis-Hegyes község képviselőtestületének határozata a segédszemélyzet jutalmazása tárgyában. — Feloldatik.

O-Morovica község képviselőtestületének határozata a segédfőjegyző fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Kanizsa község képviselőtestületének határozata a községi kéményseprő díjainak megállapítása tárgyában. — Feloldatik.

Prigl.-Szt Iván község képviselőtestületének határozata Vogl István tanító fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bogojeva község képviselőtestületének határozata a község nevének megváltoztatása tárgyában. — A község „Bács Gombos“ ra kívánja a község nevét megváltoztatni. A határozat jóváhagyatik.

Zsalya község képviselőtestületének határozata az előjárók jutalmazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

A titeli rétkelő bizottság határozata Stefanovits Szevannak díjazása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Petrovác község képviselőtestületének határozata a telekkönyvi betétek másolatának beszerzése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gyulafalva község képviselőtestületének határozata homokvásárlás tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata a nemzeti szövetség segélyezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács-Szenttamás község képviselőtestületének határozata Erzsébet királyné szobra tárgyában. — Jóváhagyatik.

Uj-Szivac község képviselőtestületének határozata az ingyenes népkönyvtár felállítására tárgyában. — Jóváhagyatik.

Vajszka község képviselőtestületének határozata a rendőrök jutalmazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Titel község képviselőtestületének határozata a róm. kath. templom toronyórájának kijavítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a községi orvos fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

O Kanizsa község képviselőtestületének határozata egy 8000 frtos ideiglenes kölcsön felvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ada község képviselőtestületének határozata a község kezelése alatt álló „Zárda alaphól“ felveendő 3000 frtos ideiglenes kölcsön tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mentényi Sándor szolgabíró kérvénye költségholdási átalányért, illetve e címen felmerült 45 frt költségeknek kiutalásáért. — Kiutalványoztatik.

Jegyzői nyugdíjkezelő választmány határozata Weninger Mihály tiszakálmánfalvai jegyző jegyzői nyugdíjáról tárgyában. — A határozat jóváhagyatik.

Veprovác, Dautova, Mohol, Filipova, Bikity, Felső-Szt-Iván, Báthmonostor, O-Palánka, Piros, Sztanisics, B.-Topolya, Kis-Hegyes, Plávna, Deszp.-Szt-Iván, Uj-Futtak, O-Kér, Csurogh, O-Soóvé, Apatin, Járek, Kupuszina és O-Becse községek határozatai ingyenes népkönyvtárak felállítására tárgyában. — Jóváhagyatnak.

Magyei közigazgatási számvetőség jelentése az 1897. évi községi szegényalaphoz állapotáról. — Tudomásul vétetik.

Uj-Verbász község határozata az Erzsébet-szobor javára 100 frt megszavazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Becse község határozata az Erzsébet-szobor javára 50 frt megszavazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Becse község határozata a községi tűzoltók, kisbírák, lovas hadnagyok, rendőrök és kocsisok utadójának fedezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Uj-Szivac község határozata Sveiczter Fülöp terhére bekebelezett zálogjog törlése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Baki Elek apatini szolgabíró kérvénye költségholdási költségei fedezése tárgyában. — 20 frt utalványoztatik.

Uj-Soóvé község határozata különféle behajthatlan követeléseinek leírása tárgyában. — Leiratik.

Katymár község képviselőtestületének határozata különféle behajthatlan követeléseinek leírása iránt. — Jóváhagyatik.

Pacsér község határozata különféle behajthatlan követeléseinek leírása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zsabya község határozata Raics Miklósnak kifizetett jutalmát tárgyalja. — Jövahagyatik.

Vajszka község határozata Petrov Luka ellenében fennálló 3 frt 10 krnyi kamatkülönbözet leírása iránt. — Jövahagyatik.

Mohol község határozata Peics Gyuka tartozásának leírása iránt. — Jövahagyatik.

Mohol község határozata Tyrics Dinka tartozásának leírása iránt. — Jövahagyatik.

Veprovác község inességköltségeiről leírása iránt hozott határozata. — Jövahagyatik.

Latinovits Gyula főszolgabíró jelentése Karmó István dautovai 1896. évi községi pénztárnok 58 frt 84 krnyi marasztalási összeg és 5 frt 88 krnyi kamatok befizetése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Zenta város határozata Katona János István árvatartási adós tartozásából fennmaradt 102 frt 99 kr és időközbeni kamatai leírása tárgyában. — Leiratik.

Puschmann Frigyes és Müllender Tivadar állatorvosok okleveleik meghirdetése. — Meghirdetetik.

Kecskés Julianna és Gaudet Teréz bábák okleveleik meghirdetése. — Meghirdetetik.

Gyurgyevó 1891., 1892., 1893. évi, B. Szt. Tamás, Bajmok 1894. évi, Bajmok, Prigl.-Szt. Iván, Kupuszina, Katymár, Begecs, Goszpodince, B. Szent-Tamás 1895. évi, Jankovác, Paraga, Kupuszina, Begecs, D. Szt. Iván, Goszpodince, Glozán, Báthmonostor 1896. évi, Szónta, Paraga, Tatabáza, Apatin, Csávoly, Bulkesz, Sándor, Piros, Karavukova, Gyulafalva, Bacsfalu községek 1897. évi közpénztári számadásai, Hódcság 1895. és 1896. évi körházi szegény-alap számadása, Csurogh és Tittel községek 1897. évi képzési és nevelési alap számadása, Nemet-Palánka 1897. évi járási mértékhatósági alap számadása. — Részben felmentő, részben marasztaló határozat hozatik.

Bács, R. Militics községek 1898. évi pótköltségvetése, O. Morovicza, Krusevlya, B. Cséb, Sztanisics, Bogojeva, Pivnicza, Obrovác, Tovariso, Mosorin, Gyurgyevó, Gardinove, Kupuszina, Báthmonostor, Gákova, Veprovác, Nemes-Militics, Uj-Palánka, Cservenka, Beregh, B. Novoszelló, Lok, B. Topolya, O. Sztapár, Bács-Kula, B. Madaras, Ada, Bikity, Petrovác, R. Militics, Déronya, O. Futtak és O. Becse községek 1899. évi költségvetései, B. Novoszelló, Kuczura, Mohol, B. Feketehegy, Torzsa, Báthmonostor községek 1898. évi, B. Feketehegy, Csonopla, Bogyan, Vajszka, Lality, F. Szt. Iván, Matheovits és Sztanisics községek 1899. évi közti költségvetései. — Ada község kivételével jövahagyatnak. Az adai költségvetés észrevételeztetett.

A közgyűlés d. e. fél 12 órakor ért véget. Dr. Vojnits István főispán a közgyűlés berekesztésekor a bizottsági tagoknak boldog ünnepeket és boldog újévet kívánt, a mire a bizottsági tagok dr. Vojnits István főispánt tüntetészerű ovációban részesítették.

A jegyzőkönyvet Karásson Gyula alispán elnöklété alatt holnap d. e. 11 órakor hitelesítik; a hitelesítésre kiküldettek: id. Mihályi János, dr. Rátai József, Kuluncsics Ágoston és Városy Károly bizottsági tagok.

Alispáni jelentés.

— Felolvastatt a december hó 22-ikén tartott megyei közgyűlésen. —

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Évnyegyed jelentésem legelején engedje meg a tekintetes törvényhatósági bizottság, miszerint tudomására hoztam, hogy a folyó évi november hó 20-án végbe ment Baross szobor leleplezési ünnepélyén vármegyénket képviselő, főispán ur méltóságával egyetértőleg, Gromon Dezső, Pinkovits József, Zakó Milán vármegyei bizottsági tag urakat kértem fel, kik is vett értesülésem szerint voltak oly szívesek, hogy az említett ünnepélyen törvényhatóságunkat képviselték.

Midőn ezen tett intézkedésemhez jövahagyásukat kikérni szerencsés vagyok, azt hiszem a tekintetes törvényhatósági bizottság egyértelmű nézetével találkozom, midőn e helyt nekik köszönetet szavazni bátorodom.

Attérve jelentésem tulajdonképeni tárgya, mindenekelőtt kiemelnék tartom, hogy úgy a központi, mint a járási tisztviselők tehetőségükhez képest iparkodtak terhes feladatuknak megfelelni.

A múlt évnyegyedben a központi és járási ügyforgalmáról, továbbá az egyes tisztviselők tevékenységéről a jelen közgyűlés folyamán előterjesztendő scontrolis székli jelentés s annak mellékletei nyújtandnak számadatszerű felvilágosítást.

A lefolyt évnyegyedben a zentai járási szolgabíróságnál, továbbá Zenta rendezett tanácsu városánál tartván hivatalvizsgálatot, az ez alkalommal észlelt hiányok és rendellenességek megszüntetése végett a szükséges intézkedéseket már saját hatáskörömben megtettem.

A vármegyei házipénztárt és az árvapénztárt, nemkülönben a vármegye kezelése alatt álló alapokat a törvényben előírt kötelezőségeikhez képest havonként megvizsgálván, azokat teljesen rendben és kifogástalanul kezelteknek találtam.

E hó 13-ik napján az alapok állagát az alábbi számadatok tüntetik fel:

a) A vármegyei tiszt-, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet nyugdíjintézmény alapjának állaga kitett: készpénzben 59 frt 05 kr, a zombori takarékpénztárnál gyümölcsözőleg elhelyezve 224,000 frt, összesen 224,059 frt 05 kr.

b) A községi és körjegyzők nyugdíjintézményének alapjának a múlt közgyűlés alkalmával volt bátralek 11,653 frt 31 kr, 1898. évi december hó 13-ig erre befolyt 4958 frt 81 kr, marad fenn bátralek 6694 frt 50 kr. 1898. évi december hó 13-ik napján készpénz 567 frt 76 $\frac{1}{2}$ kr, zombori takarékpénztárban gyümölcsö-

zőleg elhelyezve 52,000 frt, az alap összallaga a fenti napon tehát kitett 59,262 frt 26 $\frac{1}{2}$ kr.

c) A régi közmunkaalap állt: készpénzben 362 frt 80 $\frac{1}{2}$ kr, a zombori takarékpénztárban gyümölcsözőleg elhelyezett tőkében 59,600 frt, behajtás alatt álló követelemben 10,596 frt 75 kr, összesen 70,559 frt 55 $\frac{1}{2}$ kr.

d) A vármegye uttalapnál az utolsó közgyűlés alkalmával volt bátralek 253,647 frt 80 kr, erre október hó 15-étől december 13-ig befolyt készpénzben 94,793 frt 95 kr, szabályszerűen leiratott 869 frt 95 kr, behajtás alatt áll 157,983 frt 90 kr, az alap pénzkészlete december hó 13-án volt 13,166 frt 37 kr, a zombori takarékpénztárnál gyümölcsözőleg elhelyezett tőkében 315,000 frt, az alap összallaga tehát a fenti időben kitett 486,150 frt 27 kr.

Habár az október hó 15-ikétől december hó 13-ig terjedő 2 hónap alatt a fentiek szerint 94,793 frt 95 kr folyt utadó címén be, mégis figyelemmel arra, hogy a behajtás alatt álló bátralek még mindig tetemes összeget képvisel s tekintettel arra is, hogy 14 községben még a 97-ik év végén fennállott bátralek sem hajtott be, 15 községben pedig a folyó évi tartozásnak még 25% sem fizettetett be azon célból, hogy a törvényrendelkezéseivel képest a felelősség kimondása iránt a szükséges intézkedéseket megtehessem annak megállapítása végett, hogy a befizetésnek minő akadályai vannak s illetve a behajtás körül terhel-e és kiket mulasztás, folyó évi november hó 19-én 54769. szám alatti rendelettel, ezen 29 községbe a szükséges vizsgálat céljából egy számvétőt küldöttem ki, ki a legutóbbi napokban a vizsgálatot befejezve, az általa felvett jegyzőkönyvek alapján nem késenek a törvényben előírt legszigorubb intézkedések foganatba vétele iránt intézkedni.

A községi költségvetések, mint azt az októberi közgyűlésen bejelenteni szerencsém volt, kivétel nélkül mind beérkezvén, azokból az október hó 25-én tartott rendes közgyűlésen elintéztetett 58, a november hó 28-án tartott rendkívüli közgyűlésen 37, a jelen közgyűlésen pedig a hátramaradt 31 fog elintéztetést nyerni. S így a vármegyei összes községek, Ada község kivételével, melynek a jelen közgyűlésen előforduló költségvetése észrevételekkel lesz a betérjesztő községnek visszaküldve, a jövő év január 1-ével jövahagyott költségvetéssel fognak rendelkezni.

A közbiztonság állapota a lefolyt félévben elég kedvező volt, mit a m. kir. esendőrparancsnokságtól beszerzett alábbi számadatok igazolnak.

Ezek szerint előfordult folyó évi október hó 1-étől folyó évi december hó 1-éig: gyilkosság feljelentetett 3, letartóztatott 2; gyilkossági kísérlet feljelentetett 1, letartóztatott 1; emberölés feljelentetett 3, letartóztatott 2; emberölési kísérlet feljelentetett 1, letartóztatott 1; rablás feljelentetett 2; pénzhamisítás feljelentetett 1, letartóztatott 1; gyújtogatás feljelentetett 3; erőszakos nemi közönlés feljelentetett 1; lopás feljelentetett 98, letartóztatott 49; csalás feljelentetett 4, letartóztatott 2; orgazdaság feljelentetett 5, letartóztatott 2; testi sértés feljelentetett 3, letartóztatott 8; okirathamisítás feljelentetett 1; sikkasztás feljelentetett 1, letartóztatott 1; körözött egyén letartóztatott 3; katonaszökevény letartóztatott 1; dobánysempészet letartóztatott 1; személyes szabadság megsértése feljelentetett 2; különféle kibágás feljelentetett 114.

Itt meg kell emlékezni azon sikkasztásokról, melyek Adán a folyó hó 9-én a járási főszolgabíró által tartott pénztárvizsgálat alkalmával derített ki.

A járási főszolgabírónak ezéredemben hoztam folyó hó 11-én 13434. számú jelentése szerint az említett időben pénztárvizsgálatot tartván, azt vette észre, hogy az adópénztárnok Krizsán István az időközben beszédett és a kezében összegyűjtve tartott 500 frtot becsempészni szándékozott, mi felfedeztetvén, ezen körülményt maga a pénztárnok is jegyzőkönyvileg beismerte. De ezen 500 frt betudásával a zárlat szerint 91 frt 46 kr, mely összeget a pénztárnok még a vizsgálat során megtérítette.

A községi pénztárvizsgálatánál is 67 frt 73 kr hiány mutatkozott, mely hiányt a pénztárnok nyomban megtérítette.

A pénztárnok a hiány eredetét az általa kiadott előlegekkel indokolta, azonban ebből csak 10 frtot tudott igazolni.

Úgy az említett adópénztárnok, mint Lepójev Rádó községi pénztárnok ellen a járási főszolgabíró a fegyelmi vizsgálatot elrendelte s egyben őket állásaiktól felfüggesztette.

Mint hogy az adópénztárnok ellen még egyéb büntlen kezelési eset is merült fel, de ezen felül öngyilkosságot is kísértet meg s így erős gyanu merült fel arra nézve, hogy nevezett még más sikkasztási eset is terbeli, a járási főszolgabíró a zombori m. kir. pénzügyigazgatóságot az iránt kereste meg, hogy szakszerű vizsgálat megejtése végett egy szakközéget küldje ki.

Magam részéről pedig nyomban utasítottam a járási főszolgabírót, hogy a vizsgálat eredményét hozza tudomásomra, s a netán előfordult hiányok biztosítása iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A közegészségügyi állapot a vármegye területén az elmúlt évnyegyed folyamán kedvező volt. A kórmentő a légző szervek heveny hurutos bántalmában nyilvánult, azonban úgy ezen kórállapotok, mint a heveny fertőző betegségek fellelésében jelentékeny foku csök-

kenés mutatkozott a múlt év megfelelő időszakában és lelt általános egészségügyi viszonyokhoz képest.

A heveny-fertőző bántalmak közül fellépett:

1. Roncsoló toroklob 35 községben, névszerint: Bács-Keresztur, Krusevlya, Keryaja, Csonopla, Bezdau, Sztanisits, Hódcság, Csantavér, B. Topolya, Bajsa, Kis-Hegyes, Mohol, O. Kanizsa, O. Becse, Bács-Földvár, Turia, Bacs Petrovoszelló, Bács-Szent-Tamás, Csurogh, Mosorin, Felső-Kovil, Bács-Kula, Ada, Vajszka, Bajmok, Alsó-Kovil, Tiszakálmánfalva, Lality, Bács, Tovariso, Wekerlefalva, B. Martonos, Vaskut, Bodrogh Monostorszegh és Zsabya községekben és Zenta város területén.

Megbetegedett összesen 157 gyermek, ezek közül meggyógyult 82, meghalt 37, ápolás alatt maradt 38.

2. A kanyaró 12 községben, névszerint: Kis-Ker, Bikity, Bács-Bresztovác, Bogojeva, Nemet-, O- és Uj-B. Palánka, Gajdobra, Obrovác, Bulkesz, Novoszelló és Kunbaja községekben.

Megbetegedett összesen 21 gyermek, ezek közül meggyógyult 11, meghalt 1, ápolás alatt maradt 9.

3. A vörheny 34 községben, névszerint: Tovariso, Bulkesz, Cséb, Gajdobra, Wekerlefalva, Obrovác, O. Kanizsa, Martonos, Bács-Szent-Tamás, O. Becse, B. Földvár, Bacs Kula, O- és Uj-Szivac, Kovil Szent-Iván, Szeghegy, Kis-Szállás, Vajszka, Csurogh, Bács-Bresztovác, Mohol, Tiszakálmánfalva, Csantavér, O. Morovicza, Katymár, Jankovác, Petrovac, Felső-Kovil, Bezdán, Bajsa, B. Petrovoszelló, Cservenka és Lality községekben és Zenta városban.

Megbetegedett összesen 236 gyermek, ezek közül meggyógyult 80, meghalt 61, ápolás alatt maradt 95.

4. A hagymáz 44 községben, névszerint: Uj-Verbász, Kis-Ker, Bács, Veprovác, O. Szivac, Martonos, R. Militics, Parabut, Bogojeva, Bajsa, Zsabya, Kovil-Szt. Iván, Tiszakálmánfalva, Mohol, O. Kanizsa, Tovariso, O., Uj és Nemet Palánka, Bács-Bukin, O. Becse, Bács-Földvár, Bacs Petrovoszelló, Bacs-Szent-Tamás, Csurogh, Nádaly, Temerin, Petrovác, Deszpot-Szent-Iván, Hódcság, Filipova, Lality, Bács Almás, Bács-Madaras, Kunbaja, Katymár, Ada, Mosorin, Felső-Kovil, Sztanisits, Katy, Szeghegy, Kis-Hegyes és Vaskut községekben és Zenta város területén.

Megbetegedett összesen 426 egyén, ezek közül meggyógyult 155, meghalt 35, ápolás alatt maradt 236.

5. Hökhurut 5 községben, névszerint: Sztanisits, O. Becse, Nemet Palánka, Kovil-Szent Iván és Bodrogh-Monostorszegh községekben és Zenta városban.

Megbetegedett összesen 24 gyermek, ezek közül meggyógyult 13, ápolás alatt maradt 11.

Trachomás beteg gyógykezelését az elmúlt évnyegyed folyamán 8725, ezek közül 7422 valódi s 1303 trachoma gyanus.

A gyógyszerár ügyre vonatkozólag jelentem, hogy a vármegye területén levő önálló, mint kézi gyógyszerárak rendes évi vizsgálata befejeztetett és hogy Bács Feketehegyen engedélyezett önálló gyógyszerár személyes üzleti joga Medveczky Miklós okleveles gyógyszerésznek adományoztatott.

Egyéb említésre méltó mozzanat a közegészségügy terén ezen időközben nem fordult elő.

Az állategészségügy a folyó év IV-ik negyedében kedvezőbb volt, mint az előbbi évnyegyedben, mert míg az előbbi évnyegyedben a ragadós állati betegségek mind pusztítottak, addig a lefolyt negyedében a lépfene, ragadós tüdőlob, juhhimlő, tenyészenáság, rüh és orbánc egyáltalán nem fordult elő, a többi betegségek pedig a ragadós száj- és körömfájás kivételével csak szörványosan léptek fel, minek oka kétségkívül az előirt óvintézkedések szigorubb alkalmazásában rejlik.

Az egyes betegségek következő számban és községekben léptek fel:

Vesztségben kiirtott 7 drb eb, és pedig O. Kanizsán 4 drb, Zentán 1 drb, Csuroghon 1 drb, Temerinben 1 drb.

Takonykórban kiirtott 3 drb ló, és pedig Bács-Almásan 2 drb, Adán 1 drb.

A száj- és körömfájás járványosan uralkodott, a mennyiben ezen betegségben 32 drb szarvasmarha betegedett meg és pedig Bács Vaskuton 12 drb és Bács-Martonoson 20 drb.

Végül a sertésvész elterjedése a következő volt: Uj-Verbász községben megbetegedett 200 sertés, elhullott 2 drb. Keryaján megbetegedett 3 drb, elhullott 1 drb. Temerinben megbetegedett 13, elhullott 3 drb.

A közigazgatás keretébe tartozó vízi és uti ügyekben előfordult főbb mozzanatok a következőkben van szerencsém ismertetni:

Engedélyezési ügyekben helyszini tárgyalás tartott: Áman József és társai apatinai sörházbérlok által berendezendő vízvezeték; Moholy község által a Tiszán feltartott komp; Kiszács község belvízeinek levezetésére szolgáló víziművek engedélyezése ügyében.

Határbejárás tartott Bács-Bodrogh és Torontál vármegye között Zentán a pánai és nagybátikai holt Tisza kanyarban vitássá vált határvonal megállapítása ügyében, mire vonatkozólag érdemleges jelentésemet, figyelemmel arra, hogy ezen ügy némileg összefügg a Zenta és Szanád között fenforgó és szinte rendezés alatt álló hason természetű ügygyel, — csak ezen ügyben megejtendő tárgyalás befejezte után fogom megtenni.

Az utépitést illetőleg: A zombor-szenttamás-ó-becsei törvényhatósági műnt mentén levő fel- és lejáróknak hasított kővel való kiépítésére — a fennálló szerződés

értelmében és alapján Blau Rezső az előirányzott 6403 frt 92 kr erejéig megbízást nyervén, — a munkálat folyamatban van.

A biztosított munkálatokból a következők nyertek befejezést, minek folytán azok részben felülvizsgáltattak és átvették, részben pedig a legközelebbi felülvizsgálatni fognak:

Az általán terítéssel kapcsolatos hengerezési munkálat a zombor—bezdáni és b.-almás—ó-morovicei uton.
A zombor—bezdáni, járek—temerini kongó téglak utak átrakási munkálatok;

A zombor—topolya—adai törvényhatósági uton az úgynevezett tornyos pataki hid és töltés építési munkálata.

A palánka—ujvidéki uton, Begecs község határában egy utkaparó ház építése.

A műutak fenntartásához szükséges kavicsnak kiállítására.

Az inséges közúti munkálatok felülvizsgálata befejezést nyert, a leszámolás folyamatban van.

Végül, hogy a múlt évben kiépített és felülvizsgálta átvett vasúti feljáró törvényhatósági utaknak, az egy évi jótállási határidőnek lejártá folytán való utófelülvizsgálata folyamatban van.

Kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, miszerint ezen jelentésemet tudomásul venni kegyeskedjék.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA“

XXII. évfolyamára.

Az újév küszöbén ismét teljes bizalommal fordulunk tisztelt olvasóinkhoz, hogy bennünket úgy szemléljék, mint pedig előfizetések által anyagilag a jövőben is támogatni sziveskedjenek.

Főöslegesen tartjuk lapunk irányát bővebben fejtegetni. Az a cél, amelyet eddig követünk s elérni igyekeztünk, vezérel bennünket továbbra is hírlapirói működésünkben.

A politikai irányunk igen természetesen a régi marad. A szabadelvű politikának voltunk mindig és maradunk is a hívei. Ez a politikai irány — nézetünk szerint — a jelen körülmények között a legalkalmasabb arra, hogy magyar hazánk érdekei mindenek felett megvédessék s hogy nemzeti önértékünk, önállóságunk — nagyhatalmi állásunk megtartásával — kellőleg érvényre jussanak.

Politikai működésünk mellett legfőbb feladatunkat képezi, hogy mindenkoron hű szószólói legyünk vármegyénk és városunk speciális érdekeinek. Mint vidéki sajtóorgánom nem gravitálunk annyira a központ felé, hogy lapunkat folyton csak országos dolgokkal töltsük meg. Nem, az ország ügyeinek kimerítő tárgyalása a fővárosi sajtóra tartozik; nekünk meg van a mi saját, szűkebb körünk, meg vannak a mi sajátos érdekeink, a melyeknek támogatása, előmozdítása a vidéki sajtó elengedhetlen feladata.

Még egy körülményt akarunk kiemelni, újólag hangsúlyozni. Hírlapirói működésünkben soha sem vezérel a jövőben sem a személyeskedés; a tiszta tárgyilagosság alapján állottunk eddig s fogunk állani a jövőben is. Egyéni érdekeket nem szolgálunk, a legjobb meggyőződésünk szerint a közjó és a közérdek harcossai vagyunk.

E pár szóban jelezve lapunk irányát, vagyunk bátrak olvasóink bizalmát újólag kikérni.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt 50 kr.

Néptanítók számára:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** és fia könyv- és könyvnyomtatásba küldendők.

Ujdonságok.

A szent karácsony ünnepe alkalmából lapunk olvasóközösségének, munkatársainak és levelezőinek boldog ünnepeket kívánunk. Lapunk legközelebbi száma — a karácsonyi ünnepekre való tekintetből — pénteken, e hó 30-án jelenik meg.

Ebéd a főispánnal. Dr. Vojnits István főispán a december hó 22-én megtartott vármegyei közgyűlés alkalmából ebédet adott, a melyre hivatalosok voltak: Auer Ferenc, Bogó Ödön, Bertolinó Sándor, Bittermann Gyula, Deák Andor, Egl József, Ertl János, Engelmann Adolf, Hofbauer Viktor dr., Jovanovits Mladen, Karvázy József, Kleiner Lajos, Kék Lajos dr., Kulnicsich Ágoston, Koczár Zsigmond, Mihályi János, Nikolics Izidor, Ormai Kálmán dr., Popovits Sebő, Pribil Ernő, Pavlovits Simon dr., Rátai József, Radics Ala-

dár, Raab Béla, Szemző István, Széchényi Tamás, Szilvási János, Szendy Lajos, Szemző Károly, Schlegel Gyula, Tápay István, Tessényi Oszkár, Trischler X. Ferenc, Vojnits István, Városvy Károly, Városvy László.

Istenisztelet. Az ág. ev. híveknek tudomására adatik, hogy karácsony másodnapján délelőtt fel 10 órakor a szokott helyen urvacsoarával egybekötött isteni sztelet tartatik, melyre a hívek ez uton is meghívotnak. Korossy Emil s. k., utazó lelkész.

Leköszönés. Medvezky Zsigmond a zombori ág. ev. egyház felügyelői állásáról leköszönt, a mely alkalommal nevezett egyház részére 50 frt segélyt adományozott. Az új felügyelőt — mint értesültünk — egy januárban tartandó közgyűlésen választják meg.

Szilveszter-estély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda 1898. évi december hó 31-én szilveszter-estélyen a polgári kaszinó egylet termeiben rendezti tombolával egybekötött IV-ik alapszabályszerű dal- és táncestélyét. — Műsor: 1. Honfidal. Ferikar. Gal Ferenctől. 2. Cinka Panna. Magyar hallgatdó csárdás változatokkal a XIV. századból; előadja hegedőn Schwarz Géz a ur, zongorán kiseri Marshall Béla ur. 3. Szülőföldem . . . Vegyeskar. 4. a) Román, b) Csalogánydal. Masse Viktornak „Janette“ menyegzője dalművéből; énekl dr. Pataj Sandorné Vida Etelka urnő, zongorán kiseri Marshall Béla ur. 5. Magyar népdalok. Ferikar. Dr. Horváth Ákosról. 6. Rakócy nyitány. Kéler Bélától. Előadja a kaszinó egyleti zenekar. — Belépőjegyek 1 forintjával Sztrilich Zsigmond ur kereskedésében előre is válthatók. Partoló tagok a tagsági jegy 4-ik szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak jegyet Kezdeté esti 8 órakor.

Gyászír. Dobák Béla, szegedi főgyógyász-helyettes, volt zombori kir. ügyész, mint részvételt értesültünk, meghalt. A halál híre Zomborban is általános részvételt keltett, mintán az elhunyt hosszú ideig volt társadalmunknak közkedvelt és tekintélyes alakja. — A család a következő gyászjelentést adta ki: Öv. Dobák Béláné szül. Kászonyi Gizella, egy a saját, valamint gyermekei: Berta férjzett dr. Horváth Ákosné, Fatim férjzett Simonyi Béláné, Béla és Valéria mélyen szomorodott szívvel jelentik a felejtetlen férj és apának Dobák Béla kir. főgyógyász-helyettesnek folyó hó 22-én reggeli 2 órakor, élete 50 ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos halálát. A boldogult földi maradványai folyó hó 23-án délután 3 órakor fognak Párisikört 37 ik számú gyászházban a róm. kath. szertartás szerint becsülettelni és innen a felsővárosi Deszkátemetőbe örök nyugalomra tétetni. Az engedtelő szentmise-áldozat f. hó 24-én délelőtti 10 órakor fog a rókuszi szentgyházban az Egék Urának bemutatni. Áldás és béke lengjen hamvai felett! Szeged, 1898. december 22-én. Kászonyi Károly, apósa. Kászonyi Károlyné szül. Felmayer Anna, anyósa. Dr. Horváth Ákos, Simonyi Béla, vejei. Horváth Ákoska, unokája. Továbbá számos rokonai és jó barátai.

Felhívás az adózó közönséghez. Ismételve felhívotnak mindazok, kik a folyó évi 21006/kg. 1898. számú hirdetményben felhozott lakbérjövodelemre vonatkozó vallomásokot 8 nap alatt annyival is inkább adják be, mivel ellenkező esetben házbéradójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt hivatalból fog megállapítani.

Bérbeadás. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről ezenen közbírá tétetik, miszerint a város tulajdonát képező halászlát jog a Ferenc-osztorán három évre vagyis 1899. évi január 1-től 1901. évi december 31-ig terjedő időre folyó 1898. évi december hó 29-én reggeli 10 órakor a városháza tanácstermében nyilvános árverés útján bérbeadni fog.

Értesítés. A szegedi m. kir. bábaképző-intézetnél a legközelebbi — március hó 1-én kezdődő — magyar német tanfolyamra 12 tanuló részére egyenkint 40 frtnyi állami ösztöndíj van rendszeresítve. Felhívotnak mindazok, kik azt elnyerni óhajtják, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz intézett, keresztlevéllel, erkölcsi és szegénységbi bizonyítványval felszerelt bélyegtelen folyamodványukat január hó 31-ig a szegedi m. kir. bábaképző-intézet igazgató-ságához nyujtsák be.

A bezdáni iparostanone munkakiállítás. A bezdáni általános iparostanone 1898. december hó 26-án (karácsony másnapján) a beltéri iskola helyiségeiben iparostanone munkakiállítási ünnepélyt rendez. Programm: A délelőtti folyamán: 1. A kiállítást megnyitó beszéd. Tartja: Meszner István, apát, esperes-plébános, iparbizottsági elnök. 2. Felolvasás, az iparos tanulók továbbképző szakiskoláiról. Felolvassa Molnár Ferenc iparisk. igazgató. 3. Szavaltat. 4. Az iparostanone és iparbizottság együttes ülése, a bíráló bizottság kiküldése tárgyában. A délutáni folyamán: 5. 4 órakor a kiállítás berekesztése. A záró beszédet tartja: Ruff Mátyás iparostanone elnök. 6. A bíráló bizottság jelentése alapján a jutalmak kiosztása. — Az ünnepély reggel 8 órakor veszi kezdetét és a kiállítás helyisége egész nap a látogató közönség rendelkezésére van bocsátva.

Dalestély Szivacon. Az ó-uj-szivaci dalárda 1898. évi december hó 31-én, ó-szivacon, Huber szállodájában saját pénztára javára műkedvelői színelőadás és táncal egybekötött dalestélyt rendez. — A műsor a következő: I. „Hymnus az ejbez“ Bethowentől Énekl a dalárda vegyeskara. II. „Valami hibaja van.“ Vigjáték I felvonásban. Irtá Gordinet. Személyek: De Lusan André, orvos — dr. Kemeny Lajos ur. Cecile, neje — Gestner Berta k. a. Balancourt, magánzó — Kovács Antal ur. Nanette, szobaleány — Herold Hermína k. a. Szinbely: Paris. III. „Népdalok.“ Énekl a dalárda vegyeskara.

Buonaparte Lätizia. Vettük a következő sorokat: Tisztelendő Kubinyi Viktor karavukovai segédlelkes ezen a címen egy valóban becses és kedves kis művel gazdagította meg a biographiai irodalmat, amely nyiban a nagy Napoleon edes anyjának jellemrajzát írja le könyvében. — A mű mindvégig vonzó és keresetlen stylumban jó magyaros iránylyal van megírva és gyönyösi dr. Pethő Richárdné urnő szül szemtiklösi és óvári Pongráz Ilona bárónának ajánlja. Ára nincsen a könyvnek, de azt hiszem — a menyire én a szerzőt ismerem — a kedves tisztelendő ur igen szivesen küldi meg azoknak, kik művéért hozzá fordulnak és aziránt megkeresik. Különbön gratulálunk a szerzőnek a sikerhez, melyet a most bemutatott érdekes könyvével elért.

Egy tanító bucsuja. Szóntáról írják: Megható jelenet folyt le f. hó 19-én este Szóna községében. E napon bucsuzott el Szóna község kicsinyje és nagyja Moravcsik Károly tanítótól, kit 14 évi itt léte után Szabadkára választottak meg tanítónak. Ha van tisztelet és szeretet a világon, mit mások iránt olykor különös módon is szoktunk nyilvánítani ragaszkodásunk bizonyosságául, ezen alkalommal fényesen nyilvánította azt Szóna községe Moravcsik tanító irányában. A száz terítéki banketten, — mit a szülők rendeztek az ő tiszteletére — tapasztalhatta csak igazán Moravcsik tanító, mint szeretik és tisztelik őt, mint ragaszkodnak hozzá a szülők és gyermekek egyaránt. Első volt Sajgó Sándor aljegyző, ki éves szavakkal közönte meg a távozó tanítónak 14 éven át tanusított fáradságát s lankadatlan buzgóságát, atyai jószívűségét és lángoló szeretetét, mit növedékeivel kivétel nélkül éreztetett. Utánna egy kis lányka lépett elő s nefelejtésből szép csokrot nyujtott át a távozó tanítónak. Megható volt a kis Katica leánya bucsuzása tanítójától. Szívünk tele volt szomorúsággal, szemünkbe könnyek tölttek, midőn a szép kis Katica s a jó Józsika zokogva, könybe lábadt szemekkel vettek végbucust tanítójáruik nevében, az ő szeretett kedves jó tanítójuktól, hön szerető atyjuktól. Mi, kik jelen voltunk, mi a kis gyermekekkel együtt sírtunk, szívünköl kiömlött a bánat és mély fájdalom, hogy elvesztjük jó tanítónkat, kedves és hű barátunkat. Majd egy ósz, tiszteletre méltó aggyastyán emelkedett fel, hogy végbucust vegyen attól, kit szive egész melegével szeretett, kit tisztelt, kit becsült, mert buzgó tanító, derék polgár s a gyermekek igazi atyja volt ő. E tiszteletre méltó aggyastyán Ertl volt, ki szintén részt vett a banketten, hogy itt a nyilvánosság előtt is kifejezze háláját Moravcsik iránt azon fáradhatlan buzgalmaért, mit 14 éven át Szóntán tanusított. Ezután Gyurkov kántortanító bucsuzott el a távozó tanítótól a tanítói kar nevében, sajnálatuknak s legmélyebb fájdalomnak adva kifejezést, hogy épp azt vesztik el a távozóban, ki a tanítóknak példaképe volt, ki a tanítói karnak dísz és virága volt, ki a béke, egyetértés és jóbarátság fontartásának őrző angyala volt 14 éven keresztül. Majd Csihás Béla földbírtokos emelte poharát a szerény távozó tanítóra s töle mint legénykori pajtásától s legjobb barátjától vett bucsut. Ezután egy megható jelenet következett. Előlépett egy iparos mesterember ki oly szívből eredő szavakkal tolmácsolta az összes lakosság szeretetét s hodoló tiszteletét Moravcsik tanító irányában, hogy olyat szem nem látott, fül nem hallott, emberi szív még nem érzett! Szívünk erősen dobogott s lángra gyulladt, midőn az egyszerű iparos szive egész hevéllel felajánlotta a távozó tanítónak tiszta szobáját — mit a német ember sohasem használ — ha bármikor is Szóntára jönne a tanító! Meglátszott minden polgár arcán, hogy kész ugyanarra, a mit az egyszerű iparos felajánlott. Meglátszott arcukon, mily szeretettel csüggnék az ő kedves tanítójukon! Majd Angyal Béla segédlelkész emelt szót a távozó tanítóhoz s társaihoz. Erőtlen szónoklatával s hatalmas hangjával bámulatra ragadta a jelenlevőket, midőn a tanítói kar szép hivatását, magasztos működését s mindamellert nyomorúságát teljes helyzetét ecsetelte, kiknek fáradsága, önfeláldozása éppen nincs arányban ama fizetéssel, miben a tanítók részestülnek, sem pedig ama nyugdíjjal csuflot alamizsnával, mit a szegény tanító 30—40—50 évi működése után kap. Szavai éles tör gyanánt járták át a jelenlevők sziveit, midőn Krisztust mint tanítót állította szeméink elé, ki az egész világ gyermekeit tanította s szeretettel a keblére ölelte s mégis mi várt reá e földön éjjel-nappali fáradozásaiért? Guny és üldöztetés. Kicsufolták, arcul verték, tövissel koronázták s végre keresztire feszítették. Mi vár a szegény tanítóra éjjel-nappali fáradozásaiért aggyakorra? „Koldus bot lesz a támasza, nyomorúság a kísérelője“ mondá a segédlelkész, mert a tanító nem várhat többet mesterenél, de ez ne csüggeszse el önöket mélyen t. uraim, ha a világ háladatlan s nem eléggé méltányolja az önök fáradságát s önfeláldozásukat. Eljenek szt. hivatásuknak, teljesíték buzgón kötelességeiket, önök nem e földön kapják meg jutalmukat — mert hisz fáradságukat nem a szülők, sem a gyermekek meg nem jutalmazhatják eléggé soha — hanem ott fön a Mindenhatónál, a tanítók Tanítójánál nyerik el azt, mit önöktől senki többé el nem vehet! Ekkor már későre járt az idő, tehát kiki hajlékba tért, hogy egy kissé kipihenje magát a holnapi napra. Az volt még csak a dicső nap, ott lehetett látni igazán az őszinte szeretet és tisztelet nyilvánulását a távozó tanító iránt, kit az egész község apraja és nagyja körül vett, hogy a vonatkoz kiserjék. Csihás 5-ös fogatu diszfogatán vitette ki a távozó tanítót és családját, kiket lovas banderium, egész hosszú kocsi sor — hintók és paraszt kocsik — követtek az állomásig a tűzoltói zenekar mellett. Ez oly fényes ünnepély volt, a szeretetnek oly nyilvánulása, mely vajmi kevés embert ér az életben. Boldogok vagyotok ti szabadkaiak, kik ily kitünő tanítót kaptatok Moravcsik személyében! Szóna község lakóinak sokáig fog szívük vérezni szeretett jó tanítójuk után s az ő áldott emléke örökre megmarad a szülők és gyermekek szívében! — Egy jelen volt szóntai.

Tombola-estély. A hódásági ifjuság folyó évi december hó 31-én (Szilveszter estélyén) a Huck-szálló összes termeiben tombolya-estélyt rendez.

Gőzfürdő. A karácsonyi ünnepekre való tekintetből a gőzfürdő vasárnap helyett szombaton lesz nyitva.

Elszámolás. O-Morovicáról írják: Az ó morovicei római katolikus templomban az új főltárt Schmidt János budapesti oltárépítő folyó hó 17-én felállította. Valóban remek egy mű, a styl kifogástalan, az aranyozás tiszta és gazdag, a szemlélet elragadja és ábitatra indítja. A már közölt kegyes adakozókön kívül hozzájárultak még a költség némi fedezésére a következők: Vojnits Dávid 2 frt, Kunszabó Antal 1 frt, Kiss Sándor 1 frt, Fűredy Lajos és neje 50 kr, Rontó Imre 20 kr, Holländer Mor izraelita 50 kr, Kremer György 50 kr, Sebali János 50 kr, Gallos Ignác 1 frt, Kobut József 1 frt, Kobut János 2 frt, Fejős János ev. ref. 20 kr, Beke József ev. ref. 50 kr, Csakvári Lajos ev. ref. 50 kr, Muzsik János ev. ref. 50 kr, Pethő Félix 50 kr, Fogel József és neje 3 frt, Kovács Gáspár 1 frt, Típod József ifj. 50 kr, Vilhelm József 20 kr, Drobnia Mátyás 1 frt, Kunszabó Antalné 3 frt, Komenda József 2 frt, Huszka József 16 kr, id. Baják Mihály 20 kr, Seffer József legifj. 20 kr, Seffer József ifj. és neje 1 frt, id. Seffer József és neje 5 frt

Seffer Ilona 1 frt, Seffer Rozália 20 kr, Berki István 1 frt, Kárász János 50 kr, Dósa Viktor 20 kr, Balog Imre 20 kr, Hirth Gyula 1 frt, Szalay Károly 50 kr, Petró András 50 kr, id. Csepessik József 30 kr, Kraz György 30 kr, öz. Szubankó Józsefné 1 frt, Ország András 50 kr, Bagi János 20 kr, Zajác András 30 kr, Meszáros János 5 kr, Róka István 15 kr, Steinbeck Miklós 20 kr, Laszlo Teréz 10 kr, Hideg József 10 kr, Német Peter 30 kr, ifj. Csepessik József és neje 2 frt, Szubankó András 1 frt, Szubankó István 20 kr, Ivanyos Sándor ev. ref. 20 kr, Ország Lajos 50 kr, Gracza Pal 1 frt, Bene Vilma 1 frt, Kovács Elekne 50 kr, Flaman Fábán 1 frt, Stanyó József 50 kr, Szeitz Antal 1 frt, Tóth Anna 1 frt, Tóth Betka 50 kr, Krémer Adam 50 kr, Sárkány András 10 kr, Zubán Antal 10 kr, Kurucz János 50 kr, id. Satankó József 20 kr, Maczán Anna 50 kr, Udvardy János 50 kr, Kovács János 20 kr, Hamer Károly 30 kr, Anna Agnes 10 kr, Sárkány István 10 kr, Ifju Anna ev. ref. 1 frt, ifj. Baják Mihály és neje 20 kr, öz. Flaman Miklósné 70 kr, id. Tipold József 50 kr, Kunyi István 20 kr, Báthori Katalin 20 kr, Pintér Mihály 30 kr, Tamás Ferenc és neje 5 frt, Tamás Rozália 50 kr, Tamás Eleonóra 50 kr, Tamás Ilona 50 kr, Markovich Géza 10 kr. A Vojnich-család, Fernbach család, Pilaszánovits József és Szalmás Gyuláné által adományozott 235 frttal kitesz az összeg 296 frt 46 krt. A hiányzó összeget részben a templompénztár, részben a lelkes fogja pótolni.

Lapok eladása. A zombori polgári kaszinó-egylet által 1899 ik évre megrendelt hírlapok, folyó évi december hó 26-án délután 3 órakor, a kaszinói helyiségben el fognak adni.

Uj csillag. Mult vasárnap egy fiatal német csillagvizsgáló egy új csillagot fedezett fel, mely az eddig hozzánk legközelebb valónak ismert Mars-nál felényivel még közelebb van a földhöz. Most a művelt világ valamennyi csillagvizsgálója feszült figyelemmel vizsgálja az égboltozat ragyogó kisebb-nagyobb csillagait, hogy újabb felfedezésekkel közelebb hozzák azokat földünkhez. E tekintetben nekünk laikusoknak jobb dolgunk van, mert mi a csillagokat csak a szerint vizsgáljuk, a mint 1, 2, 3 vagy 4 csillagos Esz:erházy cognacot óhajtunk inni; s őh különös, épen megfordítva: nem mi hozzuk a csillagokat, hanem a csillagok hoznak minket közelebb a földhöz, minél komolyabb tanulmány tárgyává tesszük azokat.

Kaufmann S. utóda helybeli jönevű kereskedő cég a mai számunkban hirdetést tesz közzé, a melyben kiterjedt üzletét ajánlja. A hirdetésre felbivjuk olvasóközönségünk figyelmét.

Vonatok indulása és érkezése Zomborban. Az október hó 1-től érvényes vasuti menetrend szerint Zomborban a következő időkben érkeznek, illetve indulnak a vonatok:

1. **Szabadka felé indulás:** Reggel 6 óra 46 percor személyvonat, déli 11 óra 54 percor személyvonat és esti 8 óra 35 percor vegyesvonat.
2. **Szabadka felől érkezés:** Reggeli 6 óra 45 percor vegyesvonat, délutáni 3 óra 34 percor személyvonat és esti 8 óra 34 percor személyvonat.
3. **Gombos felé indulás:** Reggeli 6 óra 55 percor vegyesvonat, délutáni 3 óra 41 percor személyvonat, és esti 8 óra 41 percor személyvonat.
4. **Gombos felől érkezés:** Reggeli 6 óra 39 percor személyvonat, déli 11 óra 47 percor személyvonat és esti 8 óra 25 percor vegyesvonat.
5. **Baja felé indulás:** Reggeli 7 óra 05 percor személyvonat, délutáni 4 óra 05 percor vegyesvonat.
6. **Baja felől érkezés:** Reggeli 6 óra 25 percor vegyesvonat, délutáni 3 óra 23 percor személyvonat.
7. **Ujvidék felé indulás:** Hajnali 2 óra 55 percor vegyesvonat, délutáni 3 óra 51 percor személyvonat.
8. **Ujvidék felől érkezés:** Reggeli 6 óra 30 percor személyvonat, esti 7 óra 17 percor vegyesvonat.

Művészet és irodalom.

Hogy a kisgazda a mai nehéz viszonyok között boldogulhasson feltétlenül szükséges, hogy ismeretét elmeleti uton is gyarapítsa. Hiszen nap-nap mellett egyszerű új felfedezések s olyan eljárások kerülnek napvilágra, a melyekkel sokszor bámulatos egyszerűen a gazdaság jövedelme igen lényeges módon fokozható. Honnat tudja azonban ezeket a gazda, ha nem olvas szaklapot. Valóban az a gazda, a ki nem olvas szaklapot, nem haladhat a korral, azt tudás és eredmény tekintetében okvetlenül tulszárnyalják azok, a kik olvasva is tanulnak. Nem szükséges drága, költséges lapokat járatni, kisebb lapokban is fel lehet találni mindazon újításokat, a melyekre a gazdának szüksége van. Ilyen kisebb s épp azért olcsó lap a Kassán Kovácsy Béla jönevű gazdasági szakíró szerkesztésében megjelenő „Magyar Gazda” című havi folyóirat, melynek előfizetési ára egész évre csak 2 forint, s így módjában kell lenni minden gazdának, hogy e lapra előfizessen, annyival is inkább, mert e lap jó tanácsaival sokszorosan visszafizeti előfizetési árat. Előfizetési pénzek a kiadóhivatalba Vitéz A. könyvkereskedésébe küldendők Kassára.

Hogy tehetjük jövedelmezőbbé sertés-tenyésztésünket? A mezei gazdalkodásnak egyik igen fontos s jarvaumentes időben talán a legjövendőmezőbb aga a sertés-tenyésztés. Mióta azonban a nagyvárosok husszükséglete folytonosan fokozódik, a sertés-tenyésztés terén is kezd új irány létesülni, kezdik nevezetesen részint tisztavérben, részint keresztelésben az angol kultursertéseket mind kiterjedtebben tenyészteni. Ezek a sertések óriási szaporaságukkal (évente 15—20 malacot nevelnek fel) s roppant gyors fejlődésükkel, helyes kezeles mellett kétszerte háromszorosa nagyobb hasznót hajtvaak a magyar sertéséknél. Ezt a helyes kezelési és tenyésztési módot azonban mindeddig nem igen sajátíthatta el a magyar gazda, mert nem volt honnat. Most azonban — miként értesülünk — Kovácsy Béla a kassai m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója egy 20 ivre terjedő munkát írt, mely most van sajtó alatt s mely a külföldi sertéseknek Magyarországon való tenyésztésével, s az eddig e téren elért eredményekkel igen behatóan foglalkozik s így nélkülözhetetlen kézikönyv minden sertés-tenyésztőnek, különösen pedig azoknak, kik angol sertések tenyésztésével foglalkoznak vagy foglalkozni szándékoznak. Ára 3 frt. Megrendelhető szerzőnél vagy Vitéz A. könyvkereskedésében Kassán.

A hatodik esztendő. A hatodik évfolyamát már megkezdette a Nemzeti Iskola, a magyar tanárnak, tanítónak a legkedveltebb újsága. Még jól emlékszünk, amikor e lapnak első száma megjelent s a magyar népoktatásügy emberei előtt ez volt az egyetlen reményesség a jobb jövőnd iránt, mert akkor igazán nem volt e szép hazában senki pártfogójuk. Arra is emlékezünk, hogy az első években nem volt egyetlen száma, melyben egyik másik tanító keserves panasza fel ne hangzott volna a rendetlen, hanyag fizetésért, iskolaszéki és papi basáskodásért, tanfelügyelők nemtorődömségeért. Hat arra ki nem emlékszik, hogy egy miniszter tárcáját költötte a 300 frtos nyomorult fizetéshez? és ime rövid öt esztendő múlva ma már a 400 frtos állami tanítók száma is megcsappant. Ez a lap megette kötelességét, beváltotta ígéreteit. Nyíltan, becsületesen harcolt a tanítók anyagi és erkölcsi érdekeiért és ma már e lap hasábjairól is elveszett a panasza, a tanítói nyomor festése. A tanítók fizetését, bár még elég szerény módon, de rendeztegi a kormány es a Nemzeti Iskola éles tollalát meghozd mindenki, a ki a tanítót méltatlanul bánja. Ez volt az első lap, amely felfelé épen olyan kedvelt, mint lefelé; ez, amelynek hasábjain a létért vívott küzdelemben találkozik a tanügy minden munkása az egyetemről az óvóiig és ez az, amely a szabadszólás jogát a politikai kaucióval is megváltotta (ez tudvalevőleg betilapoknak 5000 frt készpénzben. — Szerk.) Szerkesztőit a tanítósg jobban ismeri, semhogy külön ajánlásukra szorulnának. Benedek Elek mint képviselő is a tanítókért élt és küzdött, nemkülönben Földes Géza neve is rég összeforrott a tanítókéval. Tanító ő is, még pedig életének java részét, mint falusi tanító töltötte el. Senki sem ismeri jobban a magyar tanítót, senki sem tudja oly igaz érzéssel ecsetelni a tanító baját, mint Földes, hisz vértkből való vér. Elismerték ezt a tanítók is s különösen akkor tűntették ki szeretetükkel a legjobban, mikor az V. egyetemes tanitógyűlésen egyhangulag fogadták el javaslatát. — Ilyen emberek, ha tehetségtiket most is a tanítók szolgálatára ajánlják fel, méltók arra, hogy a tanítósg köréjük csoportosuljon. Fizessen elő tehát e lapra minden tanító, hisz az ezért adott évi 4 frt a legduzsabban kamatozó tőke. (Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Rottenbiller-u. 5. sz. a.)

A „Pesti Napló” karácsonyi ajándéka. Páratlan kedvezményt nyújt előfizetőinek a „Pesti Napló”, Magyarország legregőbb napilapja, mely a jövő évben megalapításának félszázados jubileumát éri meg. Mindazon előfizetői, kik a jövő évi január hó 1-jétől kezdődőleg, habár negyedévi részletekben, de legalább félévre rendelik meg a „Pesti Napló”-t: teljesen ingyen kapják meg az Arany-Zichy-Albumot, Arany János balladáinak Zichy Mihály rajzaival illusztrált fényes diszkidását, mely 12 frt értéket képvisel. E pazar fényűvel kiállított diszmu, melyhez fogható még alig jelent meg a magyar könyvpiacra, külső és belső étkénél fogva egyaránt a legbecselesebb ajándék, amivel magyar lap valaha kedveskedett olvasóinak A „Pesti Napló” előfizetési ára: egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 2 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr. A „Pesti Napló” kiadóhivatala: Budapest, VI., Teréz körút 23. szám.

Magyar Gazda cím alatt nemrégiben indított meg Kovácsy Béla neves gazdasági szakíró egy havonta egyszer megjelenő gyakorlati irányú gazdasági folyóiratot, melynek csekély előfizetési ára évente 2 frt. Annyi jó tanácsot, annyi hasznos dolgot tartalmaz ez a lap, hogy annak egy gazda asztaláról sem volna szabad hiányoznia, mert csekély előfizetési árat jó tanácsaival sokszorosan megfizeti. Előfizetési pénzek a kiadóhivatalba Vitéz A. könyvkereskedésébe Kassára küldendők.

Párisi Divat. Az ily címen máris annyira megkedvelt divatlap most lép az V. évfolyamba. Hogy a társadalom minden osztálya annyira megszerette, annak oka főképp abban rejlik, mert mindenki megtalálja benne a mit keres. Eredeti párisi modell-ruhák nyomán, fényképfelvétellel készült képei a valódi párisi eleganciával való öltözködést teszik lehetővé az előkelő hölgyeknek; a takarékosakat pedig abban segítik a lap szabasmintái és kimerítő magyarázatai, hogy minden elegáns ruhákat otthon is elkészíthessék.

A szerkesztőség levelezés utján tanácsal is segítségével van a hölgyeknek minden kérdésben; a lap többi terét a társadalmi élet, a lakás-berendezés, az illem, a kézimunkák, háztartás, konyha legfontosabb kérdéseivel foglalkozó cikkek töltik ki. Minden szám még egész ivnyi illusztrált regénymellekletet is ad a legkedveltebb modern francia regényírók műveiből. Ad még a lap melékletül díszes színezett divatképeket és szabasmintákat is.

Mutatványszámokat is lehet levelezőlapon kérni a kiadóhivaltól (Budapest, V., váci-körút 78., a Pesti Hírlap palotájában) Előfizetési díj negyedévre 2 frt, félévre 4 frt, egész évre 8 frt; a Pesti Hírlappal együtt negyedévre 4 frt 50 kr, félévre 9 frt, egész évre 18 frt.

Színház.

Hálókocsik ellenőre.

December 19.

Több csalódással távoztunk, mint a mennyi reménytel jöttünk a mai előadásra. — Ezen előrebocsátás — már most megjegyeztük — nem az előadásnak, hanem a darabnak szól. — Ugy vettük észre, hogy az újabb francia vigjátékok nem mindegyike felel meg annak az általános véleménynek, hogy a francia vigjátékok ma a legjobbak.

Lehet, hogy ebben a mai darabban is nagy szellemesség van, de mi azt — megvalljuk — nem vettük észre, s hogy nem esalódtunk, tanual hívjuk fel a nagy közönséget, melyet ez a darab teljesen hidegen hagyott. Szellemesen megrajzolt alak volt az igazi Godefroid ellenőr, — valódi könnyűvérű francia, — s jó gondolat az idegbeteg utazó fogadott feleségének szerepeltetésé.

Maga az előadás egészen jó volt vezetve és megáltszott, hogy Hevesi ambicióval végzi a rendezés nehéz munkáját.

Egy hibája volt az előadásnak és ez az, hogy a sűgő nagyon sokat szerepelt.

Szalóki az egész előadáson keresztül jó volt s igen

szépen alakította a mások zavarából hasznót húzó viveur cinikus szerepét.

Szabó a tőle már megszokott eleganciával és könynyedséggel alakította Godefroid szerepét.

Nográdiné és Dulich Mariska kedvesen játszottak és Környei a borvigéc hálás kis szerepét egészen jól adta.

Hevesi a tőle telhető legjobb routinnal alakított és különösen jeles volt a szellem megjelenését imitáló jelenettel, melylyel zajos tetszést aratott.

Kantai és Batosiné igen jó mamák voltak.

I. S.

Nebántsvirág.

December 20.

Ezt a nagy népszerűségnek örvendő operette-vaudillet mutatták be az este a címszerepben Pálfi Ninával. Nekünk ugy tetszett, mintha a jeles primadonna nem lett volna kellően diszponálva sem énekben, sem játékban; a közönség azonban gyakran és szívélyesen tapsolta. A többi szereplők közül jól játszottak Németh és Kantai Teréz. Dulich Mariska szintén igen kedves és ügyes alakítást mutatott be. Szalóki Celesztinjenél mintha már jobb alakítást láttunk volna. Hevesinél ugy vettük észre, hogy nagyon félvállról vette a szerepet, s mintha csak kényszerítésből kellett volna játszania azt a benyomást tette. Simon pedig kedélyeskedett. Általában az előadást nem sorozhatjuk a jobbák közé.

b. k.

Tosca.

December 21.

Ünnepe volt ma a színházlátogató közönségnek és a szereplőknek egyaránt. Sardounak a mai dráma irodalom nagymesterének remek drámája került színiére oly előadásban, a mely a színházlátogató közönségnek csemege számba mehet.

Oly darab ez, melynek eljátszására csak perfekt művészek vállalkozhatnak. Mert különösen a főszerepek oly változatos képességeket tételeznek fel, melyeknek egyik vagy másik ágában nagyon nehéz az egyoldalú igazi művészek magát beletalálni.

Olyan férfi jelenet, mint Cavaradottié, megjátszani nem nehéz, mert az elejétől végig adott szavának helyt álló nemes férfi szerepe nem kíván semmi változatoságot. Hanem Scarpia szerepe próbára teszi az igazi nagy tehetséget is. Különösen nehéz a IV. felvonásbeli szerepe ennek a minden emberi érzésből kivetkőzött hiénának, a ki aljas kéjvágyból könnyedén áldoz fel emberléteket, s a ki még akkor is, midőn nemtelen vágyainak kiszemelt áldozatát kétségbeesésében megadásra bírja, képes kiszámított ravaszsággal a megígért bért hamis uton megtagadni.

Es ezt a nehéz szerepet Hevesi vállalta magára. Az emberi nemtelenség gordiusi csomóját minden nagy-sándori vágás nélkül oly szépen kibogozta, hogy ószinte bámulatra ragadott valamennyitünket. Kezdve a szimatoló ridorog megdörön, folytatva a számitgató, latolgató cselvetésen, áttérve a kegyetlen vérszomjas inquisitor szerepére s bevégezve az aljas, neki kedvező helyzetét felhasználó kéjenc bemutatásán, mindvégig oly alakítást nyújtott, mely a nemzeti színház szinpadán is bátran megállhatná helyét. Haldoklása pedig a maga nemében páratlan.

Végeztünk még a mellékszereplőkkel, hogy az est hősenek annál többet szentelhesünk. Simon Jenő ma teljesen kielégítő volt és különösen sikerült maszkja volt. Németh a tedd ide tedd oda vén férj szerepében igen jó. Batosi is kellemesen játszott és nagyban iparkodott a Cavaradotti nemes jellemét kidomborítani.

A többi szerep oly kicsiny volt, hogy legfeljebb azt mondhatjuk, hogy a szereplők megjelenése kellemes és jó volt.

Es most áttérünk a mai est legfényesebb részére, Tóvölgyi szereplésére

A milyen igazán olasz nőnek festette Sardou Tosca remek alakját, oly igazán olasz nőt adott Tóvölgyi. Olyan szenvedélyességet, olyan váltakozó kedélyhullámzást, a milyen Toscaé, csak Itália kék ege alatt élő nőben képzelhetünk. Olasz nő az, a ki a kacagó, szeretőző szerepből minden átmenet nélkül át megy a féltékenységre legfokozottabb állapotába. Olasz nő az, a ki, mikor megfogamzik benne a gyilkolás borzalmas gondolata, mosolyogva tekint áldozatára; s különösen olasz akkor, midőn mély vallásosságában a megilkoltat felravatlozza s mellét keresztrel fedi be, hogy az elszálló lélek azon keresztüll megtisztuljon.

Ma Tóvölgyi igazán csillogtatta nagy tehetségét. Az első felvonásban bámulatos praecisissával alakította a nagy szerelem s a még nagyobb féltékenységre között habozó Toscát. A második felvonás legyöző jelenetében előforduló féltékenységi kitörései csodálatra ragadtak mindenkit. A harmadik felvonás elején ugyanilyen jelenetei voltak, művészetét azonban legszebben fejtekte ki Cavaradotti kinzátása alatt. Ilyen drámai erőt ritkán, talán soha nem láthatunk vidéki szinpadokon. Irtozatos lelki állapot, győtrő dilemma egy nőnek, midőn bármely irányban dönt, — emberélet esik áldozatul. Es Tóvölgyi ezt oly remekül játszotta meg, hogy szebben már nem lehet.

Hasonlíthatlanul nagy volt a negyedik felvonás kettős jelenetében s a legjobb partnere volt a kittedőn alakító Hevesinek. Ahogy megjátszotta a mérhetetlen gyűlöletű, szerelmese sorsa felett kétségbeeső s erőszakos kísértésnek kitted nő szerepét, az igazi remeklés

volt. S a hogy a gyilkolás után erőt vesz rajta a valóságos érzés és áldozatának gyertyákat gyújt, oly fenéges volt, hogy már fenségesebb nem is lehetett.

Az ötödik felvonásban is igen jó volt a börtönjelenetben s igazi természetességgel játszotta meg a kedvesét ébresztgető, tévedésbe ejtett szerelmezt.

Egyszóval ma művészete teljes magaslátán olyat produkált, a milyet még tőle is alig várhattunk.

A közönség teljes elismeréssel adózott nagy tehetségének.

I. S.

Falurossza.

December 22.

Tóth Ede kitűnő népszínműve került ma előadásra. Látszik, hogy a zombori közönség már beleunt ebbe a darabba, mert a nézőtér kongott az ürességtől. Pedig az előadás megérdemelte volna.

Nógrádiné, Karácsonyi és Dulich a tölték megszokott kedvességgel alakítottak.

Nógrádiné a drámai részekben, Karácsonyi pedig énekével excellált.

Hevesi Feledi Gáspár szerepében ismét igen szépen alakított.

A mellékszereplők is jól megállták helyüket. Kantai igen jó volt, Batosi, Sági, Szalóki, Tordai, a makkhetes zsidó, Batosiné teljesen megfeleleek.

A darabot azonban legjobban emelte Környei, ki gyönyörű dalaival sokszor tapsra ragadta a közönséget; és Német, ki Gonosz Pista szerepét a legtökéletesebben alakította meg.

Jobb volna azonban, ha a régi népszínművek közül olyanokat adnának elő, mely még nem annyira ismert.

I. S.

Jövő heti műsor: Vasárnap: Ember tragédiája. Hétfő: Igmándi kispap. Kedd: Szegény Jonathán. Szerda: Durand-Durand. Csütörtök: Gésák. Péntek: Gésák. Szombat: Kukta kisasszony.

CSARNOK.

Karácsonykor.

Ob, szeretet, mennyből leszáll szeretet,
Melegeddel töltsd be, töltsd a sziveket,
Töltsd be, mert ha te nem vagy a szivekben,
Ez az élet olyan sivár, kietlen!

... Önzés büne lett úrrá a sziveken,
Egy a máshoz szívtelen volt, idegen,
A szeretet helyett pedig megterme
A szívben a gyűlölet, a föld terbe,

Hajb, megtermett és megrontá a földet:
A nyomorult, az inséges mind több lett,
S mind kevesebb-kevesebb a szájalom,
S több teher a roskadozó vállakon.

Egyik rész fenn dús, kéjelgő, élvsovár,
Lenn — nyomor... s már csordultig volt a pohár;
Nem nézhetvén végre, melyet válla hord,
A nagy terhet: megszáná ég a nyomort.

S a népuek, mely segítségért felkiált,
Lektüldötte ő egyszülött szent fiát,
Lektüldé, hogy ne szenvedjen már többet,
Lektüldötte megváltani a földet.

... Oh, szeretet, mennyből leszáll szeretet,
Melegeddel töltsd be, töltsd a sziveket,
Hogy lenn, hol az élet árján sok a szenny,
Hadd legyen a földre leszállt tiszta menny!

Hollósi István.

Gyűjtő-iv.

Dieső emlékü Erzsébet királyné szobrára adakoztak a Ferencz-eszterna r. t. vonatmenti tisztviselői és alkalmazottjai.

I. számú építészeti szakasz.

Bohunek Nándor szakaszmezőnök 1 frt, Penez László pénztárnok 2 frt, Medveczki Gusztáv s. pénztárnok 1 frt 50 kr, Müller Sándor zsilipész 50 kr, Wenez Miklós zsilipész 50 kr, Odri Simon irodaszolga 50 kr, Takács Ferencz éjjeli őr 50 kr, Bátor Márton partör 20 kr, Jámber Béla közp. anyagszámadó 1 frt, Vagyotzy János munkavezető-gépész 1 frt, ifj. Müller Sándor gépész 1 frt, Suhajda János gépész 1 frt, Kellermann Henrik ácsipallér 1 frt, Kloss Károly gépezet 40 kr, Neveda Albert tüzelő 50 kr, Kubik János kovácsmester 20 kr, Csapó Sámuel partör 30 kr, Gál Pál tüzelő 20 kr, Hetzl Miklós tüzelő 20 kr, Csulity Márton matróz 20 kr, Horváth András éjjeli-őr 50 kr, Vörös Károly partör 30 kr, Wolbert Ferencz felvigyázó 1 frt, Schellinger Antal partör 30 kr, Kiss András partör 50 kr, Sörösi Antal forralmazó 1 frt, Bur Fábán partör 30 kr, Oroszi Gyula titkár 1 frt 50 kr, Mosovits Zsófia távirásznó 1 frt, Schek Jakab zsilipész 50 kr, Kövály Sarolta tanítónő 1 frt, Kasza Mihály partör 50 kr, Zsakity Lyuba partör 30 kr. Összesen 22 frt 40 kr.

H. számú építészeti szakasz.

Szathulyák József gazdasági főnök 5 frt, Vojta János mérnök 2 frt, Rezsny Béla pénztárnok 1 frt, Vasas István partör 20 kr, Radics Lajos partör 20 kr, Német János partör 20 kr, Latrof Jakab partör 20 kr, Nagy Ajtai Pál partör 20 kr, Már Jakab felvigyázó 1 frt, Gromilovits Sándor felvigyázó 1 frt, Szalay Antal partör 30 kr, Kunz Heinrich zsilipész 30 kr, Schmidt Antal mérnök 2 frt, Koráni

Béla gazdasági őrök 1 frt, Kupeczy István partör 30 kr, Jankovits Sándor partör 50 kr, Vinez Sándor partör 20 kr, Kellermann Miklós ácsipallér 1 frt, Kuesera Dániel zsilipész 20 kr, Keiper György zsilipész 20 kr, Stifter Nándor partör 50 kr. Összesen 17 frt 50 kr.

III. és IV. számú építészeti szakasz.

Szauter József tb. főmérnök 2 frt, Perky István h. pénztárnok 1 frt, Kellermann Péter zsilipész 50 kr, Schwandelik Antal zsilipész 50 kr, Lutz Péter hivatalsolga 20 kr, Vittrich Heinrich zsilipész 50 kr, Inotay Aron partör 50 kr, Ruzsa József partör 50 kr, Exle János partör 50 kr, Kírst Adám zsilipész 60 kr, Turesin József partör 30 kr, Mokity Tamás partör 50 kr, Lavenka Mihály partör 1 frt, Darabos János partör 50 kr, Daffe Reinhart felvigyázó 1 frt, Huber János partör 30 kr, Pahalák György partör 60 kr, Leitner István partör 60 kr. Összesen 11 frt 60 kr.

V. számú építészeti szakasz.

Peschke Károly mérnök 5 frt, Csapláros Mihály felvigyázó 1 frt, Rézter Antal partör 50 kr, Gajdos János partör 50 kr, Wolbert József partör 50 kr, Csapó Antal partör 50 kr, Krizanits Lajos zsilipész 50 kr, Nagy Lajos pénztárnok 2 frt, Mramuratz István ifj. zsilipész 50 kr, Mramuratz István idősb. partör 50 kr, Happli János partör 50 kr, Sugár Ferencz partör 50 kr, Hajdukovics Mátyas partör 50 kr. Összesen 13 frt 50 kr.

Heinez Albert 15 frt, Atyanszky Mitó hivatalsolga 50 kr.

Az adózók figyelmébe.

1. Az eddigi szeszitalmérési, cukorfogyasztási és sörítaladók 1898. évi december hó 31-ik napjával megszűnnek; ennél fogva 1899. évi január hó 1-ső napjától kezdve égetett szesz folyadékoknak, cukornak, cukorkának és sörnek a zárt városokba (Budapest, Pozsony) való behozatala s nyílt helyeken való elárúsítása és beszerzése alkalmával a most említett adók nem fizetendők úgy mint eddig, zárt városokban a fogyasztási adóhivataloknál s nyílt helyeken az adószedésre jogosítottnál (köz-ségnél, bérlőnél). Az egyes városok által a fentemlített cikkek fogyasztása vagy bevitele után szedett városi adókat és pótlékokat e rendelkezés nem érinti.

2. Ugyancsak 1898. évi december hó 31-ikével megszűnnek az 1890. évi XXXVI. törvényeknek az égetett szesz folyadékok forgalmának korlátozására vonatkozó ama rendelkezései, a melyek szerint égetett szesz folyadékok egyik beszedési körből a másikba nem voltak szabadon bevihetők.

3. Az eltörölt szeszitalmérési, cukorfogyasztási és sörítaladók helyett szeszforgalmi, cukorfogyasztási és sörfogyasztási adó elnevezés alatt 1899. évi január hó 1-jével új adók lépnek életbe.

4. Ezek az adók a kisebb mennyiségekben elszállított adókezes cikkek után az illető cikkek előállító iparvállalatokban (szeszfőzdében, cukorgyárban, sörfőzdében) fognak beszedetni; ennél fogva azok a kik ily cikkek a magyar korona országainak területén fekvő ilyen iparvállalatokból kisebb mennyiségekben (égetett szesz folyadékokat 5000 hektoliterfoknál, cukrot 50 métermázsánál, sört 50 hektoliternél kisebb mennyiségekben) szereznek be, vagy a kik ily cikkek a magyar korona országainak területén belül kereskedésekből vagy más üzletekből illetve felektől szereznek be, a cikkek beszerzése és átvétele alkalmával adót fizetni nem tartoznak, mert az adó már az elárúsító gyáros vagy kereskedő illetve fél által volt lefizetendő.

5. Magán felek valamint a szesz, cukor és sör elárúsításával és feldolgozásával foglalkozó iparúzők az új adókat, a mennyiben szabályellenesség esete fenn nem forog, csak az alábbi a) és b) pontok alatt felsorolt két esetben tartoznak személyesen lefizetni, és pedig:

a) ama cikkek után, a melyeket a magyar korona országainak területén fekvő szeszfőzdekből, cukorgyárakból (szesz és cukortartására rendelt szabadraktárakból) és sörfőzdekből a 4-ik pont alatt kitüntetett mennyiségeknél nagyobb mennyiségekben szereznek be. Meg van azonban engedve, hogy ezek után a nagyban szállított mennyiségek után is a most említett vállalatok fizessék a szeszforgalmi, cukorfogyasztási és sörfogyasztási adókat s ily esetben a cikkek átvétele sem adófizetési kötelezettség, sem ellenőrzés alá nem esnek. A ki tehát ilyen nagyobb mennyiségekben szerez be a magyar korona országainak területén fekvő szeszfőzdekből, cukorgyártelepekről (szesz és cukortartására rendelt szabadraktárakból) és sörfőzdekből adókezes cikkek, saját érdekében cselekszik, ha az árut akként rendeli meg, hogy az adót a küldő vállalat maga fizesse le.

b) az olyan égetett szesz folyadékok, cukor, cukorkák, kándirozott gyümölcs, csokoládé csokoládé-gyártmányok, likörök és sör után, melyeket oly helyről szereznek be, melyre az 1898. évi XVI. és XVII. törvények hatálya ki nem terjed. Ezek a helyek: a vámvonalon kívül fekvő területek, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok (Ausztria), végre Bosznia és Hercegovina.

6. Azok a cikkek, melyek után az adókat az előző 5. pont szerint az átvétele fel tartozik megfizetni, az átvétele fel által azonnal az átvétel után s még mielőtt azokat beraktározta vagy bárhová szállította volna, az átvétele lakhelyére (üzlethelyiségre) nézve illetékes pénzügyi szakasznál (Budapestben fogyasztási adóhivatalnál) bejelentendők. Ezért, a mennyiben az illető szakasz (hivatal) a szállítási utvonalon vagy ahhoz közel fekszik, légcélszerűbb, ha a bejelentés a cikkek előállítása mellett, már utközben megtételek az illető szakasznál (hivatalnál), a hol ez esetben egyuttal az illető cikkek meg is vizsgálhatók.

A fizetendő adók tételei a következők:
égetett szesz italok után (likör kivételével) hektoliterfokként 15 kr szeszforgalmi adó;
likörök után hektoliterfokként 15 kr szeszforgalmi adó és hektoliterenként 2 frt cukorfogyasztási adó;
cukor után métermázsánként 6 frt cukorfogyasztási adó;
cukorkák után métermázsánként 5 frt cukorfogyasztási adó;
kándirozott gyümölcs után métermázsánként 4 frt cukorfogyasztási adó;
csokoládé és csokoládégyártmányok után métermázsánként 3 frt 50 kr cukorfogyasztási adó;
sör után hektoliterenként 5 frt sörfogyasztási adó.

7. A bejelentési és adófizetési kötelezettség valamint az ellenőrzés s a különböző kedvezmények és könnyebbségek tekintetében a részletes rendelkezéseket az 1898. évi XVI. és XVII. törvények végrehajtása iránt kiadott, a Budapesti Közlöny 1898. évi november havi 258—262. számaiban közzétett utasítások tartalmazzák, a melyeknek külön kiadásai, még pedig a szeszforgalmi adóra vonatkozó 60 kr-ért, a cukorfogyasztási adóra vonatkozó 50 kr-ért s a sörfogyasztási adóra vonatkozó 60 kr-ért az Országos Törvénytár szerkesztőségében (Budapest, IV. ker. Molnár-utca 26. sz. alatt) beszerezhetők.

Ez utasításoknak a fenti 1—6 pontok alatt foglalt fontosabb intézkedéseinek kivül a termelési adó alá eső szeszfőzdekek vállalkozóinak figyelmébe ajánlatik az a rendelkezés, mely szerint a termelési adó alá eső szeszfőzdekek vállalkozói a szeszforgalmi adó szempontjából minden további bejelentési és adófizetési kötelezettség s ellenőrzés alól felmentetnek akkor, ha a szeszforgalmi adót a szesztermelési adóval egyidejűleg lefizetik; s így a felek saját érdekükben cselekszenek, ha ezt az adóztatási módot választják.

8. A cukorfogyasztási adóval megadóztatott cukrot tartalmazó tartályok és a sörfogyasztási adóval megadóztatott sört tartalmazó hordók és ládák cukorfogyasztási adó zárjegyekkel illetve sörzárjegyekkel lesznek ellátva. E zárjegyek épségben létele bizonyítéka annak, hogy az illető cikkek meg vannak adóztatva s hogy azok után az átvétele adót fizetni nem tartozik.

9. Az 1899. évi január hó 1-én készletben levő égetett szesz folyadékok, cukor, cukorkák és sör után a birtokos a fenti 6. pont alatt kitüntetett adóknak megfelelő pótdadót tartozik fizetni s az általa az illető cikkek után esetleg előzőleg lefizetett szeszitalmérési, illetve cukorfogyasztási vagy sörítaladó részére az adószedésre jogosított által vissza fog téríteni. Az ez iránti részletes rendelkezéseket, kedvezményeket és könnyítéseket a Budapesti Közlöny 1898. évi november havi 267-ik számában közzétett rendelet tartalmazza.

10. A pótdadó alá eső készletek 1899. évi január hó 1-től 1899. évi január 3-ig írásban két példányban bejelentendők az illető készletek tartási helyére nézve illetékes pénzügyi szakasznál.

A bejelentésre szükséges őrlapok az előállítási költség megtérítése mellett minden pénzügyi szakasznál és Budapestben a fogyasztási adóhivataloknál is kaphatók.

Nem jelentendők be

a) azok a készletek, a melyek Budapest székes-fővárosnak és Pozsony sz. kir. városnak adóvonallal zárt területen találtnak s a melyek után a szeszitalmérési, cukorfogyasztási, illetve sörítaladó már lefizetett;

b) az adómentesen főzött pálinka, amennyiben a szeszfőző és vele egy kenyéren levő házánepe vagy cselédei által leendő fogyasztásra van szánva;

c) az olyan égetett szesz folyadék, a melyet szesz-fogyasztási adó terhel;

d) az a szesz, a mely az 1888. évi XXIV. t. c. 6. §-ában megjelölt célokra van rendelve, ha az államkincstár biztosítására szükséges feltételek teljesítvők;

e) az a szesz, a mely valamely termelési adó alá eső, a szesz mérőgép jelzései szerint adózó szeszfőzde részéről kivétel oéljaira adómentesen raktározatik;

f) az olyan cukor, a melyet cukoradó terhel;

g) az egyes feleknél jelentéktelen mennyiségekben készletben levő cikkek, a melyek az egyes magánfeleknél 5 liter alkoholt, 25 liter likört, 10 kilogramm cukrot vagy cukorárut vagy 5 liter sört, az illető cikkekkel kereskedést vagy ipart űző feleknél pedig 10 liter alkoholt, 50 liter likört, 20 kilogramm cukrot vagy cukorárut és 25 liter sört meg nem haladnak.

11. Azok, a kiknek Budapest székes-főváros vagy Pozsony szab. kir. város adóvonallal körül zárt területén a fenti 10. g) pontban kitüntetett mennyiségeket meghaladó cukor- vagy sörkészletük van s e készleteket a fenti 10. a) pont értelmében bejelenteni nem kötelesek, tartoznak gondoskodni arról, hogy ezen készletek tartályai a cukorfogyasztási adózárjegyekkel, illetve sörzárjegyekkel elláttassanak.

12. A fenti változások az 1888. évi XXIV. t.-cikk szerint fizetendő szeszadót, az 1888. évi XXIII. t.-cikk szerint fizetendő cukoradót és a sörtermelés megadóztatására nézve fennálló törvények és szabályok értelmében fizetendő söradót nem érintik.

Budapestben. 1898. november 22-én.

A m. kir. pénzügyminiszterium.

A kártékony állatok irtása.

— Belügyminiszteri rendelet. —

Perczel Dezső belügyminiszter a kártékony háziállatok kiirtására szolgáló mérgek kiszolgáltatása tárgyában a következő rendeletet adta ki:

Több esetben tapasztaltott, hogy kártékony házi és mezei állatoknak, nevezetesen patkányoknak, egereknek, pockoknak, hörszögöknek stb. mérgezőszerekkel történő kiirtása céljaira, a közönségesen használni szokott legerősebb mérgek (arsenicum, strychnin, foszfor stb.) eladása, illetve megszerzése körül a fenálló szabályok figyelmen kívül hagyása vagy azok téves értelmezése folytán, úgy a hatóságok, mint az egyesek részéről olyan eljárások vannak gyakorlatban, melyek egyfelől az ilyen célra szolgáló mérgek beszerzését megnehezítik, másfelől és főként pedig, hogy a nevezett mérgek beszerzését a közönségnek nagyon is könnyűvé teszik s így alkalmat nyújtanak a legveszélyesebb szerekkel való könnyelmű, sőt büntetéseljárásra is.

Ennélfogva az e helyről kiadott 1869. évi 2789. szám alatt kelt körrendeletet az 1886. évi február hó 18-án 2180. szám alatt kelt körrendelet, az 1894. évi 111005. szám alatt kelt körrendelettel kiadott szabályrendelet és az 1895. évi 23542. szám alatt kelt körrendelet kiegészítésül, azok többi intézkedéseinek fentartása mellett a földművelésügyi miniszter uralmát egyetértőleg ezennel a következőket rendeltem:

1. A kártékony házi állatok, nevezetesen a patkányok és egerek kiirtása céljaira szolgáló mérgek eladása, úgy a gyógyszerárak, mint az ilyen szerek elárúsítására jogosított üzletek (dragueriák s mérgek elárúsítására jogosított kereskedések) által, csak az illetékes I. ső foku rendőri hatóság mindenkor engedélye alapján történhetik, ami teljesen kizárja azt is, hogy ilyen célra mérgek a gyógyszerészek által orvosi vagy állatorvosi rendelvényre külön hatósági engedély csatolása nélkül kiadassanak.

2. Az illetékes I. ső foku rendőri hatóság, a helyi viszonyokat s a megjelölt célt figyelembe véve adja meg a mérgek beszerzésére az engedélyt, köteles azonban az engedélyezési iratban a kérelmező egyén megbízhatóságát, a kért mérgek minőségét, úgy saját vagy az egészségügyi hatóság szakközvetének véleménye alapján annak lehető mennyiségét is szám és szó szerint kitüntetni.

Az engedélyezési irat mindenkor az illető hivatal pecsétjével is ellátandó.

3. Közvetlenül szánt élelmi és tápszerek készítésével és elárúsításával foglalkozóknak (pl. molnároknak, pékeknek, lisztkereskedőknek, mészárosoknak stb.) ilyen célra mérgek beszerzésére engedély egyáltalában nem adható.

4. A mérgek beszerzésére szolgáló engedélyirat az elárúsító által mindenkor visszatartandó és a szabályszerűen vezetett kereskedelmi illetőleg mérgekönnyv okmányként (111005—94. szabályrend. 7. §) megőrzendő.

5. A patkányoknak és egereknek mérgezőszerekkel történő kiirtásával üzletszerűen foglalkozók szintén csak hatósági engedély alapján szerezhetik be esetről-esetre a mérget, kötelesek azonban ennek kikérése alkalmával, tekintettel a 3. pontban foglaltakra azt is kitüntetni, hogy a mérgezés hogyan mikor és hol akarják foganatosítani.

6. Mezei egerek, pockok, hörszögök és más mezőgazdaságilag kártékony állatoknak mérgezőszerekkel történő irtásához a mérgek szintén az ezen rendeletben előbb leírt feltételek mellett szerzendők be, miután a 23542. szám alatt kelt 1895. évi körrendeletben foglaltak csakis vadászati és erdészeti célból szándékolt mérgezőszereknek követendő eljárására vonatkoznak.

7. Jelen rendelet határozmányainak megszegése kihágást képez, s amennyiben a cselekmény, vagy mulasztás az 1879. évi XL. t. c. 108. § sulya, illetőleg más sulyosabb büntetés sulya alá nem esik, ezen rendelet alapján 15 napig terjedhető elzárással és 100 irtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Budapesten, 1898. évi október hó 13-án.

Perczel.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény.

A rác-militicsi róm. kath. népiskolánál lemondás folytán megüresedett német-magyar tantervű tanítói állásra **1898. évi december hó 30-ig** pályázat hirdettetik. A tanítói állás javadalmazása 400 frt havi előleges részletekben, 50 frt lakáspénz, esetleg szabad lakás, 50 frtnyi ötdéves korpótlék, mely 250 frtig emelkedhetik. Az ismétlő iskola köteles ellátásáért külön díj nem jár. A szabályszerűen felszerelt kérvények 1898. évi december hó 30-ig a rác-militicsi róm. kath. iskolaszékre címezve nt. Garay József esperes-plébános urhoz Bács-Doroszlóra küldendők.

Rác-Militics, 1898. évi december hó 12-én.

3—3 **A róm. kath. iskolaszék.**

Hirdetmény.

A melylyel Bezdán község előjárósága meghirdeti azt, hogy a község mint erkölcsi testület tulajdonát képező nagyvendéglőt az 1899. év 1. ső napján kezdődő 3 évre a község háza tanácsstermében **december hó 26. napján délután 4 órakor** nyilvános szóbeli és zárt írásbeli ajánlati árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbeadja. Tájékoztató közöljük, hogy ezen vendéglő évi házbére a most lejártó 3 éven át 1311 frt volt. A kikiáltási évi hasznóbérszám 800 frt. Kelt Bezdánban, 1898. december 21.

Bosnyák János,
jegyző.

Balla Ferenc,
bíró.

97. szám. II. 1898.

Kihirdetés.

A temerini anyakönyvi kerület alulírott anyakönyvvezetője kihirdeti, hogy:

1. Sós József, ki családi állapotára nézve nőtlen és a kinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) földművelési napszámos, lakóhelye Temerin, születési helye Temerin, ideje 1874. évi április hó 27-ik napja s a ki Sós Józsefnek és nejeének született néhai Hévízi Veronának fia.

2. Gíriecz Anna, ki családi állapotára nézve hajadon és a kinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) földművelési napszámos, lakóhelye Temerin, születési helye Temerin, ideje 1874. évi július hó 16-ik napja s a ki néhai Gíriecz Andrásnak és nejeének született Lévai Erzsébetnek, most férjhezett Sós Józsefnek leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhívhatk mindazok, a kiknek a nevezett házasságra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulírott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési helyi községi előjárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) útján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni u. m.: Temerinben és a Zomborban megjelenő „Bácska” című lapban. Kelt Temerinben, 1898. évi december hó 20. napján.

Zsótér Ákos,
anyakönyvvezető.

Pályázat.

A szöntai róm. kath. iskolaszék, iskolájánál előléptetés folytán megüresült magyar-német tantervű tanítói állásra ezennel pályázatot hirdet. A megválasztandó tanító javadalmazását képezi:

1. a községi pénztárból havi előleges részletekben fizetendő 450 frt készpénz; 2. 6 öl lágú hasábfű egyenértéke címén 42 frt; 3. szabad lakás, a mely áll: 2 szoba, konyha, kamra, istálló, télszer és pincéből, egy kis konyhakerttel.

Kötelmei: a mindennapi I—II. osztály tanítása és az ismétlő iskola díjtalan vezetése. Megjegyztetik, hogy az iskolaszék fentartja magának a jogot arra nézve, hogy szükséghez képest saját legjobb belátása szerint a megválasztandó tanítót idővel más osztályba is áthelyezheti.

A kellően felszerelt kérvények a szöntai róm. kath. iskolaszékre címezve, nt. Garay József, ker. esperes és bács-doroszlói plébános urhoz **1898. évi január hó 6-ig** nyújthatók be. Az állás azonnal elfoglalandó.

Szóna, 1898. évi december 20.

A szöntai róm. kath. iskolaszék.

95. szám.
II. 1898.

Kihirdetés.

A temerini anyakönyvi kerület alulírott anyakönyvvezetője kihirdeti, hogy:

1. Michlcz György, ki családi állapotára nézve nőtlen és a kinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) kisbirtokos kisegítő családtagja, lakóhelye Temerin, születési helye Temerin, ideje 1874. évi november hó 27-ik napja s a ki Michlcz Mihálynak és nejeének született Fischer Erzsébetnek fia.

2. Remlinger Mária, ki családi állapotára nézve hajadon és a kinek vallása római katolikus, állása (foglalkozása) kisbirtokos kisegítő családtagja, lakóhelye Temerin, születési helye Temerin, ideje 1879. évi december hó 7-ik napja s a ki Remlinger Józsefnek és nejeének született Grosz Reginának leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhívhatk mindazok, akiknek a nevezett házasságra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulírott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési helyi községi előjárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) útján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni u. m.: Temerinben és a Zomborban megjelenő „Bácska” című lapban. Kelt Temerinben, 1898. évi december hó 20. napján.

Zsótér Ákos,
anyakönyvvezető.

10332. sz.
kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

A járásomhoz tartozó Deszpot Szt. Iván községben üresedésbe jött egy rendőrvetetői és egy gyalogrendőri állásra pályázatot nyitok; a rendőrvetetői állás évi 250 frt, a gyalogrendőri évi 200 frt javadalmazással van egybekötve.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **1898. évi december hó 31. napjáig** hozzám felterjesszék.

Megkívántatik pályázóktól, hogy a magyar nyelven kívül a községben divó szerb nyelvet is bírják, írni és olvasni tudjanak.

Felelős őri minőségben működött egyének a pályázathoz kizárva.

Kiszolgált csendőrök a rendőrvetetői s katonaviselt egyének a rendőri állásokra előnyben részesülnek.

Ujvidék, 1898. december hó 14-én.

Michailovits,
főszolgabíró.

Pályázat tanítói állásra.

A szántovai róm. kath. népiskolánál megüresedett magyar-sokac nyelvű tanítói állásra **1898. évi december 31-éig** pályázat hirdettetik. Javadalmazása: a) 400 frt készpénz a községi pénztárból előleges negyedévi részletekben; b) 2 szoba és konyhából álló szabadlakás konyhakerttel; c) a másodkántori teendő végzéseért évi 200 frtnyi tiszteletdíj utólagos negyedévi részletekben az egyházmegyei nagyobb alapról. — Megkívántatik: a magyar és sokac nyelvben, valamint a kántori teendő végzésében való teljes jártasság, mi okmányokkal igazolandó. A megválasztandó tartozik az állást azonnal elfoglalni, mely naptól fogva fizetése is folyóvá fog tétetni. A kellőleg felszerelt kérvények a szántovai róm. kath. iskolaszékre címezve ft. Maison Mihály ker. esperes urhoz Rigycizára küldendők.

Szántova, 1898. december 10-én.

Czár András,
plébános,
iskolaszéki elnök.

3—3

Hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **Zomborban Párisi- és Gromon-utca sarkán, a takarékpénztár bérházában**

uri és női cipőüzletet

nyitottam, melyben kész áru mellett a főszűlt különösen mértékszerűen megrendelésekre fektetem.

Elvállalok **uri-, női- és gyermek-cipők** elkészítését, a mai kornak megfelelő legjobban és legdivatosabb kivitelben.

Alapos szakismeretem, melyet Budapesten elsőrangú cégeknél, mint szabász több éveken keresztül elsajátítottam, azon reményre jogosítanak, hogy tisztelt megrendelőim minden igényeinek meg fogok felelni.

Midőn a n. é. közönség szives pártfogását kérem, a legutányosabb és legpontosabb kiszolgálásról biztosítom, maradtam mély tisztelettel

12—11 **Gubicza György.**

1206. szám.

1898.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíróság 1898. évi V. 1085. számú végzése következtében dr. Strasser Lajos ügyvéd által képviselt Stern és Adler javára Schlegel Ferenc ellen 210 frt 12 kr és járuléka erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 642 frtra becsült különféle szövetekből álló ingóságok nyilvános árverésu eladatnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróság V. 1085/3. 1898. sz. végzése folytán 210 frt 12 kr tőkekövetelés, ennek 1898. évi szeptember hó 1-ső napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 25 frt 30 krban bíróilag már megállapított költség erejéig Ó Szivacon a község házában leendő eszközésére **1898. évi december hó 28-ik napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni

Kelt Zomborban, 1898. évi december hó 8-án.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

8359. szám.

kig. 1898.

Hirdetmény.

Melylyel Ó-Becse nagyközség előjárósága részéről közhírré tétetik, hogy **az országos vásár helypénzszedési jog, a piac helypénzszedési jog, a sórházi pince és magtár, az előfogatozási teendők, a közelet-tisztogatás és az utcák világítása** egy évre vagyis 1899. évi január hó 1-től 1899. évi december hó 31-ig terjedő egy évi időtartamra folyó évi december hó 27-én d. e. 9 órakor a község háza nagytermében nyilvános árverés, illetve árlejtés útján bérbe fog adatni. Az árverési és árlejtési feltételek a közigazgatási jegyzői irodában betekinthetők. A kikiáltási összeg 10%-a az árverés illetve az árlejtés megkezdése előtt óvadékkul a községi pénztárnak kezéhez lefizetendő.

O-Becse, 1898. december hó 20-án.

Mihályi Sándor, **Gönczy János,**
közigazgatási jegyző. **községi bíró.**

973. szám.

bv. 1898.

Árverési hirdetmény.

Alulírt k. küldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. törvényszék 1441/p 98. számú végzése által dr. Scultety Jenő hódcsági ügyvéd által képviselt Geszler István hódcsági lakos javára Müller Mihály és Müller Mária hódcsági lakosok ellen 400 frt tőke, ennek 1897. évi december hó 31. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 43 frt 10 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag le- és felül foglalt és 647 frt 70 kr-ra becsült különféle vasárúk stb. ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak

Mely árverésnek az 1898. V. 54/6. sz. kiküldött rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Hódcsághon alperesek lakásán leendő eszközésére **1898. évi december hó 30-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint kifizetendő.

Kelt: Hódcsághon, 1898. évi december hó 14-én.

Váczy János,
kir. bir. végrehajtó.

Karácsonyi ujdonság a „Gólyá“-nál.

Női kalapok, játékszerek
féláron adatnak el.

Egyben felhívjuk a n. é. közönség figyelmét
férfi- és női

DIVATCIKKEINKRE,

melyek az évad előhaladtával a legolcsóbb áron
szerezhetők be.

Ajánljuk továbbá gazdag választékból álló

női szövetáruinkat.

Egy teljes öltöny ára 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt
50 kr, 4 frt és 5 frt.

Cipőraktárunkban

női-, férfi- és gyermekcipők készen és mérték után
olcsón és a legújabb divat szerint készíttetnek el.

Hirschenhauser és Kovács

áruháza a „Gólyá“-hoz 3-3

ZOMBORBAN.

7381. szám.

kig. 1898.

Pályázati hirdetés.

O-Sztapár községénél tisedésbe jött községi orvosi
állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással egybekötött javadalmazás a követ-

kező:

1. Évi fizetés 800 frt.
2. Évi lakbér 150 frt.
3. Nappali látogatási díj, vényírással 40 kr.
4. Éjjeli látogatási díj, vényírással 60 kr.
5. Halottkémi szemledíj 20 kr.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy kellően fel-

sserelt kérvényeiket **folyo évi december hó 31-ig**
bivatalomhoz adják be.

Apatin, 1898. évi december hó 12 én.

Jeisel Henrik,
szolgabíró.

2-2

HIRDETMÉNY

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség
becses tudomására hozni, miszerint üzletünkben
a legjobb minőségű ideai termésű

narancs, citrom és malagaszőlő

kapható a következő áron:

7 darab narancs 10 kr.

7 darab citrom 10 kr.

Első rendű malagaszőlő 1 kiló 1 frt

Kapható a főútleben és a **Lukits-féle**
útleben, bástyá-utca.

Tisztelettel

Engel és Goldstein,

fűszer-, csemege és rövidáru kereskedők
ZOMBORBAN.

*-1

Legolcsóbb és legcélszerűbb
KARÁCSONYI és UJÉVI
bevásárlási forrás
STEBLER ANTAL
órás és ékszerész ZOMBORBAN,
Deák-körút (Korzó) Jakobsits-féle házban.

Dus választék svajci arany-, ezüst-,
tulla-, bécsi inga-, konyha-, francia Wecker-
íróasztali és schwarzwaldi órákban; továbbá
nagy választék ékszer-, arany-, ezüst és
Chinaezüst-árakban, a legolcsóbb árak
mellett. 2-2

Óráknál 2 évi jótállás!
Elfogadok minden e szakmába vágó
javításokat. Veszek és becserelek töredék
arany- és ezüstárakat a legmagasabb áron.
Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan
eszközölköttek.

Vésnöki munkákat legtisztábban eszközölöm.
(Jegygyűrtűbe vésés ingyen.)

Uj! Órabiztosítás! Uj!
Fali inga-, konyha-, ébresztő-, schwarz-
waldi stb. óráknál egy évre 50 kr bizto-
sítási díj fizetendő, mely összegért kötele-
zettséget vállalok egy (1) egész évre az
órák javítását díjmentesen eszközölni.

Korona bazár.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tisztelettel becses
tudomására hoznunk, hogy

Bazár-üzletünket

a **karácsonyi és ujévi ünnepek** alkalmára a mai
kor legmagasabb igényeinek megfelelőleg felújítottuk, miért
is üzletünk megtekintésére a n. é. közönséget felkérjük.

Kiváló tisztelettel

Pentz Testvérek.

3-3

Kossuth-utca.

Birtok eladás.

Csataalján fekvő 143 hold 300 □ öl szántóföld egy tagban, volt
kincstári nemesi birtok, 1000 □ ölével; a községben 25 öl hosszú
nagy lakóház 2 hold kertti földdel, felszer, istállók stb.; 40 hold kitünő
szőlőnek való immunis szürke homok, Raesma név alatt, **szabad**
kézből eladó.

Bővebb értesítést ad a kiadóhivatal által — a tulajdonos.

4-4

Hirdetés.

Alulírott, ki Zombor szab. kir. városnak 23 éven át főkertésze voltam és ezen idő
alatt tölem telhetőleg a legnagyobb buzgósággal és előzékenységgel igyekeztem a nagyérdemű
közönség szakmába vágó igényeit és megbízásait teljesíteni. A nagyérdemű közönségnek
ezennel becses tudomására hozom, hogy **1898. évi október hó 1-től kezdve, a**
bajai utcában lévő 23 szám alatti házamban, valamint az ezzel szem-
ben fekvő „Zsivánovits“-féle nyaralóban, egy a mai modern követelményeknek
minden tekintetben megfelelő, dúsan felszerelt

dísz-, mű- és kereskedelmi kertészüzletet

nyitottam, a melyben minden e szakmába vágó, ugymint: virágkoszorúk és virágcsokrok
a legújabb és modern kiállításban, — továbbá: **rózsák, dísznövények, cserépvirágok, virág-**
és konyhakerti palánták, szóval a kertészet körébe tartozó mindenemű cikkek a **legzile-**
sesebb kiállításban a legolcsóbb árak mellett kaphatók lesznek.

Továbbá ajánlom magam **sirok díszítésére, új díszkertek,** illetve az utóbbiakhoz
való **tervrajzok elkészítésére a legújabb és legcélszerűbb minták szerint** legolcsóbb árak mellett.
Míg én ezuttal a nagyérdemű közönségnek eddigi, 23 éven át tapasztalt szíves jóindu-
latáért köszönetemet fejezem ki, a legnagyobb előzékenységgel fogok iparkodni ezen párt-
fogást a jövőben is teljes mérvben kiérdemelni.

Maradtam magamat további kegyeikbe ajánlva és szíves pártfogásukat ezuttal is kérve

GÖSER VIDA,

mű- és díszkertész.

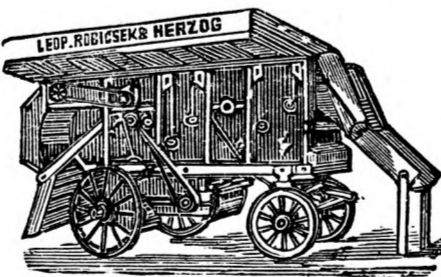
ZOMBOR, bajai utca 23. házszám.

10-10

Vas- és fém-esztergálás.

GAZDASÁGI GÉP- és MECHANIKAI MŰHELYE, FÉMONTÓDE

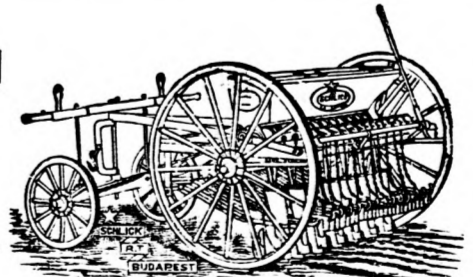
VARRÓGÉP-JAVÍTÓ INTÉZETE

CZEISEL JÓZSEF

ZOMBOR,

Zarándok-(Sóház-)u. 105.

Varrógép alkatrészek.

Készítek mindennemű gazdasági gépeket, ugymint: **kukorica-morzsolókat** saját
jobbitott mintám szerint felülmúlja az eddig készített morzsolókat. **Szecekvágókat, darálókat,**
repavágókat, szivattyúkat, fecskegököket, vetőgépeket, konkolytisztítókat
(Trieur), **dugattyúkat** szivattyúkhoz és gőzkazánokhoz minden nagyságban, **fémöntvények**
minta vagy rajz szerint.

Vas- és fém-esztergálás.

Raktáron tartok mindennemű gazdasági cikkeket és technikai dolgokat. **Gépolaj, consistens**
zsír, dobsinek magas bordákkal, **forraló csövek** gőzkazánokhoz, **csövek** kovacsolt vasból
vízvezetéknek, vas- és rézpótlékok, mézgaárak, mézga szelencék, zsinórok,
buvó lapos zsinórok, vízmutató üvegek, csavarok, kulcsok és mindennemű
szerszámokat.

Sőrcsapok és szelelő csapszegek. Gépszijjak elsőrendű szinbörből.

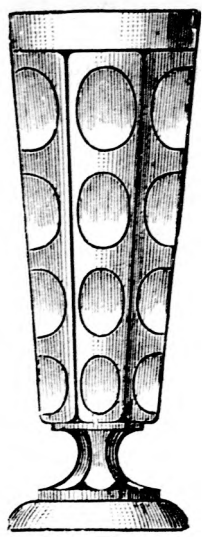
Feszmérők (manométer) ujak és javításoknak külön berendezett osztály, feszmérők
kipróbálása ingyen eszközölköttek.

Mindennemű javítások elfogadtatnak, ugyszintén gazdasági gépeket,
lakatos épületmunkákat és **VARRÓGÉP-JAVÍTÁSOK** jutányos árak
mellett eszközölköttek.

Malmok rekonstruálása, berendezése és bármennemű iparvállalat berendezése
*—7 **általam eszközölköttek.**

Gépszijjak elsőrendű szinbörből.

Hazi szivattyú alkatrészek.

T. C.

Tulhalmozott árukészlet és az idej általános gyenge üzletfolyam miatt elhatároztam magamat, hogy az összes árukat minden elfogadható árért eladom. Használja fel mindenki ezen alkalmat, olesó bevásárlásokat eszközölni. Ezennel bátorodom a tisztelt vendéglős urakat értesíteni, hogy a törvény értelmében újévtől kezdve minden használatban levő **poháron és palackon koronának** kell lenni. Tisztelettel ajánlom raktáromat.

Tisztelettel
SCHERER FERENC,
üveg- és butorkereskedő.

6-3

Ki akar egyéves önkéntes lenni?!

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végeztek, előkészítési feladatokra és foglalkozásokra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves

ÖNKÉNTESI JOGOT.

A ki már sor alatt állott, elkészett. SZÜLETÉSI ÉV KÖZLENDŐ. Programot ingyen és bérmentve küld:

LICHTBLAU ALBERT
a katonaiskola igazgatója
DEBRECZENBEN.

Felügyelő: **MAYER ADOLF,**
10-9 es. és kir. őrnagy.
Intézet: Arany János-utca saját ház.

Ki akar egyéves önkéntes lenni?!

Karácsonyi és újévi ajándékok.

KESZLER DEZSŐ

órás és ékszerész

Zombor, fűtca, Falcione Gusztáv-féle ház, a takarékpénztárral szemben.

Dús raktár mindenemű **arany, ezüst, tula és nickel zsebórák, arany és ezüst ékszerek, fali és ingaórák, valódi és chinaezüst tárgyak,**
3-3 továbbá optikai árúk

a legjutányosabb árak mellett.

Valódi és chinaezüst tárgyak.

Értesítés.

Van szerencsém Zombor város és vidéke m. t. közönségének b. tudomására adni, hogy helyben Zrinyi-utca Valient József ur házában egy a mai kor igényeinek megfelelő

tudakozó és közvetítő irodát

nyitottam. Kiterjedt nagy ismeretségem révén abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy bármily megbizásnak a legrövidebb idő alatt eleget tehetek.

Felvilágosítással és közvetítéssel szolgálók csekély díjazás mellett **házakra, földekre, gazdasági berendezésekre, terménycikkekre** bármely legyen, **butorokra, kocsiakra** és egyáltalán bármily tárgyra, mely az adást és vevést képezi, aki lakást berbe adni vagy kiadni szándékozik. Ezzel kapcsolatosan **házasságok közvetítésével** is foglalkozom a legnagyobb diskreció mellett. Személyes közvetítés külön megegyezés tárgyat képezi.

Amidőn ezen vállalatomat a m. t. közönség b. figyelmébe ajánlom, biztosítatom egyuttal arról is, hogy iparkodni fogok minden igények nek pontosan megfelelni.

Kiváló tisztelettel

Rónai I.

U. i. Eladó egy teljesen új vendéglői berendezés és egy gépműhely raktárral együtt.

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYVDAI INTÉZETE
ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Itt megrendelhetők:
Váltók.
Gyászlapok.
Számítók.
Levelefelek.
Névjegyek.
Eljegyzési és esketési kártyák.
Sima- és dombornyomatú monogrammok.

Közégségi nyomtatványokból nagy raktár.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvek, képmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítanak.

Községeknek három havi hitel.

A „BÁCSKA” kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

Telefon szám: 18.

Itt megrendelhetők:
Hírlapok.
Művek.
Naptárak.
Táblázatok.
Falragaszok.
Körlevelek.
Tánevigalmi meghívók.
Táncrendek.
Étlapok.

Legnagyobb választék női- és gyermekfelöltőkben.

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönséget értesíteni, hogy még ez év, vagyis

1898. évi május hó 1-én

az összes eddigi helyiségeimet

A SZENT-HÁROMSÁG-TÉRRE
(AZ EDDIGIVEL SZEMBEN)

A ZRINYI ÉS GROMON-UTCA SARKÁN
(VOLT KAUFMANN-FÉLE EMELETES HÁZBA)

helyeztem át és azt a legnagyobb kényelemmel a **női felöltők, úgy a férfi-kalappraktárt** — melyeket tetemesen nagyobbítottam — elkülönítve rendeztem be.

Egyszersmind a nagyérdemű hölgyközönség becses tudomására juttatom, hogy a **bécsi és berlini** bevásárlási utazásomból hazaérkeztem, raktárom a közelgő **ősz** és **téli idényre** mindennemű

női- és gyermekfelöltőkben

a legújabb modellek szerint: **Jaquetták, Gallérok, Pellerinek, Radköpe yegek, Dolmán, Esőköpenyegek** a legnagyobb választékban megérkeztek és ezeknek megtekintésére a nagyérdemű hölgyközönséget ezennel meghívom.

Azonkívül legnagyobb választék mindennemű **férfi-, fiu- és gyermekkalapokban: cylinder, clagues; különlegességek férfi- és fúsapkákban, valódi angol vadász-sapkákban; saját készítményű utazó- és városi bundák, mencsikoffok, lábzsák és utazócsizmák.**

Nők részére szőrméből sapkák, karmantyuk, vállgallérok és prémek.

Főtörökvésem az eddig elért bizalmat továbbra is fentartani, a nagyérdemű közönségnek legolcsóbb és legpontosabb kiszolgálást biztosítva, ismételve figyelmeztetem, hogy elárúsító helyiségem kizárólag a **Szent-Háromság-téren**, (a régivel szemben) volt Kaufmann-féle emeletes házban van.

KAUFMANN S. UTÓDA,
ZOMBOR, (Bácska.)

Teljes tisztelettel

KAUFMANN S. UTÓDA,
ZOMBOR, (Bácska.)

10-10

Legnagyobb választék női- és gyermekfelöltőkben.

A „BÁCSKA“ karácsonyi száma.

Karácsonyfa.

zép, óh szép ünnep a karácsony.

Vers és próza méltán dicsőíti évszázadok óta anélkül, hogy kifogyna lelkesedéséből. Az ünnep vallásos tartalma: a születő megváltó, a bethlehemesek, a csillogó karácsonyfa, az apró szentek korbácsa. Meg-meg a családiasság és szeretet kicsapongásai, ajándékozásban, kedveskedésben, meglepetésekben. Nincs fogható a karácsonyhoz semmi, oly gazdaggá tette az emberi lélek, a szeretet találékony-sága egyfelül, fogékony-sága másfelül.

Ez a rohanó esztendőben, a modern élet csunya dulakodásaiban egy megszentelt pihenő. Megpihen az elme, megpihen a lélek, megpihen a szív. Megfürdik ugyyszólván az ember szenteltvizben és a megtisztulás érzetével áll meg a bensőbb, a csöndesebb emberi örömök aranyos fájának árnyékában.

Édes babonái a szent karácsonynak, egy naivabb kor hitének szülöttei, jogaikba lépnek, varázsos hatalmat, bűvös vonzerőt gyakorolnak korunk elméin is. Kevés az oly sivár lélek, a kit ez ünnep hangulata meg ne tántoritana egy kisé. Ha más nem, a visszaemlékezés gyermekkorunkra. Hiszen egykor mindnyájan voltunk gyermekek szerencsénkre. S ha van, a ki nem volt: az a legkifosztottabb, a legkegyetlenebbül meg-rabolt halandók közé tartozik.

Nem akarjuk a jelent a mult rovására gyalázní, a mikor a modern élet csunya dulakodásairól beszélünk.

Az élet dulakodása mindig csunya volt, mert mindig a gyenge vesztével és az erős győzedelmével járt és minden időnek meg voltak gáncsolói, a kik a multat dicsérték, mint a jobbat. Hisszük azonban, hogy soha sem kevesebb joggal, mint ma.

Régen az állam és társadalom még fegyverrel is ellátta az erőseket a gyengék ellen és még egyenlőtlenebbé tette a harcot. Ma legalább megadva a szegénységnek az ideális fegyverek: az egyenlőség és a különbség joga. A dologi egyenlőség és a személyes különbség. Mindenkinnek jogában és többé-kevésbé módjában is van — ez legalább a modern fölfogás — arra, hogy személyes tulajdonságainál fogva a többiek fölé emelkedjek, talentuma és erényei jogához jusson. Régen, a ki minek született: osztálya, majdnem kasztja bilincseiben maradt holta napjáig. Csak a szerencse csodálatos szeszélye

ragadt ki egyszer-egyszer valamely halandót e bilincsekből. Ma szabad a pálya, ma nyitva az ut, ma törhet az ég felé, a mi gyöngy és rögön ragad a göröngy, ha selymes ágyban születik is.

De még ezen túl is: nem felemelő-e korunk humanistikus iránya?

A társulás, az egyesülés, az önségély, a kölcsönös támogatás a nyomorultak istápolása érdekében. Kisdetek, talált gyermekek, árvák, rokkantak, öregek, száz és ezer jótékony egyesület jótéteményeit élvezik.

Mily nemes, mily fenséges, mily magasztos cél!

Leszállani a szenvedőkhöz, őket felkarolni, hogy a sorsnak mostohaságát kevésbé érezzék, hogy a társadalom kebelén felmelegedvén, érezzék, miként van egy magasztosabb kapocs, mely embert emberhez fűz, — mint a jog és kötelesség, van fenségesebb elv, mely a jótékony-ságban érvényesül, — mint a humanitás.

Sőt érezzük, hogy mindezekon felül áll egy eszme, mely nem frázis, nem földi termék, nem emberi mű, hanem az égnek szülötte, mely égi tüzével melegít, egy örök principiumra vezet vissza, melyen a mai társadalom épült, mely annak ma már létföltételét képezi, mert, ha nélküle élne is a társadalom, de élete sivár volna, kihalván belőle: az idealizmus!

És ez a bethlehemi jászol szülötte: az emberszeretet.

Minden jótékony-sági törekvés szövetség és egyesülés, öntudatosan vagy öntudatlanul ez eszmének hódol.

A szegénység növekszik, a pauperismus réme terjeszkedik, szociális bajaink nagyok, az ellentétek soha oly kirívóak, a kenyér-irigység soha oly könyörületlen, a pénzvágy sohasem volt oly kiméletlen, mint ma. Egy van, a mely előtt mindenki fejet hajt, mely ellen felszólalni senki sem mer, melyet nyílt homlokkal vall az őszinte, mézes mosolylyal hirdet a képmutató: az emberszeretet!

Százados törekvések nem tudták megszüntetni a társadalmi nyomort, törvényhozások hasztalanul fáradoztak abban. Nemzetgazdasági teoriák itt nem segítenek, mert az élet nem teoriák szerint fejlődik. A beteg társadalmat magának a társadalomnak kell meggyógyítani. S itt első helyen áll: az emberszeretet! Nincsen a társadalmi életben pont, nincsen pillanat, nincsen foglalkozás, nincsen lüktetése az életnek, a melyben közvetlenül vagy közvetve az emberi salaktól megtisztult emberszeretet, mint mentő őrangyal nem fejthetné ki föntartó, éltető, boldogító tevékenységét és üdvös befolyását.

Megolvastátok-e, hány karácsonyfáról

ragyogott le az emberszeretet glóriája? Ki bírná azt elszámolni, hány módon, hány formában jár köztünk az emberszeretet.

Az egész világ, ki-ki becsvágya, küzdelme, hiúsága, erénye vagy bűne műhelyéből a port lerázva, a verejtéket letörölve, a szennyvet letisztítva magáról, siet ez ünnepen örvendezni az örvendezőkkal, kacagni a kacagókkal, ellágyulni a bánatban megindultakkal csillogó fényedbe áldott karácsonyfa, tél öröme, kis Jézus édes emléke, az emberszeretet szent jelképe ma, és a mig ember lesz e földön.

(Zombor.) DON CARLOS.

Kain felelete.

T. olvasó közönség! Bármennyire elfoglalja is az embert a világ, — egyiket a megélhetés gondjai, másikat a kedvtöltések, szórakozások, mégis vannak olyan alkalmak, mikor jól esik a léleknek lerázni a gondokat vagy örömeiket és magába vonulva elmélkedni olyan magasztosabb dolgokról is, melyek a földet a mennyel, az embert az Istennel összekapcsolják. Ezen alkalmak között talán legédesebb a karácsony, melyben az ember megáll pillanatra az élet gyorsvonalával, hogy lelkének nemesebb szomját is csillapítsa.

Ez a cikk is egy ilyen pernyi stáció kíván lenni; s mivel a Megváltó születése ünnepét ünnepeljük, tehát legillendőbb az általa hirdetett elvek közül egynél-egynél megállapodni. S mivel ezen elvek között szerinte is legnagyobb a szeretet, s mivel az emberiségnek is erre van legnagyobb szüksége, s ennek gyakorlása emeli az embert legközelebb Istenhez, elmélkedjünk pár pillanatra a felebaráti szeretetről, melyről azt mondja szent Pál apostol: „ha emberek vagy angyalok nyelvén szólnék is, de ha szeretet nincs bennem, olyan vagyok, mint a zengő érc és pengő cimbalom.“

A szeretetlenségnek első esete Kain feleletében van, kit midőn Ábel megölése után kérdőre vont az Úr: „Hol vagyon a te Atyádíja?“ így felelt: „Avagy őrizője vagyok-e az én atyámfiának?“

A testvérgyilkos ezen felelete nagy vizsgálóra talált a Krisztus előtti időkben. A népek szorosán elzárkóztak egymástól s mindegyik önzése ezt látszott hirdetni: „Avagy őrizője vagyok-e én másoknak?“

Ez az önző elzárkózottság nemcsak a különböző népek között volt meg, hanem ugyanazon egy nemzet különböző osztályai között is. Például a régi korban is volt gazdag és szegény; . . . de ki gondolt akkor a szegénynyel? . . . hisz még Plató is így okoskodik „Köztársaság“ című könyvében: „Ha egy szegény beteg . . . kell-e azt gyógyítani? . . .“ Azt mondja: „Nem kell . . . mert nem éri meg a vele való fáradságot.“ — Abban a korban is volt rabszolga, . . . de jutott-e eszébe egyetlen egy hires pogány bölcsésznek is a rabszolgaság megszüntetése? Abban a korban is volt nyomorék, elhagyatott, szerencsétlen; de állított-e az a gazdag kor csak egy jótékony intézetet is: árvaházat, lelenházat, kórházat stb? Nem, mert annak a kornak az volt a jelszava: „Avagy őrizője vagyok-e az én atyámfiának?“

Ilyen önzésben találta Jézus az emberiséget, ezért minden szavában, tettében, egész életében arra igyekezett, hogy azt a válaszfalat ledöntse, mely egyik népet a másiktól, egyik osztályt a másiktól elkülönített. Van-e csak egy lélek is, melyért az ő vére nem folyt volna? Van-e a földön egyetlen ember is, kit az ő keresztre feszített karjai nem akarnának magához ölelni? Bethlehem, Názáreth, Getsemáné, Golgotha mind azt hirdetik, hogy valaminek ő őrizője volt, úgy mindenkinek kötelessége őrizője lenni atyafainak. Mivel pedig az ember testből és lélekből áll, s mindkettőnek meg van a maga szenvedése, szükség, hogy az ember őrizője legyen embertársa testi és lelki életének.

* * *

Üdvözítő Jézusunk a testi szenvedéseknek leginkább két közönséges alakjával találkozott: a betegséggel és szegénységgel. Az evangélium szerint őt mindenütt betegek és szegények vették körül. Oly csodálatos szeretettel vonzódik hozzájuk, oly gyöngéd gondoskodással foglalkozik velük! Közöttük születik, közöttük él, közülük választja tanítványait s míg a fényben uszó Tiberiusokat, Caesarokat egy szóval sem említi evangéliumában, addig a szegény Lázár vagy Mária Magdolna neveit halhatatlanná teszi. És nem csupán földi életét töltötte a betegek és szegények társaságában, hanem azt ígérte, hogy velük marad a világ végezetéig.

Ennek a felséges példának az a következtetése lett, hogy az egyház, a szegényben Jézus képét ismerte el. A jeruzsálemi egyház minden rangkülönbséget el akar törölni; Efézusban kórház, árvaház állítatik; a rabszolgák először nevezetnek testvéreknek; szóval az egyház attól kezdve folyton arra figyelmeztette az embert, hogy embertársa szenvedése az övé is, mely elől senkinek nincs joga szívét elzárnia.

És a mit a keletkező egyházak megkezdték, nagyszerűen folytatja azt kívált a mai kor. Bárki mit beszél is a mai világ romlottsága ellen, de az az egy bizonyos, hogy a felebaráti szeretet még soha sem volt ilyen mértékben felkarolva. A ker. államokban alig van valamire való város, melyben egy vagy más jótékony intézet ne volna, melyeknek milliárdok álló tőkéi a felebaráti szeretet fiáitól rakódtak össze. Gazdag urnók bazárokat rendeznek, levesosztó intézeteket állítanak, gyűjtenek a fehér keresztszámára, az ifjúság műkedvelői előadásokat rendeznek... mindenfelé a Krisztusi szeretet gyakorlása... hogy egy nyomort megenyhítsen, hogy egy könnyet felszáritson. Oh ezek az áldott munkák feljegyeztenek az Úr könyvében! Ha valaha, úgy bizonyára a mai kor utasítja vissza legerélyesebben a testvér-gyilkos feleletét: „Avagy őrizője vagyok-e az én atyámfának.”

* * *

Ezek azonban csupán anyagi szenvedések, s ezek őrzése kötelességünknek csupán egyik része. A test felett van a lélek; az a lélek, mely a szegénynél csak úgy halhatatlan, mint a gazdagnál; melyet Jézus egyformán kívánt vére árán megváltani; mely egyformán van hivatta a mennyi javak bírására; az a lélek, melynek csak úgy van fájdalma, mint a testnek; sőt mélyebb és rémitőbb lehet, mert örökké tarthat.

Ah, hány lélek van, mely nem tud Istenről semmit, mert nem ismeri; és hány van, mely ismeri, de elszakadt tőle; hány lélek foglalkozik csupa hiábavalóságokkal és tör a saját romlására! Ezeket a lelkeket kell megtartani; ezekért jött Jézus a földre; ezekért a veszendő lelkekért áldozta szívét, véré, életét. Ezeknek a lelkeknek szeretete vitte őt a Golgotha keresztfájára.

A lelkek szeretete! Ez buzdította az apostolokat, a martyrokat s mindazokat, a kik őrizői kívántak lenni a mások lelkének is.

A lelkek szeretete! Ez alapította az ujjkor legnemesebb intézményét: a hittérítést. Valóban magasztos látni, midőn a hittérítők elhagyják családjukat, barátait, hazájukat; lemondanak kényelemről, csendes nyugalmas életről és elmennek a vadnépek és pogányok közé, hogy hir-

dessék előttük a mennyei atyát, ki őket is szereti, a többi népeket, kik őket is testvéreiknek tekintik; hogy hirdessék előttük az Isten szent fia csuda történetét s hogy szíveikbe ültessék Jézus keresztségét. — Fáradozásaik jutalma nem egyszer gúny, üldöztetés, vértani halál; de az ő vérről öntözött földön felemelkednek Krisztus egyházai s az evangélium hálója, melyet egykor csak 12 halász huzott, ma a föld két sarkánál találkozik.

De ha azokért a lelkekért is kell fáradoznunk, kik tőlünk távol, messze vidéken élnek; mennyivel inkább tartozunk azokért, kik közelünkben vannak. Ne menjünk addig idegen éghajlat alá betegeket gyógyítani, míg a házuk kiszöbénél esdeklő Lázár sebeit be nem kötöztük. — Legyen szeretetünk az egész emberiség iránt; de e szeretet első tárgyai azok legyenek, kiket Isten nekünk adott. — Krisztus is abban a körben kezdte áldásos munkáját, melybe Isten állította. Mi is, mint ő, fogadjunk szívesen minden munkát, melyet Isten küld; enyhítsünk minden fájdalmat, melylyel találkozunk. — Az egyik gyűjtse össze a lelkeket imádkozására; a másik gondoskodjék az éhezökről, az özvegyekről és árvákról; a harmadik látogassa a betegeket... A munka különféle, de a kit a Krisztus lelke bátorít, az örömet munkálkodik, tudván, hogy egyetlen lépése sem lesz hiábavaló, mert Isten egy fillért sem enged elveszni.

* * *

Szent Isten, biztass mindeneket e nemes munkára; szöj szívéinkhöz, lelkismeretünkhöz, hogy buzgón fáradozzunk azokért a veszendő lelkekért, melyek közül minden egynek megmentése egy-egy drága korona lesz számunkra az örökkévalóságban.

* * *

T. olvasó közönség!... A karácsony anuak születése ünnepe, ki legelőször tanította az emberiséget szeretetre; tehát ezt az ünnepet csak azok szentelik meg igazán, kik szíveiket minden szeretetlenségtől megtisztítják. Erre az ünnepre tehát feledje el kiki és bocsásson meg minden sérelmeket. Hitvestársak, szülők, gyermekek, rokonok és barátok bocsássatok meg egymásnak, és öleljétek meg egymást szeretettel, mert Jézus csupán ez alatt a feltétel alatt lesz szíveiteknek vendége a karácsonyban!...

Dicsőség magasságban az Istennek,
Békesség legyen földön embereknek!
És jóakarát mindenféle népnek
És nemzetségnek!

Boldog ünneplést kíván az olvasó közönségnek
O-Morovicán, 1898. december 24.

Hetessy Viktor.

A LEGKEDYESEBB AJÁNDÉK.

(Karácsonyi történet.)

A gazdag Varga gyáros házában első emeleti ablakai ragyogtak a világitás fényétől. Nem egy, a hideg tél időben járó-kelő, fázó ember, ki mellette elhalad, tekint fel irigykedve a nagy tükrös ablakokra, azt gondolván magában: „Bár nekem is volna oly jó dolgom! Mennyi jöved, mennyi öröm lakozhatik itt bent?”

De a kellemesen fűtött, gazdagon berendezett szalonban nyoma sincs a vígságnak, ünnepi hangulatnak: bár a terem közepén egy mindenféle süteménnyel, édességgel és csesebecsével teleaggatott kenyőfa áll, melynek ágai a művésziesen kifestett menyezeti érnek és fűszeres illatával a szoba levegőjét betölti; bár az asztalon, mely vele szemközt a fal mellett áll, csak úgy tündöklök az ajándékok halmazától, melyekkel a családtagok egymást meglepték. De az utóbbiak maguk, némán állják körül és ama ragyogó fény, melyet a karácsonyi gyertyák árasztanak szét, nem tükröződik vissza arcukon.

Csak három tagból áll a gazdag gyáros családja: apából, anyából és leányukból. Varga Ilona, szüleinek egyetlen gyermeke, 20 éves, csinos, széke. Keresu alakja, bimbószerű gyöngéd formáival, fiatalabbnak tünethet fel, ha finom metszetű arcának vonásai korát is fölülmuló komolyságot nem áránának el. Arcának sincs meg ama üdesége és ama rózsás fénye, mely korának megfelelő. Csendes bű tükröződik vissza kedves, szép arcának minden vonásán és mozdulatainak fáradt nyilvánulásában.

Eppen a mellékszobából lépett be, melynek ablakos ajtait maga az atya nyitotta ki; lassan halad, nem lát-szik rajta az öröm varázsa, hanem magába zárkózott, közönyös. Értékes ajándékok halmaza várják; gépiesen néz meg minden egyes darabot, kezébe veszi, de látszik rajta, hogy nem telik benne öröme. Gazdagon megajándékozták, tán tulgazdagon is! Itt értékes ékszerdoboz tündöklöteti tartalmát, ott drága selyem suhog; itt elefántosont struccotlas levegő van, ott egy marakoni do-

bozban a keztük minden formája és színe látható. Itt egy fél tucat aranyfésűs könyv fekszik, olvasásra hívogatólag — szóval, semmi sem hiányzik, a mi egy fiatal szívet megörvendeztet, a mi szemét megkápírat-tathatja és szívet megdobogtathatja.

Ilona, ki észreveszi, hogy szülei szemén tartják, mosolyt erőltet, de szíve nem tud az örömről semmit, mit különben arcvonásai is elárulnak. Szülei csak javát keresik és nem zárkóznak el, ha arról van szó, hogy lányuk kívánságait teljesítsék. De azt az egyet — azt az egyet, a mi után éjjel-nappal áhítozik — ajkaiba harap és küzd a majdnem kítő fájdalommal, mely keblében szorul. Atyjához közeledik, hogy megköszönje neki az ajándékokat. Az öreg ur széles, szelid arcával és a fekete, tömött szemöldökök alatt fénylő fürgé szemével, gyöngédén megsimogatja arcát és széke haját és jökdévűen kérdi:

— Meg vagy-e velünk elégedve, édes gyermekem?

Felelet helyett keblére borul, átkarolja mindkét karjával és eltemeti arcát keblébe.

Az atya megcsókolja homlokát és kezeivel cirógatja arcát, mire arca megrándul és úgy látszik, mintha fel-indulás és pajzán jökedv halálharcot vívna egymással.

— Mutass hát egyszer jökedvet, vidám arcot is, — hiszen csak egyszer van egy esztendőben karácsony!

A megszóított felemeli fejét és újból látható ama erőltetett mosoly, melyben lelkének semmi réze; aztán felemelkedik és csókzárporban róla le köszönetét.

Bár anyja ajkai néhányszor megmozdulnak, mintha mondani akarna valamit és ilyenkor esdve és kérve néz férjére. De ez, ki Ilona háta mögött áll, mindannyiszor óva teszi ujjait ajkaira és szigorúan rázza fejét. Aztán hamiskásan néz és mosolyogva dörzsöli kezeit, mintha valami, a mit erőszakosan zár keblébe, a legnagyobb örömet okozná neki.

Tíz perccel később van. Vargáné elhagyja a szalont, hogy az ebédőben az asztal rendezését felülvizsgálja. Mint minden évben, úgy ezidén is kedves vendégeket várnak: néhány magányos rokont és a család közeli ismerőseit.

Varga ur a mellékszobába lépett, hogy szívet adjon ki és a felállított játékasztalokra kártyát tegyen.

Ilona maga van; az ablakpárkányhoz támaszkodik, forró homlokát a hideg ablaktáblára nyomja és merengve néz ki. Mély bánat tölti el szívét, keble összeszorul. Folyton arról gondolkodik: hol lehet ő, ki ránézve szerencsét hozhat, kinek minden gondolata, szíve minden dobbanása szól? Vajjon ő is gondol-e e percben rája, találkoznak-e gondolatai, forró vágya, óhaja?

Szemei tágra nyitak és mereven néznek egy helyre; csak szempillái mozognak göcsösen, hirtelen megrázkódik. Egy forró csepp esett a bőféhére kezére — egy könnyesepp.

Hirtelen körülnéz — senki sem látta. Még mindig egyedül van, senkisé zavarja édes-bús ábrándozásában, emlékeiben, melyek teljes hatalommal folynak be rája. Még mindenre elevenen emlékszik, a kezdetére és a végére.

Tavaszzal volt, midőn először állt vele szemközt, a saison utolsó bálján. Kék szemének álmadozó tekintete, fellépésének érett komolysága, szellemes vonzó társalgása az első perctől fogva hatottak rá kábító ingerrel.

Beszéde ment volt a könnyed tréfáktól és unalmas bókóktól, melyekkel más fiatal emberek untatták. Az ő társaságában jobban érezte magát, szellemileg ingerelve és felmagasztalva, szellemi túlsúlyának tökéletes rabja lett. Valami különös volt lényében, mely valami ellenállhatatlan ingerként hatott rá, ami képzeletének szárnyat kölcsönözött és szívében valami édes, ismeretlen boldogságot, reményt ébresztett fel.

Jött a nyár és vele az alkalom vele hosszabb ideig együtt lehetni — kirándulások és séták alkalmával. Felejt-hetetlen szép idő volt ez; keblében elégedettség és szerencse lakoztak; egész nap tudott énekelni és ujjongni; öröm volt élni.

Aztán ütött a kék és fájdalom órája.

Gyönyörű nyári est volt; a hold felkelt és vele a csillagok ezrei. Csendes szellőcske zizegett át a park lomb-jain, melyben éppen kerti ünnepély volt. Véletlen volt-e, vagy szívének vágya, hogy a társaságtól félre egy magányos, lombkoszoruzta sétányon összehozta vele.

Szóltanul, lelkileg elfogulva haladtak egymás mellett, mig végre ő kezdte meg a társalgást, minden szava harsány visszhang volt szívében. Arca kipirult és a kék édes borzongása futott végig tagjain. Mintha mámor fogta volna el lelkét és nem tudván mit cselekszik, hirtelen nyakába borult a férfinak és ajka a szerelem első csókjait csupantották el. De ijedtében, minden véreseppje megállt, mert egy harsány, dühös hangot hallott és egy kéz elszakította ama szívtől, melynek cserébe adta magát.

Atyját látta maguk előtt, a düh heve futotta el arcát és haragot lövelték szemei. Kemény szavakkal illette lányát és miután Aladár — szerelmének férjja — gyöngéd határozottsággal szemrehányásait visszautasította, magára vállalva a történetekért a felelősséget, a dühöngő bocsánatát és engesztelődését kérve, az ideges ember haragja még jobban fellobbant és szentül fogadta, hogy azt, ki lánya szerelmét alattomosan szeré meg, házában sohasem fogja fogadni. És eme a harag és dühben kiejtett szavakat oly sértés követte, hogy a sértett elsapadt. Még egy hosszú fájdalmas pillanatot vetve a lányra, hátat fordított és némán elballagott. Azóta még nem láthatta visszat — soha, de soha.

Az ajton való kopogás ébresztette fel méla ábrándozásából. Hirtelen megtörlő nedves szeméit és a belépő felé fordul.

Egy öreges, kissé testes, teleképű, jovialis ur lépett előbe. Nagybátyja, atya öccse, agglejény, ki a karácsonyt minden évben bátyja házában tölti.

Az öreges ur üdvözlésül megcsókolja homlokát és arcát cirógatva, kivesz kabátja zsebéből egy dobozt, melyet magasra emel.

— Talál ki hugom, mi van benne? — mondja jökedvűen és alattomosan mosolyog.

Ilona vonogatja vállait és örvendő arcot kényszerít csinálni. A nagybátyja leereszti magasra emelt karját, kinyitja az etüt és egészen közel viszi a leány szeméhez. Ragyogó, divatos, türkizekkel és gyöngyökkel ékes karperec lesz látható.

— Ha! — hogy esillog — ugy-e? ! Eltaláltam-e el-kényeztetett, kedves hugocskám izlését?

Odanyújtja a jökedvű urnak kezét és szívélyes szakkal köszöni meg az ajándékot. A nagybátyja viszont szívélyesen szoritja meg a keskeny, fehér ujjacskákat és aztán kémeleve néz a leány szemébe.

— Mit látok — kiált fel komikus borzalommal, összehuzva szemöldökét. Könyvt! Hát szent karácsony estén sirunk? Mi? L-hajol az elpirulthoz és hamisan kacintva felébe sugja:

— Szivbaj??...

De erre visszanez a vállain keresztül és ismét hűgához fordulva, az érzelem meleg hangjával sugja: „Csak ne vesztisd el bátorságodat, gyermekem!” Fel a főt! Ki tudja mi kedveset hoz még a Jézuska! Fogadok, hogy e könyves szemek még ma frissen és örömteljesen fognak tündökölni; hogy eme halvány orcácskák még jobban kipirulnak, mint valaha!

E szavak után az agglegény az áldások asztalához lép, hogy az egyes ajándékokat szemügyre vegye.

De Ilona csodálva kérde önmagától, hogy mit jelentesen nagybátyja e misztikus jóslata? Vajjon mi lehet az a meglepetés, melylyel nagybátyja és szülei meg akarják lepni, megörvendeztetni.

Egy halk sóhaj reppen el ajkairól, hisz nincs a mi megörvendezhetné, mint... A fiatal lánynak nincs ideje tovább fenni gondolatait, mert hirtelen két kar öleli meg, egy élénk öreges hölgy karjai. Özv. Vargáné, a háziur sógorjáné, ki hűgát rögtön egész szóradattal halmozza el.

— Anyyira elmerengünk, kedves hugocskám! — ez nem illik karácsony estéjén és régig buzsa kezét az előtte álló fiatal lány homlokán.

Mit akarnak itt ezek a buta ráncocskák? El velük! El minden bával! A hol a karácsonyfény tündökölt, ott nem szabad bús arcvonásokat látni! Valóságos karácsonyi ünnephez derűtség és derűtség és harmadszor is derűtség kell, de nemesak a karácsonytán, hanem a szívben is. Hogy is szól a dal: „Oh! te víg, boldog kegyelmet hozó karácsony!”

És most jöjj és mutasd meg ajándékaidat és máris karon fogja és oda vonszolja az asztalhoz, hogy néhány perccel később kitérjön belőle:

— Istenem! mily pompa! Mily gazdagon ajándékoztak meg! És emellett is bús arcot vágsz!

— De tantikám, hiszen nem is búslakodom — protestált Ilona.

— Ohó! Nem vagy szomorú? Azt hiszed nem látom, mint erőltetsz barátságos arcot? Jól látok ám én! A dolog mélyebben gyökerezik — itt ni! És a beszédes erre mutatónijával odabök és folytatja: „No igen azt az évek hozták magával. Te most azokban az években vagy. És az elpiruló felébe hajolva sugja: „Szívbeli dolog — mi? No, no, azért nem kell elpirulnod. Mindenkiel megtörténik ez egyszer. Ha lánykoromra visszagondolok — oh! mily boldog idő volt az.”

Ez a poétikusan érző hölgy szemei ábrándozva irányulnak a csillagos ég felé, hogy birtokosával együtt ismét a földre térjenek vissza. Aztán egy ideig szemléli az előtte álló lányt, mire az neki mindjobban tetszik.

— Tudod-e, hogy ez a rózsaszín kasmir-ruha nagyon pompásan áll?

Es a zavartan földre tekintő állat megfogva, ki egyenesíti fejét.

— No, csak ne légy olyan kisleklű! Nézz fel szépen és mutass vidám arcot! Ki tudja, mi van a Jézuskának számodra — in petto!

Ilona csodálkozva pillant fel a beszélőhöz. Hát a néni is?!

— Ki tudja, mi van Jézuskának számodra — in petto! — ismétli.

Mit jelentsen ez? Vajjon csakugyan meg akarják lepni? De mivel? Eppen készül a néniit ez ügyben interjválni, miben azonban több vendég belépte megátolja. Néhány öregebb és fiatalabb hölgy és ur, kik a szülőktől kísérvé lépnek a szalonba.

Két fiatal ur rögtön Ilona felé közeledik és oldala mellett is marad. Az egyik szöke, folyton mosolygó arccal; vizenyős kék szemei nem árulnak el szellemességet és ama kevés szó, melyet hebeg, szellemességének kifejezésével azonosak; mozdulatai merevek és ügyetlenek. Ennek ellentéte a másik, barna fiatal ember, merész nézéssel, csinosan kipódrótt bajszával és egy nagy adag önértéssel bíró lényvel.

Miután a bemutatkozások és üdvözléseknek vége volt, a barna affektáló hangon kezdé a társalgást:

— Nagysád az időjárás frappáns ellentétét ábrázolja. Künn hideg, hó, szóval borzasztó tél — nagyságod ellenben, kedves, illatos, mint a róza, a nyár eszményképe.

De a szöke sem akarván ellenfelétől hátramaradni, vérvörösen az indulattól és zavartól, hebegé:

— Ne-e-emde Varga kisasszony, a ka-a-arácsony tulajdonképen szép ü-ünne?

Ilonának az első cíomázott beszédje éppen oly kiálhatatlan, mint a másiknak unalmas fecsegése, de „bon ton” kényszeríti a két fiatal ur nyilatkozatait elfogadni. Persze, hogy a figyelem, melyet mindkettőnek szentel, tettett, csak fél lütle hallja, mit mondanak és feleletei néhány frázisra szorulnak.

A teljes lelki közönyösség és érzéketlenség állapota, melytől az előtt fogva volt, teljesen elmúlt. Folyton azzal a kérdéssel foglalkozik, mi lehet az a neki szánt meglepetés? És a nagybátyja és nénye nem hozták-e összeköttetésbe szive bujjával a karácsonyi meglepetést?!

Az izgatottság, mely a fiatal leányt kinezta, a még halvány arcot pirral kezdé beronni, szemének szikrázó fényt kölcsönözve és valamennyi mozdulata ellentétben van előbbi apatikus helyzetével, valami ruganyos, ideges élénkséget kölcsönözve neki.

A nyugtalan várakozás, a félig szivetszorító, félig örömet keltő feszültség, melyben Ilona van, még jobban fokozódik, ama észrevételtől, melyet a kutatva körülnéző pillantásai előidéznek.

A szülők, rokonok, valamint bensőbb házi barátok szemei bizonyos meghatottsággal párosult érdekléssel nyugsznak rajta. Az apa biganyserűen mozgékony, majd egyik ismerősehez lép, néhány barátságos szót váltva vele, majd kinéz, majd pedig gyorsan, nekipirulva lép be a szalonba, szóval, nem bírja ki sokáig nyugtalanságát egy helyen, emellett széles, mosolygó arcán a belső elégtétel és önmegelégedés tükröződnek vissza — a mint azt Ilona nála még sohasem látta.

Mi baja lehet? Kire vár? — kérde önmagától esodálkozva.

És mindannyian összedugják fejüket, sugnak, bugnak, mindig a fiatal lány felé nézve, kinek szive mindhangosabban dobog. Az anyja szemei pedig különös nedves fenyárban usznak.

Rrr! rrr! szólal meg végre az utcáról vezető villamos csengő. Feltűnő mozgás keletkezik a szülők és a család beavatott tagjai közt. Pár pillanatra rá a ház egyik inasa lép be és huncutosan mosolyogva mondja:

— Itt a karácsonyi ajándék!

Varga ur néhány lépést tesz a szoba közepe felé, izeg-mozog, hogy az általános figyelmet magára terelje és hangosan kezd:

— Mélyen tisztelt társaság! Mielőtt kérném, hogy velem az ebédőbe fíradjanak, hol a karácsonyi ponty már ránk vár, engedjék meg, hogy még egy utólagos karácsonyi áldást mutathassak be. Ez pedig kedves Ilonám illeti — szól a szónok, kinek hangja a felindulástól remeg s megfogja feleségének kezét — forrón szeretett egyetlen gyermekünknek, kinek boldogsága és megelégedettsége lelkiismeretes gondunk tárgya volt mindig és most is az. Most pedig kedves Mártán — Varga ur sógorjánéhoz fordul — légy szíves és végezd tisztet, míg én kimegyek és behozom az ajándékot.

Míg a háziur a szobát elhagyja, a néni hátulról lép Ilonához és befogja szemeit. Általános zavar támad, sutognak és mormognak. Mindnyájan előrenyomulnak, hogy a szoba közepén álló fiatal lányt félkörben körülvegyék. Különféle megjegyzések hallhatók.

Ilona leírhatatlanul izgatott. Szíve dobog, hogy majd meghasad, ütere lázasan ver.

A nagy szerence sejtelve, oly végtelen szerencsésé, hogy pusztá gondolata is megremegetti. Szédülés fogja el és nénye karjai után nyul, hogy támaszkodhassék.

— Csak bátorság, kedves gyermekem! — sugja neki. Még egy pillanatig!...

A nyíló ajtó zörgése akadályozza a további beszédben. A csodálat hangos nyilvánulása hallható: ah! ah! Aztán mély csend következik. Ilona megfeszített füle hallgatózik, hogyan közelednek feléje a szőnyegen eltoppuló könnyed léptek. Szívverése eláll. Most megboradva meleg lehetetet érez. Feszültsége a legmagasabb fokot érte el. Remél és kételkedik, mindkettőt egyszerre. Hosszabb bizonytalanság megelőné.

Egy hirtelen mozdulattal kiszabadul az ölelő karokból és — Aladár! rebben el ajkairól, oly benső, újongó hangon, hogy valamennyi körülállót mélyen meghat.

Maga előtt látja szerelme férfit, felemeli karjait, hogy keblére boruljon.

De erre más impulsus hatja át. Arra felé fordul, hol atyját veszi észre, nyakába borul, össze-vissza esökölja és a köszönet szavait rebegi. Eppen olyan hevesen megöleli atyját, kinek könyei pataként omlanak le oreám és ő maga zokog és nevet is egy szuszszal.

És most vissza Aladárhoz, ki karjait kitarja és ki már a következő pillanatban kitar karjaiba zárja menyasszonyát és sokáig tartja szívéhez szoritva, mintha sohasem akarná onnan elereszteni.

Miután az izgalom első érzelmei lecsillapultak, következett az általános üdvözlés és szerencse kívánás.

— Hát mit szólsz ehhez az ajándékhoz — hé? — kérdezi Varga nagybácsi, jökedvű mosolylyal.

És a boldog menyasszony a legtitkosabb boldogságtól és üdvösségtől sugárzó arccal azt feleli:

— Ez legkedvesebb karácsonyi ajándékom, aranyos bácsikám!

Németből fordította: **Holzmann Ignác.**

KARÁCSONYÉJÜ TÖRTÉNET.

A süvítő téli szél végig vonul a nagy Duna jégkéreggel bevont partjain; elementáris erővel hatol tova a messzeségbe. Utjában meg-megrázza a parti gázoszlopok vékony ablaküvegeit, a halvány légszuszlangok csak gyengén szűrődnek keresztül a sűrű ködön. A komor hangulat, a mely az egész tájékon uralkodik, valóban felejteti, hogy egy világvárosnak induló hatalmas metropolis éjjeli utcakepe ez, itt a Duna balparti mentén, a pesti oldalon. Semmi jel, a mely arra vallana, hogy ez az elbagyott vidék a nyári hónapokban egy nyüzsgő embersokaság középpontja, a sétatorkozó, a melyet annak idején ép oly előszeretettel keresnek fel az üde levegőre vágyó halandók, mint a minő borzalommal kerülnek most ezt a kedvelt sétányt.

A siri csendben tisztán hallható a várbeli Mátyás-templom erős óraütése, a mint az éjfél egy óráat jelzi. A hang létezéséről azonkívül még az a cirkáló órszem tesz tanuságot, a ki a Margit-hídfő előtt teszi meg kötelességszerű sétáját ebben a dermesztő hidegben. Nehézkes léptei távolról sejtetik benne a rendőrt, mert ily egyhangú, kimért lépései valóban csak annak lehetnek, a kinek ezt a reglementum intézkedik s nem ismer munkaszünetet még ezen a szent éjszakán sem. Pedig oly általános ez a munkaszünet mindenfelé, a merre csak felvilágosodott keresztény lelkek élnek!

Milyen természetes is az, hogy a munkás leteszi a pörölyt, meg a többi hithű ember a maga kenyérkereső szerszámjait, mikor ez a szent nap előestéje: a karácsony-est elérkezik. És mégis,

Bognár Mihály, a buzgó katolikus, azt találja természetesnek, a mit ő most mivel: a szolgálatot. Pedig nem is oly különös ember ez a Bognár Mihály, a 7648. számú székesfővárosi rendőr, mindössze csak levert és szomorú. Meleg téli sapkáját kissé a fülére huzza, aztán eltűnődik a multon. Azon a boldog éjszakán, a melyen ép úgy fűtült ez a cudar decemberi szél, mint most, de barátságos otthona kandallótűzénél százsorta jobban melegített a családi szeretet lángja, meg a feldiszített karácsonyfa apró, kis gyertyafénye, ha csak akkora volt is, mint a Bognár Mihály kis ujjja. A szülők boldog érzése szította a csekély gyertyalángokat olyan forró tűzzé, a milyen forró szeretettel szülők csak környezni képesek egyetlen gyermeküket. Azóta egy teljes év mulott el, háromszázhatvanöt nap Bognár Mihály felelőtlenség nélkül boldog családi történetében. A gyermeki szeretet forró lángját a szülők kebelében egy fájdalmas érzés váltja fel az idén. Csillogó karácsonyfa helyett ma csak egy parányi sirhant jut nekik odakünn a sivar temetőben. E szomorú hely egyik félreeső zugában alusza örök álmát az az ártatlan teremtes, kit még egy rövid év előtt bálványozásig rajongó szeretettel halmoztak el a bánatos szülők. A kötelességtudó rendőrré ez a keserű visszaemlékezés oly fájdalmasan hat, hogy alig tud magán uralkodni s meggyorsítja lépteit, mintegy felmelegíteni akárván fázó tagjait, melyek a nagy hidegtől a megdermedéshez közel állanak.

A köd ezalatt egyre sűrűbb párákban szövi be magát az éjszakai sötétségbe, mindent láthatatlanná téve a szemlélő előtt. Még a hang is olyan sajátságos tompának tűnik fel, ha ugyan hangnak mondható az a gyanus nesz, mi a hídfő vaskorlátja mellől ide hallatszik. Bognár Mihály figyelmessé lesz a szokatlan zajra s mintha valami belső sugallat intené, a kötelesség tudatára ébred. Mintha látna, hogy a hid alacsony vaskorlátjánál egy sötét alak ideges mozdulatokat tenne. Arra tart s midőn egészen odaér, egy igénytelen külsejű sovány nőt lát maga előtt, a ki gyanus viselkedésével mindjárt elárulta, hogy nem leli a helyét. A nehéz téli kendő alul kifejezésteljes ez a tekintet, mintha sokat, nagyon sokat akarna mondani a hatóság emberének. A sors végzetes viszontagságai által üldözött életnek egy szomorú képével találja magát szemben Bognár Mihály, a mint a nő karjai között tarka gyermekpólyát pillant meg. Az elszánt nőszemély görcsösen szoritja keblére a kisedet, miközben tévelygő tekintetével a nagy folyón uszkáló hatalmas jégtáblákra bámul. Aztán, mintha sötét tervétől hirtelen megismerődnék, gyermekére tereli tekintetét, mintegy tanácsot, vigasztalást várva attól... Az ártatlan apróság erre fájdalmas síró hangokat hallatt anyja kebléről, a mit a szerencsétlen nő válasznak vesz. Rossz jelnek, biztató jelnek tekinti ezt, szörnyű szándéka végrehajtására. A rendőrnök alapos aggodalmi támadnak, hogy ez az asszony végzetes szándéka elkövetésével aligha késik sokáig s ép azóta van, hogy a nőt kellő ügyességgel elvonja a hid veszedelmes korlátjától. Abban a pillanatban az életunt nő esdeklő hangja szólal meg:

— Az égre kérem...

Valószínűleg az izgatottságtól csuklik meg remegő hangja, miközben hirtelen elhatározással bontja ki kendője alul a gyermeket és a rendőr felé nyújtja. Bognár önkéntelenül tárja ki karjait a kis ártatlanság felé, de ezzel egyuttal bilincset rak azokra. Nemes cselekedett végrehajtásában gátolja meg ez a bilincs a kötelességtudó rendőrt! A sorsüldözött nő él az alkalommal. Semmi sikoly, semmi jajkiáltás, még csak egy bucsuszó sem lebben el az öngyilkos ajkáról. Csak egy tompa zuhanást követő zaj hallatszik fel a hidra, a mit a jégtáblák surlódása idéz elő...

Bognár Mihály a hidról hosszasan nézi, keresi tekintetével az áldozatot a Duna felszínén, de nem akad rá. Aztán a kis hátrahagyottat veszi szemügyre. Oda viszi a gázlámpa alá, hogy a légszuszfény lángjánál jobban láthassa. A gyermek arcát nem veheti ki tisztán, mert az gondosan

be van burkolva, hogy a csipős hideg ne érje oly könnyen. A szegényes pólya nyilásában azonban egy apró papírszeletre akad; ez a pár szó van rajta:

„A jó emberek oltalmába. Egy szerencsétlen anya.“ Bognár Mihály pedig jó ember.

*

Hajnalodik. Az idő négy órára jár és Bognár Mihályt más váltja fel a szolgálatban. Mikor azt átveszi tőle egyik társa, előbb bemegy a hivatalba jelentést tenni, mert „esete“ volt az éjjel. A „corpus delicti“-t a viláért sem hagyja az órszobában. Annak már csak jobb helye lesz ő nála otthon. Odahaza meggyújtja mind a két lámpáját, karácsonyfa helyett, mert hisz nem készülték.

— No de majd jövőre, ha az Isten éltet — mondja rá a felesége . . .

Révész Lajos.

BOKOR BÁCSI.

Zord tél volt. Az északi hideg szél a falu apró, nádfeleles házak üvegablakaira fantasztikus virágokat rajzolt, melyek sehogys sem akartak engedni a szobákban szétáradó banyakemencék melegének.

A fák csupasza galyain zuzmara ült, melyeken, mintegy diszül, egy pár fázós, didergő veréb kuporgott. A kocsit hőlepte, fagyos göröngyei közt a bubos pacirta gubasztott; itt ott ijedten rebbenve fel egy-egy repülő szár csilingelésére.

Ezzel a hideg, unalmas télidővel a falusi nép, ősi szokás szerint, úgy szokott dacolni, hogy összejön a malomok alá, hol vig adomával üzik el egymás terhes gondjait.

Az alvégi Gerő-féle malom a leglátogatottabb ott a faluban. De nem is esoda! Itt az öreg Bokor bácsi, a vén agglégény volt a szövívő, kit öreg kora miatt „százszentdős jóvendőmondónak“ is hívták. Hát bizony az ő éveiből nem is hiányzott sok a százból. Tán egy-kettő. Ő maga sem tudta bizonyosan.

Öregségével jár nagy feledékenysége is. Sokszor a hét közepén azt hitte, hogy vasárnap van és ünneplőbe öltözve jött a malomba. A templomba már nem igen birt ellátogatni, mert az színt a felvégen volt. Zuglódot is sokszor emiatt.

Sokat tudott mesélni az öreg Bokor bácsi a régi szép időről, de legtöbbet mégis arról a dicső nagy időről, mely páratlanul áll a történelemben, 1848-ról. Hisz végig küzdött az azt. Nem egy útközben verte el a port a németen. Már a táborban is „apám uramnak“ szólította mindenki, a kapitánytól az utolsó köztivőig.

Most is arról mesélt. Arca kigyulladt, szemei sárgás fényben égtek. Lelke visszavarázolta azokat a dicső nagy időket. A többiek körülültek és figyelmesen hallgatták minden szavát. Nem is vette észre senki, mikor Istók, a rendnek őre lépett be.

— Adj Isten jó napot! Kendtek alul akár a subákat is el lehetne viinni, úgy belemerték a Bokor bácsi meséibe. De tud is ám szépen mesélni! Hanem halljátok, de hideg idő van odakünn, majd lefagy az ember körme; kénytelen voltam bejönni, hogy kissé melegedjem, toldotta meg mondókáját a bőbeszédű rendőr.

— Fogadj Isten! mondotta egy pár kellelennél, mint a kik sajnálják, hogy zavarva lettek.

— De ni ni, szólalt most meg a Gerő molnár az ablakon kitekintve, kinek a temetése van ma?

— Hát annak a kéregető, bolondos öreg asszonynak, az Erzsé néinek a temetése, kit tegnap reggel megfagyva találtunk a faluvégen a keresztszél alatt, a hol éjjel-nappal imádkozni szokott. Azonnal a község házára vittük és életre próbáltuk kelteni, az orvos is megjelent mindjárt, de hiába volt minden, a lélek csak nem akart visszazúzni belé. Tán örült, hogy egyszer kiszabadulhatott már, sietett a rendőr az ő józú mondókáival fűszerezett felvilágosításával.

— Lám, lám, milyen feledékeny lesz az ember mire megvénül, hangzott most a Bokor bácsi siránkozó hangja. Én tulajdonképpen az Erzsé néni temetésére készültem és még most is itt ülök, megfedkezve mindenről.

— De hova megy ebben a borzasztó hidegben, majd lefagy az ember keze!

Az öreg úgy tett, mintha nem is hallaná a beszédet. Felszedte subáját és indulni készült. Az ajtóból szolt vissza:

— Na, nem jön senki?

Mikor látták, hogy az öreg nem tréfál, fölzedték subájukat s az öreggel tartottak. Nem akarták egyedül engedni.

Némán ballagtak a menet után. Ugy látszott, mintha mindenki azzal a gondolattal foglalkozott volna, hogy miétt akarja az öreg ép ezt a kéregető öreg asszonyt kikisérni, holott máskor a temető tájékára sem szeretett menni, mert — úgy mondta — akkor eszébe jut, hogy nem sokára ő is ide kerül.

De most mintha sirna is; erősen törölgeti a szemeit. Az öreg Bokor bácsi meg az időt szidta, hogy olyan nagy hideg van, hogy könnyet sajtot az ember szemébe.

Mikor letették a koporsót a sirba, az öreg Bokor bácsi sirva fakadt. Nem tudta tovább túrtörtetni magát. Ugy sirt, mint egy kis gyermek, mikor az édesanyját teszik le a sirba. A többiek összenéztek. Nem tudták mire magyarázni viselkedését. Még soha sem láttak könyvet az ő szemében.

Elhantolták a sirt. A nép hazafelé iparkodott a temetőből. Az öreg Bokor bácsi is, még egy tekintetet vetve könyes szemével a sirra, megindult.

Mikor künn voltak már, az Istók rendőr, ki szintén velük ment, az ő kíváncsi lelkével ki nem állhatta, hogy meg ne kérdezze a Bokor bácsit, mi indította egy könyekre.

— Édes fiam, nagy sora van annak. Hát elmondom nektek, úgy érzem, hogy nemsokára én is oda kerülök az Erzsé néni mellé. Tudjátok, — kezdte Bokor bácsi, — én legénykoromban olyan falurossza féle voltam, mindig

csak a korcsmákat jártam. Az édes apám — Isten nyugosztalja — sokszor korholt, szidott emiatt; Sokszor emlegette, hogy miért nem nősülök már meg egyszer, vége legyen ennek a sok dinom-dánomnak. De én fel sem vettem; úgy beleszoktam már abba a vig életbe. Így aztán már jó vén legény voltam, mikor az édes apám meghalt. Majd utána az édes anyám is elköltözött az élők sorából.

Eközben kiűtött a forradalom. A községben ki lett hirdetve, hogy a ki katona akar lenni, az jelentkezék. Hát elmentem én is. Másnap már peckes katonaruhában jártam az utcán. Mikor felesküdtünk, az egész falu népe ott volt, mert azonnal indulni készültünk. Itt is bucsuzott egy legény a mátkájától, ott is egy a szeretőjétől, csak én nekem nem volt kitől elbucuznom, csak engem nem siratott senki. Ez szinte fájt nekem. A lányok közt ott láttam a szomszédom Erzsé leányát is, kivel sokszor elbeszélgettem, eltréfáltam; ő is sirt, pedig nem láttam senkitől bucsuzni. Oda mentem hozzá és megkérdeztem, mért sirt, ha nincs kit siratnia.

— Hogy ne volna, mondta a leány sirva és rám nézett nagy fekete szemével. Én szeretem magát János és maga felém sem néz, szó nélkül akar elmenni!

A nagy szemek meleg, őszinte tekintetétől az én vén, megkérgesedett szívem hangosabban kezdett dobogni. Hát mégis van egy szív, a mely engem is szeret, hát még sem vagyok olyan árva, mint gondoltam magam. Van tehát nekem is kitől elbucuznom, a ki szeretettel fog gondolni reám a távolban . . .

Elmentünk aztán verni a németet, de a szívemet itthon hagytam Erzsémnél. Olyan szerelmes voltam, mint egy 18 éves legényke. Vége lett a háborúnak és én főispánba estem. Szerencsém volt, hogy vén voltam, másképp beosztanak valami német ezredbe és Isten tudja mikor kerültem volna haza, hanem kaptam e helyett három évi fogságot.

Mikor kiszabadultam, a szél szárnyain szerettem volna sietni haza, hogy szívemre öleljem Erzsémet. Mikor haza jöttem, az emberek nagyot bámultak. Ugyanis itt az volt elhíresztelve, hogy főbe lövették. Első dolgom volt felkeresni Erzsémet. De már nem leltem sehoh. Nem tudta senki, hogy hol van. Most már jobb szerettem volna, ha ott hagynom a fogam a csatárelen. Nem néztem már én többet semmi féle fehér személyre, gondoltam, vén legény vagyok már, hát az is maradok.

Husz éve lehet, hogy ismét előkerült az Erzsé. De már élő halott volt; meg volt háborodva az esze. Mikor elébe álltam és azt mondtam, hogy én vagyok a Bokor János, csunyán nevetett rám és azt mondta, hogy ne tréfáljak vele, mert ő nem bolond. Bokor Jánost rég főbe lövte a német . . . Nem ismert rám! . . .

A Bokor bácsi utolsó szavai már sirásba fultak. — Ézalatt lassan kezdett szállingózni a hó, hogy fehér lepet vonjon arra a frissen hantolt sirra!

Probojsevi's Antal.

LEVÉL A JÉZUSKÁNAK.

— Közl egy postatiszt. —

Megindul az ember lelke azon a kedves naivitáson, a mely ilyenkor a karácsonyi ünnepek alkalmával az ártatlan kis gyermeknek megnyilatkozik.

Boldogok a kisdedek, az ártatlan, tiszta lelkű babák, a kik még távol állanak minden komolyságtól, a kiknek még nincsenek gondjaik s a kiknek lelki és szivbeli tisztaságát az élet komor szele még nem érintette. Olyanok ők, mint az éke angyalai, — bájosak, szépek, kedvesek, jók, — mert a lelkük és szivük romlatlan.

Ilyenkor, a karácsonyi ünnepek alkalmával, már betekkel előbb üjjonóg örömmel, a gyermekszív és lélek hamisítatlan érzetével várják, lesik a kicsi Jézuskának eljövételét. Álmaikban és ébren, lefekvés előtt és felkelés után, az iskolában és játék közben csak egy gondolat foglalkoztatja a kicsiny agyat: mit hoz a Jézuska?

A mamának és az idősebb testvéreknek intó szavát szent áhitattal fogadják.

— Legyetek jók, kicsinyeim, — szól a mama — mert ha rosszak vagytok, akkor a Jézuska nem hoz semmit.

— Jók leszünk, mamuska. De ugye mamuska, ha jók vagyunk, akkor hoz a Jézuska. És végre azt hoz, a mit mi kívánunk, a mit mi szeretünk.

— Azt, azt, gyermekeim, csak jók legyetek.

Aztán megindul a tanácskozás a gyermekek között, hogy ki mit szeretne. Az egyik ezt, a másik azt. Összekulcsolják kicsiny kecsőjukat és imádkoznak a Jézuskához. Kérik, könyörögnek neki, hogy hozzon nekik szép ajándékokot.

De nagyon hosszúak a napok; még két hét. Olyan nehéz ezt az időt elvárni. És nincs semmi biztosíték, hogy a Jézuska csakugyan hoz-e nekik szép tárgyakat. Nyugtalan a lelkük és kérdeznak mindenkit:

— Csakugyan eljön a Jézuska, csakugyan hoz nekünk ajándékokot?

Előfoglák az idősebb testvéreket, az ő jó nénijukat, a ki már az e fajta naivitásból kinőtt s a kinek a lelkét és szivét már más érzelmek töltik be.

Ostromolják minden félőrában:

— Ugye, nena, eljön a Jézuska?

Az idős nővér megcsókolja a kis testvéreit és hogy végre megnyugtassa őket, egy jó tanácsot ad nekik.

— Eljön, hogyné jönne el. De ha azt akarjátok, hogy biztosan eljöjjön, lát irjatok neki egy szép levelet

Uj eszme a gyermekeknek. Megindul a tanácskozás s hosszas fejtegetés után megíródik az ákum-bákum.

A gyermekek csakugyan írnak a Jézuskának és szépen, nagyon kedvesen kérik, hogy hozzon nekik valamit. Meg is írják, hogy mit. A levelet aztán annak rendje és módja szerint postára is adják.

Régen nem hatott meg engem a gyermekek kedves naivitása annyira, mint épen az, a mely ebben a levél-írásban nyilatkozik meg. Különösen meghatót azért, mert egy ilyen ártatlan levélke a kezeim közé került. Ugy megirigylem a kicsinyeket! Istenem! Mért is nem lehet az ember mindig olyan ártatlan, mindig olyan boldog!

Egy közönséges 2 kros levelező-lapra irtak a kicsinyek.

A cím a következő:

Jézuskának

Menjországba.

A hátlapon aztán a következő sorok olvashatók:

„Kedves Jézuskánk! Kérek szépen egy levelező albumot és kérek a nagy babának egy ruhát és öt fecske tolat Margit Kéri eszt szépen.“

Igy kér Margitka. Utána mindjárt, ugyanazon a levelező-lapon Sándorka így ír:

„Hegedűt könyvet kardot puskát kockát Kéri eszt szépen Sándor.“

Margitka és Sándorka testvérek; ők azok a jó kis gyermekek, a kik a kis Jézuskát nagyon szeretik és bizalommal kérik, hogy mit hozzon nekik.

Margitka és Sándorka! Csak legyetek jók! Oh! a kis Jézuska nagyon szereti a jó gyerekeket és meghallgatja minden kérélmüket. Majd meglátjátok, ha szépen imádkoztok, ha mindig engedelmesek vagytok, minden meglesz. A levelező-lapot megkapta a Jézuska! Én küldtem el neki. És ha ezután mindig engedelmesek lesztek, irjatok a jövő karácsonykor is. A levelet akkor is elküldöm s a Jézuska akkor is eljön és hoz mindent a mit kívántok.

Légy jó, Margitka, te is Sándorka. Szeressétek a Jézuskát s a Jézuska is szeret benneteket!

*

Nagyon meghatót a kicsinyek ártatlan naivitása. Boldog gyermekek! Örvendezetek, hisz a földön ugyanis csak a ti számotokra terem zavartalan öröm és boldogság.

Postás.

NŐI SZEMMEL.

Írta: Várkonyi Mariska.

(A város a nevelő anyja — A tábori kórház romjai — Tusakodik. — A másik is tusakodik. — Örökre elaludt.)

*

A város a nevelő anyja.

Uj szolgáló jött a házhöz. Neve, életkora, illetősége, alakja, ismertető jelei, mind bennváltak a szolgálóti könyvében. Fogjuk rá, hogy Bükki Zsófi volt a neve.

— Elne-e a szülői?

— Nem tudom, soha se ismertem se apám, se anyám.

— Hol született?

— Nem tudom.

— Azt se tudja, hol nevelkedett?

— Azt tudom. Itt Budapesten. A város nevelt; talált gyermek voltam.

Boldog Isten! A város nevelte a szerencsétlent. A város! A kinek atyái minden közügyön összevesznek s minden magánvállalaton kibékülnek. A ki agyonadózta a lakosságot és végig ekzekválta az adófizetőket. A ki közevetet és csatornázatot, világít és vízvezetékét csinált, költségvetésben és zárszámadásban furdik és kétszáz ezer iktató számot halmoz évenként egymásra. Hol van a városnak meleg keble, édes anyateje, dajkáló szeretete, bőbeszédű, játszó kedve, futkározó pajzánága, játékabaja, hétköznapi és ünneplő babaruhája, csevegő ideje, forró csókja: a mi mind szükséges ahhoz, hogy egy kis leány felnevelődjék? Város nevel csecsemő leánykát! Mintha kőfal teremne zöld pázsitot, kutágas piros almát, járt országut pacirta-fiókát.

— Azonban a szolgáló jól termett, egészséges lány volt, a szolgálóti bizonyítványa is mind jó volt. Megtartottuk.

*

A tábori kórház romjai.

Régen-régen, mikor engem még a napvilág nem látott, volt itt a fővárosban egy épület. Vagy annak csak omladéka. Tábori kórház volt valamikor, legalább ezen a néven ismerték. Ott feküdt a Dunapartján, valahol az elevátor és összekötő vasúti hid között. Tetejéről leg lehordta a szél a cserepet, itt-ott egy-egy tetőfa meredezett rajta, egyik egyik egyenesen, másik kajlán. Ajtaját, ablakját, fáját, vasát rég elhordták már a tolvajok, cigányok, szegény emberek. Ajtó, ablak sötétben bámult kifelé. Falain semmi vakolat. Katonaőr nem vigyázott rá, a faköpenyegnek is csak helye volt meg mellette jobbról, balról. Volt egy pince-lejárása kívülről is, ennek is minden lépéseje hiányzott.

Ut nem vezetett a romhoz. A hol ma a dunaparti teherpályaudvar van: ott homokbuckák sűtkéztek a napon s eltöltötték a romhoz vezető utat is. Székfü, kutyatej, ökröfarkkóró s a labodának minden faja vette körül az omló falakat. Eltanyázhatott volna benne a farkas: akkora volt a mindenféle bögáncsók és számartóvissek rengetege.

Egy ember ödöngölt oda esténként, éjszakánként. Ittas fejjel, tántorgó lépésekkel. Nyáron, enyhe időben lefeküdt egy bucca oldalába; télen, erős, zimankós időben leászott a pincébe. Itt aludt, itt töltötte az éjszakákat. Innen ment be reggelénként a városba munkára.

Szegény napszámos munkás volt. Bugyiról költözött be s a neve is Bugyi Mihály volt. Magánálló idős ember, valami alsőrendű csapszékben étkezett és estenden mindig a részegségig ivott. Haja, bajusza torzonborz; képe mosdatlan, kalapja száz esztendő, ruhája folt hátán folt. Volt egy régi ködmene, s egy régi szőrne hagyományos foszlányait nevezte tulajdonának. Ködmént és szűrt meleg időben egy téglarakás alatt rejtgetett a pince sötétebb

zugában. Pedig bizony el nem orozták volna azt a tolvajok.

Egy késő őszi hideg reggelen, a mikor vackában felébredt, valami mozgott és nyöszörgött mellette. Mámoros fővel, félálomban, azt gondolta: a patkányok vinnyognak mellénél. Tudta, hogy meg-meglátogatják, megszokta már. Elhessegette őket. De az a valami tovább mozgott, tovább nyöszörgött. Haragra gerjedt. Fogott egy darab téglát s oda vágta a pince közepére. Ha patkány volt: száztelét futott a robajtól. De az a valami tovább mozgott, sőt sirni, nyávogni kezdett. Ezt már nem állta tovább. Alom, mórment a szeméből, föltápázkodott s a sötétben odatapogatózott a nyávogó valamihez. Megtapogatta. Maeska, bárány, kölyökkutya vagy mi egy rongyba betekerre. Főlemelte, odavitte a pincelejáráshoz s a reggeli szürkületnél megnézte jól.

Egy csecsemő volt: egy hathetes kis leánya volt.

Tusakodik.

Valami szerencsétlen cselédleány volt a csecsemő anyja. Bizonyosan hitvány férfi volt az apja, ki szégyenével, boldogtalanságával magára hagyta az anyát és gyermekét. A betegség, a munkátlanság, a csöpp teremtés felruházása levétköztették a fiatal anyát. Haza nem mehetett szüleihez. Helyet nem kaphatott: ki fogad föl cselédet, ki csecsemőt visz ölében a házhoz? Elfogyott az utolsó fillérje, zálogba való utolsó rongya. Hajléktalan is volt, éhezett is, teje is kezdett elapadni. Sirva bolyongott ki estefelé a városból. Arra tartott a tábori kórház romjai felé. Ott nem járnak emberek; ott csak a nyugvó nap sugarai látják, emberek szemét nem látják. Ne is lássák. Az ő élete másra nem való, csak elemészteni való. Ehen haljon csecsemőjével együtt? Hosszu, kínos halál az. Meglehet azt rövidíteni. Miért gyötörje a kisdedit, a ki száraz ajakkal keresgél anyja aszu keblén? S ha az meghal: ő se élhet tovább. Oh, az a férfi, a ki gyávaságával és hütlenségével megölte őt. Ot is, gyermekét is.

Nem zokogott már, de könyei még folytak. Odaért a Duna partjára. Az esti szürkület beborította már a széles vizet, mely esőneden, némán ringatózott partjai közt. Egy-két halászmadar röpködött fölötte. A tulsó partról csendes szellő susogott keresztül a vízen, odaért az anya fülehez, megmozgatta kusza hajfirtjeit s odasugta a füleibe, melyek verekek voltak a hidegtől: „jőjj szegény lány, jőjj szegény anya, jőjj szegény kis ártatlan csecsemő, jőjjetek oda, a hova én megyek, jőjjetek neki a viznek, csendes is, mély is, nem fáj azután semmi, az utolsó sóhaj fölfogom ajkatokról és elviszem magammal messze-messze. Apához, anyához, ejtsen egy pár könyvet; hátlen szeretőhöz, szakadjon meg a szive, verje meg az isten.“ Így susogott a szellő, mely jött a promontóri dombok felől.

Nagyot sikoltott a csecsemő. Anyja ott állt a parton, a víz szélén s míg az esti szellő szavát hallgatta, öntu datlanul, vaskarall szorította magához gyermekét. A sikoltásra észietett az anya: megrémült. Összeszókolta gyermekét. A partról eltűnt, áttört az avaron s egyenesen bemenekült a tábori kórház nyitott pincéjébe. A lejáró alján csak öszerezogott. Oly erővel vert szíve, mintha keblét akarta volna kiszakítani. Meddig ült ott: ki tudná? Hol járt az esze, mekkora volt a fájdalom: ki tudná megmondani?

Egyszerre furcsa hang ütődik fülehez. Mintha alvó ember hortyogna közelében. Az első szempillantásban csaknem halálra ijed; aztán magához tér. Valaki ott hortyog a sötétben. De ki és hol? Csunya hang, de mégis ember hangja, élet hangja. Pedig ő halálnak készült. Tapogatózva odamegy, a honnan a hangot hallja. Végig tapogattja az alvót: rongyos szürben szegény ember fekszik ott. Részeg-e vagy nem részeg: nem kutatja, nem jut eszébe. Egy édes, hosszú forró csókban átadja lelkét, anaszerelemét, örök áldását gyermekének, szétbontja a durva szűrt az alvó részeg ember mellén és szép csendesen odateszi a csecsemőt. Aztán betakarja a rongyos szürrel, levezi nyakáról utolsó kendőjét, betakarja avval is.

Főkel, letörli könyeit; kijön a pincéből és elindul a város felé. Lassankint elhelyi az avar, az éjszaka, a névtelenség, a feledés.

A másik is tusakodik.

Az öreg Bugyi nézi a porontyot. A poronty alszik. Az öreg Bugyi elkezd gondolkozni arról, mit gondoljon a dologról. Se elejét, se végét nem látja a dolognak. Hogy került ez a csecsemő az ő szüre alá? Maga oda nem mászott; valaki más tette oda. Végig gondolt haragosain: kinek van köztük ekkora porontya? Ki akarta őt csúfítani? Bizonyos, hogy őt csúfítani akarták tenni! Valami gazember vagy valami romlott erkölcsű asszonyi állat. Egyszerre ravasz mosoly ráncái szövődnek szeméi körül. Hejh, csak az anyját, azt a tüskére való tudnám szemre birni!

Meglöbálta a csecsemőt. A csecsemő fölébredt s elkezdett nyöszörgöni, aztán rivalkodni.

— Elhallgatsz, te semmirevaló! Te is engem bosszantasz? A falhoz vágjalak vagy mi?

A csecsemő tovább sivalkodott.

Retentő haragos lett az öreg Bugyi. Félkezével két-felé törölte a csapzott bajuszát. Ki parancsol ő neki? Ez a féreg ő neki nem parancsol. De hát mit csináljon vele? Vagy a falhoz vágja, vagy a Dunába löki: az bizonyos. De melyiket tegye? Falhoz vágja? Kinos halála lesz, vére omlik. Dunába lökje? Befelullad, megeszik a rákok, a halak. Ejh, mért is nincs itt az az asszony?

Hejh, az az asszony! Eszébe jut a felesége, régen meghalt, régen eltemetett felesége, kinek csak pora van már az akácát alatt, a faluvégi kis temetőben. Hogy zörtőlődnék most vele, ha egyszerre idetoppanna!

— Rám fogod ugy-e ezt a gyermeket vén reszelő. Semmi közöm hozzá. Nesze itt van. Vidd a paphoz, vidd a bírőhoz, te nálad nem hagyom! ha a mi két kis gyerekünk elhalt a kezéd alatt, ennek is az lenne a sorsa.

Aztán két kis fián eltűnődött. Miska volt az egyik, Pistika a másik. Hát ennek a léregek mi a neve? Hát ez is vagy Miska vagy Pistika? Hát az Isten ugy rendelte, hogy ez legyen valamelyik.

Gondolkodik egyet, aztán nagyot káromkodik.

— Nem bolondultam meg, magam is rongyos vagyok, miből tartsam én el? Miből neveljem fel, miből ruházzam? Pálinkára nem marad egy krajcárom se.

A csecsemő tovább sivalkodik. Az öreg Bugyi meg-rázza kegyetlenül.

— Megállj csak féreg, a falhoz nem vágjalak, de mégysz a Dunába!

Megindul elszántan, feljön a pincelejárón és fordul a Duna felé.

A feljövő nap első sugara odasüt a csecsemő szeméire. Elhallgat a poronty. Mosolyra válik két könyező szeme. És két mosolygó kék szemé oda fénylik az öreg Bugyi torzonborz haragos arcára. És az öreg Bugyi ujra kétfelé törli csapzott bajuszát, a harag elmúlik arcáról, felemeli a porontyot s megcsókolja gyengepiros szájaes-káját. Talán egy pár köny is gördült le az öreg Bugyi arcán.

Örökre elaludt.

Megy az öreg a munkába. Viszi a porontyot. Munkástartásai ott az épülő ház körül már messziről észreveszik a kis pólyás babát. Már messziről röhögnek és gunyolód-nak: „Nini, malacot fogott az öreg az avarban.“

Az öreg Bugyi nem törődik velük. Rájuk se néz. A harmadik ház távolában üldögél a Zsófia, az öreg, kövér gesztenyesütő kofaasszony. Oda viszi a babát.

— Nézz csak asszonyosság, ezt a kis gyereket az éjjel az isten küldte hozzám. Vagy Miska, vagy Pistika. Viselje gondját napközben, itt van öt krajcár egy kis tejre. Estenden elviszem magammal. Magának juttatok naponkint tíz krajcárt; majd lesz nekem pénzem.

— De akkor nem kerül ám pálinkára!

— Nem is kerül.

Átveszi a gesztenyesütő a csecsemőt s az őt krajcárt. Alig van egy percig a kezében, oda szól az öreghez: — Biz ez se nem Miska, se nem Pista, mert lány az istenadta.

Nagyot néz az öreg Bugyi erre.

— No ezt isten ugy segéljen sohse hittem volna. No, de most már mindegy. Legyen hát a neve Zsófi.

S a vén részeges munkás ettől kezdve nem ivott pálinkát, nem volt többé részeg, hanem szépen felruházta magát is, a kis lánykát is. S estéknél vitte magával a pince odujába.

... Egy zimankós decemberi éjszakán fölébred az öreg Bugyi. Fázik. Odakünn csontát fagyott minden. Veszett zimankó hordja a havat. Sivít a főregteg.

Az öreg Bugyi fázik. Leölti magáról a rongyos szűrét s kétszeresen betakarja vele a kis porontyot. S tovább szundikál.

Megint felébred, megint fázik. Nagyon fázik. „Bizony ezt a kis lánykát még megveszi az Isten hidegje.“ Leölti magáról a rongyos ködmenét s azt is ráteszi a kis porontyra s végig tapogattja, be van e takarva jól?

Aztán elalszik nyugodtan Nem fázott többé, fel se ébredt többé.

Reggel felsüt a nap, a győnge téli nap. Járó-kelők kis gyermeke sirását hallják a föld alól, a pince torkából. Oda mennek. Az öreg Bugyi Mihály megvan fagyva, meg van halva.

A kis leánya pedig, a mint embert lát, vidáman mosolyog szemé közé.

Ezt a kis leányt nevelte föl aztán a város.

KAIRÓ FELÉ.*

Írta: VÉRTESI KÁROLY.

A Nil-deltában. — Vízhaló. — Vízmerő kerekék. — Vízmadarak. — Nelson csatáhegye. — Damanhur városánál. — Felláh-k és agyag-vízkók. — Mohamed galambjai. — Népelet. — Tanta város. — Élet az utcán. — Pátyolos nő. — Vasutazó nők. — Emlékezés a tantái leányvására. — Arab szent. — A piramisok első megpillantása. — Egyiptomi napszállat. — Szép est. — Megérkezés Kairóba.

Afrika térképére futólagos pillantást vetve, nem is sejtjük, hogy a cernaszálak bogja alakjában rajzolt Nil-deltában, fővenytelepeken, hol a cukornád hajlong s a pálma imbolyog a szellőben, milyen fenséges tenyészete van a növényeknek a folyamszakadékok között; mint vetélkednek a fák magasságával a fikusok és kaktuszok; magas koronák tövében mint csüng le óriási fűrtökben a datolya. És milyen gazdagsága van itt a madárvilágnak! Huznak és gunnyasztanak. A földel nélküli földházakban pedig alig hisszük el, milyen zúfoltsága van a földmívelő embereknek, gazdasági állatoknak, eszközöknek. A puszták égő homokja közé szorult, virulásba vont termékeny Nil-völgy itt nyer legszelebb kiterjedést. És ez a legtermékenyebb földdarab oly nagy, mint Belgium és Hollandia együttvére.

Bonaparte Napoleon találó szavaival élve: „Ha a Nilus jön a sivataghoz, gazdagság és jólét az eredmény. Ha a sivatag jön a Nilushoz, nyomor és szükség származik belőle.“ A régi egyiptomiak szép hitregetana szerint pedig a „csepp“ nek éjjelen (jun. 17-én) Isis istennő egy könyecseppet hullat a vízbe, mely áradássá nő. Egy másik rege szerint Allah, áldástozó újjáról évente egy ékköves gyűrűt huz le, átadja azt az egyik őrtálló angyalnak, a ki egy csillagos szent éjszakán hegyek, völgyek fölött átrepülve, a gyűrűvel a Nil forrásához ér. Itt a drágaköves gyűrűt vízbe ejti, az duzzasztja fel a folyó vizet magásra s teszi a víz minden cseppjét áldástozóvá. Így lesz a Nil az Áldástozótól áldástozóvá.

Vizgazdag istenáldott vidék ez csakugyan; a világ legtermékenyebb talaja, síró, összébügó, cukornádtömbökkel. Csaknem a kenyéren lehet taposni. Az abisszínai tavasi esőzésektől megáradt Nil, rosettei s damiettei főága között, dacára, hogy egész nyáron nem esik, valóságos vízhaló volt: a sok ezerre rugó kisebb, nagyobb ér és csatorna, vízárok csak ugy duzzasztják az évente több termést is adó buja földet.**) melyet a csatornák közeiben kiver az afrikai tenyészett üdén zöld színe, a szem bármire is tekint a palmasoportos del/a-síkságon, a Nilus eme ajándékföldén; öntözés nélkül itt nincs földmívelés; a mi bolgárainkhoz hasonló, sakije, bivaly, ló vagy samár által hajtott vízemelő kerék van a Nil völgyben na gyon sok. Esőt pótol ez a víz. Iszamos lesz tőle a termő-föld s telik a magtár. Nem hiába nevezik az arabok a Nilust az „áldás atyjának“.

*) Mutatvány szerzőnek „Keleti ég alatt. Egyiptomban“ című diszunkájából.

**) Egy millió mérő búzát szállít Egyiptom, ez a buzaország Európának, évente 20.000.000 forint értékben.

Az Alexandriából kiinduló vonat előbb még észak-nyugotra kénytelen egy kissé felkanyarodni, hogy egy alacsony síkhátan, a Mareotti- és Abukir-mocsártavak között, földbányáson, elsiető, lebukó és fölpattanó póznák mellett szárazra juthasson. Az előbbinek emelkedetebb partján fűrtösével termett hajdan a halmok áldása, az a jó, sok garabót megtöltő szőlő, melynek érett gerezdéből egykor azt a híres jó fehér bort, a föld lelkét facsarták, melyet Horác és Vergil megénekelték, de a melynek művelését a bornemissa arabok elhanyagolták. Egyik érdekes kép után röpködve tűnt el a másik, mikor neki-iramodott a vonatunk.

A rikoltozó, délszági szárnyasok tarka sokaságának van a tóban, tömelléken, jó zsinatóló helye. A magcsip-dérek európai nyaralásukból érkeztek meg éppen. A vonat meg se zavarja a gázlólabu sármadarakat. A vízivadak sikeitő zsvajva belevegyl a süvítő, pokolian tüsszögő, csatogó vonat tompa dűbörgésébe élesen. Hosszu, vékony lábszáron szürke gémekek, golyák, ivorruak sokasága áll-dogál. A nagy ehető, békacombra vágyó hosszú csőrűek meg-megberzengetik a szárnyukat, ha jobb falatra talál-nak. Odább szárnyesatogató halászmadarak sivitva ha-sítják a levegőt, röplünek a víz fölött; nagytokájú, fűrdő-gödények, flamingók is tartkítják a csoportot; a lomha szárnyalásuk között virgonc, sarkantyus bibécek nagyobb társaságban kapnak fel a levegőt; vigan nyilalak ide-oda, rikkantva, míg a folyam-sas egymagában, halkán alább ereszkedve köröket írkal a levegőben. Meredt nyaku vadkaesák, lehegve neki lendült vadlibák sem hiányoznak a vízimadár társaságból; nagy szóvivők Itt darvak ha-lászatnak, ott egy-egy hosszalábú, hosszucserű ibisz is látható. Hajdan isten gyanánt tisztelték e madarat. Fehér szép kőcsagmadár is akad akárhány; uszik utánuk a szép buttollazatuk, mikor röplünek. Nyihogó kányák, tetem-rágesáló, rekedt vijjogású keselyűk*) ezveze terjengetik a szárnyukat, síró ölyvek kővályognak, szárnyesapásokkal vándorolnak keresztül kasul a vizek fölött fényes légben; míg préda után néznek, addig az ár,iban pálma-galambok húzódnak meg. Borzálják a tollukat. Milyen riadalmat csinálhatna a madarak között egy puská, mikor a termé-szet dusan terített asztalánál lakmároznak. Az ide s tova lebbenő, egész felhőkben csapogó madarak életvilágát látva, a színes tollazatu szárnyasok, a soha ki nem pusztuló békák szerelmes csevegését, kuruttyolását, folytonos pe-relesét hallva, alig gondolunk arra a rettenetes tengeri útközetre (1798 aug. 1.), a melyet e tájon vivott ki a rettentetlen Nelson a franciák fölött, épp e szép föld birtokért, melyért a világtörténelem tanúsága szerint már ösüdköltt annyi vér folyt, hogy ázott attól minden talp-alattnyi tér.

Festői tájak nyíltak előttünk.

Kiérve a csatornákkal átszeldelt termékenyebb földre, Damanhur városánál, a hol és a merre Napoleon serege járt, csepenyűk berregése között megállapodást tart a vonat, mely gyors haladtában messzeséget zsurigított össze. Piros gránát-almát s édes banánt, a nilusi klima termékeit, kínálgatják hangos szóval a mozgó férfi-kofák, mert Keleten még a kofák is férfiak; azért ott vékonyabb is a kofa-szótár. Közeledünk a Nil rosettei ágához. A fáraók idejében hét ággal szakadt a Nilus a tengerbe, most csak kettővel. Sok iszapot hord ez az áldásos víz magával, mely sekélyíti medrét; kénytelen abból ki is kelni, mikor az esés nagyon kicsiny lesz s összefolyt tömegével erősebben szakad. Így tűnt el a papyrus s a csendes folyású kis erek világából a lótuusz-virág; helyettük olyan kukoricaföldek keletkeztek a deltában, melyek a magvetéstől kilene hét alatt megérlelik a csöveket. Lám, megmondotta Plinius már: „nincs semmi rossz valami jó nélkül“.

Cukornádasok, pamut- és rizsföldek táblái füves hancsikok váltakoznak odább. Nyakig félrengenek lomha bivalyok, a felláh munkatársai, Egyiptom bűdülő ősalattai, a vizekben, a föld porában. Hajlós falat von fölöttük a zizegő nád-erdő, a melyben kisebb madarak pittyegnek.

Egy-egy magásra nőtt pálma koronájának az árnyé-kában szalmagyékényenyl, ponyvakkal takart őseredeti nádviskó lapul meg. A sötét, rongyos agyagviskó előtt tarka felláh-világ ölik szemünkbe. Vásonban járó, földet turó szegény mohamedán emberek, a kik kukoricaföldből süttőt kenyéren éldegélnek; jó kenyet ritkán, huszt pedig csak ünnepponon esznek. A lucerna és mályva is deli-catesse nekik. Ott a cukorföldek közelében egész csoportja van a Nil iszapjából formátlanul formált földházaknak, melyekben a gazdag és mégis szegény ország szorgalmas földmívelői, a régi páriák utódai huzzák meg magukat, barmaikkal együtt.**) Az már módosabb paraszt, a ki égetett vályogból rakott házikóban lakik. A szellőzködő galamb-falkáknak tetszik ez a társaság; melán turbékolnak a viskó előtt, oszlopon álló dueokban vagy azokból vidáman kiröppenve, a pálmák ágain, torkukból párjuknak kacagva hintáznak, vagy felkerekedve meg-megvillantják a szár-nyukat napiényben. Közel hozzájuk csókos gilimadarak. Ugy vettem észre, hogy a mohamedánok kedvelik a galambokat. Meglehet azért, hogy bóbás galamb alakjában sugott Gábor arkangyal Mohamed fülebe isteni igazságokat. De azt is mondják a rossz nyelvek, hogy azt a bizonyos galambot maga Mohamed tanította be, mert a mikor nem látták, buzaszemeket szedegettetett vele ki a fülelől.

Amott pálmaliget közelében, cigánykereket hányó szélmalom mellett, a földből gyurt, körülpalánkolt ragyás viskók, fedél nélküli házak, emberketrecek csoportja felláh községet alkot tenyészföldön. Olyan, mint egy cigány-gyarmat; de még olyan sem, mert a cigánysátrakban nem egy ékes virág akad; a cigánysátrak előtt legalább barátságos tűz lobog, itt pedig a sárnyitlilóban a trágya-tűz még nem is világít; nehez fűstje a szalmaajtón lassan tolong ki. A nagyobb kazlak ugy veszik ki magukat a távlatból, mintha legalább is felláh-kastélyok voluának. A vasut sok ilyen agyagházakból álló falut érint.

A sárházak egyszerű horogrúddal zárható és tárható egyetlen nyílásán, mint köpűből a méhek, a háziállatokkal vegyest rajzanak ki a bokáig érő kék pamut-inges, vagy

*) Egyiptomban a keselyűt szerencséhez, győzelmet biztosító madárnak tartották.

**) A művelés alá vonható földbirtokot apró részekben az állam a felláhknak adja bérebe, a kik 200/0-ot fizetnek a használatért. Ha valaki nem fizethet, a földet elveszik tőle. „Az állam minden, az egyén semmi.“ A felláh csak napszámos. „L'etat c'est moi.“ Hangoztatja itt is, az uralkodó.

rövid nadrágos benlakók. Olcsó ruházat, alig kerül 1—2 frankba évenként.

„Földi ember kevéssel beéri,
Vágyait ha kevesebbe méri.“

A csesemő álma fölött a házi macska virraszt, a kócos gyermekek is többnyire Ádám mezében szaladgálnak, magukra hagyatva; ezeknek az öltözete még kevesebbe kerül; az atyjuk nagyon meg sem szídhajta őket azért, hogy ruhazza. A felnőtteken is gyakran hiányoznak a legbizalmasabb természetű öltönydarabok s a mi ruha van is rajtuk, nagyon fogyatékos és lenge az. Ellebbenti az első kóbor szellő! De „males“, se baj, mondogatják erre s a szóban benne van már az Isten akarata is, hogy többre nem telik. Pedig a felláhk, (az arab falaha szó, szántást jelent) Egyiptom parasztjai, kik az ország lakosainak háromnegyed részét teszik, az ország legdolgosabb népe. Bár az ősi egyiptomiak legegységesebben leszármazó utódai ok, folyván ereikben a valódi ó-egyiptomi vér, az uralomból, kormányzástól, szerepvivésből soha sem jutott ki nekik; bármint változott a kormányforma, nem lett javultabb a helyzetük. Annak a szegény felláhnak, a kik földbirtokizélmét folytatva, most ezt a nedvesen lágy, ruganyos, szürkés-barna, hogy úgy mondjam csokoládé színű földet turja, vakarja, sarlójával izzadva vágja a gabonát és nyomtató szekerével törí szét, a mit levágott, az felel, a hetvenhetedik öregapjával együtt, szegény felláhk voltak, a kik úgy jártak a vásárra, mint ezek most, számaron és teveháton, kik — minden változástól iszonyodva — épen olyan leghajdanibb ekével fésülték, porhanyították a földet a fáraók uralkodásakor, mint ez a düledező agyagviskóban lakó, késő utóduk. Ugyan hogyan is emelkedhetek ki a föld porából, a ki folytonosan tapadva van ahhoz. Ha minden megváltozik körülötte, az a 3 800 000 felláhk mindig ugyanaz marad, felüvé mint a barom és adozva, kiszípolozva, folytonosan elnyomva, mindig másokat szolgálva.

Földének a csillogó aranyából, zsákokba, a maga számára csak keveset szedgethet. Sulyra nem vergődik. Adózik, mikor tehenet vesz, adózik, mikor pálmát ültet, vagy gyümölcsöt szedi le (dotolya-, pálmadó) s adózik mindig, mikor kiszípolozásra indulnak a tisztviselők. Gyakori eset, hogy a földbe ásva rejtgetik érepenzüket. Ez lehetne a legáltalános siriratuk: Dolgozott, meghalt. A rabszolgaság idejében (1863 előtt) pedig többször volt a baromnak nagyobb az ára, mint az övé. Ép olyan formára sűti ma is a rongyoktól fedett felláhk asszony a kenyerét, mint hajdanta sűtötte a 4—5000 év előtt élt előde és épen olyan földig érő hosszú kék inggel borítva, vagy a rongytól borítatlanul jár, mint századok előtt jártak az elődei. Dívatan ezer év annyit sem változtat, mint nálunk csak egy. A legrégebb sirokban feltalálhatjuk mai vizkórójának a mását. Az idő s vele minden halad, a nagyon is fatalista felláhk az csak marad. Még a mostani szikár, de azért izmos természetű is nagyon hasonlít a képirásokon levőkhöz. Dióbarna arcszín, fekete haj jól is áll a nőnek, ha még csókdósott fiatal, de a korai megöregedés (12 éves anyákról is beszélnek) nagyon elrutítja őket. Az amugy is széles arc még szélesebbre húzódik, az ellapuló s ritkán egyenes, tompa orr, keskeny homlok, melyen levő szemek ijesztő kinézetűek lesznek, a vonások pettyhüdtékké váltával. Gyakran a toletteljük nagy hiányossága miatt látszó fedetlen mell, szabadon hagyott karok és lábszárak, a térdeknek kékesre pettyezetése, ékszerforradása, rutítja őket inkább, mint emeli. Nagyon is egyszerű öltözetükhöz, mely gyakran csak a derékon tüszővel átszított ingből áll, ellentétet képeznek a réz karperecek, orr- és lábkarikák, fűgök, melyekkel szeretik magukat telicicomálni. A térdnél hegyesszegben végződő, indigoszínű, hosszú, sűrű fekete fátyol, mely réz vagy fagyűrűköt át van a fejkendőhöz erősítve, igen rosszul áll. Csaknem ijesztően néznek ki, javabeli korukban is már az elesigázottan lapos elejű felláhk asszonyok. Férfi, asszony, nagyon haragszik, ha őket fáraó utódainak nevezik. Csulolásnak veszik azt, a mit büszkeséggel kellene fogadniok. Így van az, ha az ember még annak a rögnék történelmét sem ismeri, melyhez tapadva van.

A földszinű, tetőtlen, vagy csak gyékényfedéssel bíró, nádól font, sárral bevont ablak nélküli vályog-házak, inkább rakaszok vagy lebujok; építői is többnyire nők. A milyen hamar építik föl agyag- s pálmátából, olyan hamar is pusztulnak el ezek a szótávolságban felállított sárlházak; valóságos paródiái az építkezésnek, mikor a Nil kiárad. Rókamódra bujnak ki ilyenkor a füstfogta fekete-szerű, málló odukból a benlakók. Míg a nők így serénykednek, vagy csesemőjüket dajkáiva, bugyrot hordanak a hátukon, addig a férfiak folytonosan szántanak, vetnek és évenként háromszor is aratnak; úgy tele issza magát az Afrika forró napja által hasogatott meleg föld s válik Egyiptom Afrika buzás kamarájává.

Ehhez ellentétes képet látunk odább, Tanta, szélesebbre szabott város alatt, hol élnek élet uralkodik. Pompás arab fosztat (sátor) alatt, szellős otthonokban, uremberek, esibukjukból vigan karikázó füstöt éregetnek. Nagy nyugalom kifejezésével merengenek a lebbach-akácok (Abbazia-lebbek) árnyai, koronái alatt. Alig pár évtizede, hogy a távol Kelet India e kedves gyermekei, itt gyökeret verve, meghonosodtak. Nézik — az együtt guggolók — a pittegett-pattogott nyílt tűzön, az izzó zsaratnok fölött sutorékoló bárány pecsényét, izlelik olyan casserole-féle terpeszkedő edényből a datolyafőzetet. Keleten a háziur végzi a háziasszony teendőit. Különös, de úgy van ez a mohamedán világban. Es a mi még különösebb, a kik olyan renyhén járnak, lassan gondolkodnak, beszélnek és cselekednek, annál gyorsabbak az inyáni műveletekben. Csak látni kell, most is milyen jóízűen ropogtatnak. Az arab még csak habzsol, de a török fal s dagadoz az ellakástól. Az asztal anyagi élvezete mellett, teljesen háttérbe van szorítva a szellemi. Évés mellett ülve még kevesebbet beszélnek. Egykedvűségüket nem zavarja meg semmi.

Napkeleti előkelő hölgyet, tevére illesztett, toronyalaku faházban, vagy mondjuk inkább: kalitkában, kísér egy egész, utra eihelődött karaván. Mikor jól megnéztük, nagyon hidegen emelte a fátylas urhölgy ránk kerek nagy szeméit. Lépteiket siettették emberei, hogy Tanta alá érjenek, mert a pusztáról finom fővénnyel kerget a szél s hord a szemhéj alá. Kocsink faredőit mi is lecsukjuk. Vasut mellett karaván-sor és beduinsapat. Nomád életmódot folytatnak. Sátor a házuk. Burnusz a ruhájuk.

1855. év óta jár már erre a vonat, de úgy látszik, Keleten még nem szokták meg a nők a férfissággal való együtt utazást. Egyik külön kocsi van az asszonyoké. Ha csak futólágy is emeljük a szemüket rájuk, kiknek hideg szeme tüzet nem fog, mégis haragosan vicsorítja ránk leghér fogát — az első arab. Mindenhez van közük ezeknek. Valószínűleg nagyon ráérnek.

Tanta város vásárai messze híresek egész Afrikában, akár mint a nisi-novgorodiak Oroszországban. A 60 000 embert számláló városban ilyenkor még félmillió fut össze, adni, venni, lopni, csalni. Egy, a Keleten járatos utitársunk beszélt, hogy a rabszolgakereskedés fénykorában — a mennyiben róla mint fénykorról lehet beszélni — sokadalmas leányvásárt is szoktak volt itt tartani. A gyönyörű tejjeszszel bíró, festői hajtonadékkal ékeskedő legszebb esztergényű, a női szépség legmagasabb fokával dicsekedő s az asszonyszépség leghíresebb földéről való georgiának, a Kaukázus eme élő virágai, a teremtés remekei, a keleti költők által lelkesedéssel dicsőített, csaknem természetfölöttien bájos alakok; mélabus indiai gesztenye-színű malayok, erősen barna szépségekkel, érdekes fekete szemű leányokkal és Abissziniából, Afrika Svájciából behurcolt gyapjas göndörhajúakkal, ültek itt, áruként a gyékényen — paradicsomi koszűben. Ruha minél kevesebb volt rajtuk; és ami volt is, ingerlő módon volt az felöltve. Szemük tüze, sóvár pillantása növelte az értéket. Képzelm, milyen szép, milyen forró „nilusi emlékek“-et vittek haza a vásárról; 200 frrtól 1000 frrig fizeték meg a rabszolgák szép leánygyermekéit is, a fésülő leánybimbókat. A vásár végén leszállított áron adtak, véték, mikor meglohadt az árfohlyam. Nem egy festőművész esete próbálkozott meg ezzel a hálás tárggyal, a női test legfinomabb hajlásainak a festésével. Nem is kellett hozzá szingazdag képelet. Megadta a Kelet bájos modellje s a titokzatos sötét szemek játéka. A rabszolgaság el van már ugyan törölve, de ebben vagy abban a formában még mindig visszakísértő dolog az, mert a szép nők, sötét piros rózsák, máig is még keresettek a török nagyurak háreimbe, melyekbe sok önkéntesen is jelentkezik a föld minden tájáról. Ki tehet róla, hogy a szépség is nemzetközivé vált. A keleti nők szépek s ha Aristoteles szerint a „szépség a természet ajánló levele“, akkor a keleti nőknek nagyon jó ajánló levelük van, habár maguk csak az ifjúságuk tartama alatt igazok. Nem esoda, ha a vének ilyen sokféle összeszűrődéséből szép nőnemek támad. Nyugodt polgárosultságának a nyomása alatt a rabszolgakereskedés esempészkedése csökkent s fogytonfogynak az emberi méltóság megalázásával járó üzletek.

Már az ókorban is híres volt Tanta a fajtalanságairól. Előbb egy istennő tiszteletére, később egy tantavárosi szentnek a dicsőítésére az év egy bizonyos napján teljes volt a szerelmi szabadság, férfiak, nők egyaránt. — A bánatra derűt hintve, perzselő vágygálg, fűszeres csókkal epedve áldoztak az istennőnek, a szentnek, vagy legjobb lesz ha úgy mondjuk: a saját kedvtelésüknek. Más-milyen volt akkor a világ. Most azonban maradjunk korunknál és a mi statisztikai adatainkból beszéljünk, ismételve mondván, hogy Tanta 60 000 lakossal bíró, kereskedelmi város és vásárjára összefut 50 000 ember, hozván magával sok lovat, tevé, szamarat és bivalyt.

Tantában van Sejjid Achmed el Bedavi, földfeletti lény gyanánt tisztelt arab szentnek a sirja, hova augusztus végén fél millió bucsujáró özönlik, sok tevé, ló és jól táplált számmal. A szent ájtatosságát arra használják fel, hogy vesznék, eladnak, csereberélnek; még a zsebmetszők is jó üzletet csinálnak.

Látszanak a piramisok! — hangzik minden oldalról. Ez még csak az igazi ormos világ. És csakugyan, a száraz, tiszta egyiptomi lég derűjén, a róma kulturtájékán, már messziről magaslottak fel az „ősök ittfeleddet emlékei“, mikor a hunyó nap bucsujáróját rájuk nyomta. A távol-ság összezsugorította bár nagy arányaikat, mégis érdekes volt első megpillantásuk. A fáraók örök országában olyan szép a tiszta alkony haldokoló, méla fénye! A csucok később jéghegyekként ibolyás ködökben usztak. Az alkony elgyöngyölő pirja elfutá az elrongyolott Mokatum hegy tetejét is.

Egykedvűleg hallgattuk már ezután az indigo-, mák-, dinnye-, tök-, ugorka-földeken a tevé, bivaly, vagy számár által forgatott vízmerítő gépek, kerekék csikorgását, nyekergését, melyet itt-ott kisebb gözgépek rövid bőfönetete és a nagyobb eséplőgépek mély bugása váltott fel. Egykedvűen néztük az alkony sűrűdő fátyolában, a szélmalom kerekének lomha emelkedését is. Itt is annyit látam Don Quichotte bajtársából, mint akát a nagy Skandináv félsziget két-egységében. Itt is, ott is csak olyan jellegű kölesönöznek a rónatájának, mint a mi magyar Alföldünkön. Nem érdekeltek már a palmaerdők között kimagasló minaretek sem, csak a ritka szép napnyugodón gyönyörködöttünk a fényvilágáról híres földön, mikor a vonat egytűvé rázott bennünket, mikor gyors munkát végeztek a gőzhangerekből ki-kilökődő dugaszrudak.

A nap leszállóban volt. Kipirult az alkonyat nagyon szépen. Az egész nyugoti részen ragyogó fényár, vöröses színár ömlött el; fényesebb és ékeesebb, mint a milyent európai szemek megszokták. Gyönyörű világításban uszott az egész táj. Imbolygó pálmák sötét méla koronáinak a teteje, félelk bökölgetva szikrázott is, mintha égne, lobogna; fényes volt a lombok hegye, arany színben olyan sziporkázva ragyogó, mintha olvasztott arannyal öntötték volna le. A hunyó nap szórta rajta végig sugarait. A pálmák koronáinak árnyas oldalrészei aközben élesen váltak ki, jobban mondvá: erősen vágta be az aranyos ég ragyogásába; az apró mecsetek csucsi és tornyai élesen metszödtek be abba, mert ott derengett a leuugyó nap visszlénye mindenütt. Több kupola aranyos gombjának a csilláma lövelt hozzánk. Valóban, nagyon fonségesnek látszott minden a hunyó nap tűzében! Hamarabb állt be az éj sötéte, mint a mi földünkön és az éj sötétében hamarabb szóródtak el az arany pettyek, mint a mi egünkön.

Zörömbölő gyorsvonaton megrostálva, iszapföltésen, vaslábon álló vasosvényen járva, szaladgálva, ötödél óra után a nagy vasló horkolása, gőzsp őröltése között, földrengetve, a kairói állomás-épületbe ért villanó vonatunk, hol a vonat robaja, éles prüsszögése összekavarodott az emberi zajjal. Az osztályokra fejtett várótermekből özönlöttek ki a férfiak és az azoktól elkülönítettekől a nők, sajátos szokásaik és viszonyaikhoz képest.

A szembe rohanó arab népből álló közönség meglepő látványt nyújtott. Megszabadultunk az általunk sütökemen-céknek elnevezett vasuti kocsioktól. Ilyen az elégedetlen ember: szerte könnyen járván a világban, elkényezteteti a modern gyorsaság élvezete, meg sem gondolja már, milyen lehetett az akkor, mikor a hullámszerű mozgással bíró tevé, vagy kocogó számaron kellett magát törni az utasnak e hosszú ut alatt. Arab és néger kocsisok röpítették bennünket a városba, gyorsan járó könnyű kocsikon; mikor már erősen esteledett, az éjmadarak szárnycsattogása hallatszott és belepislógtak az estébe a fényes sárga gázzsemek.

FALUSI TÖRTÉNET.

Ott a faluvégen, a Sutu-utcában, mely a domb lábánál terül el, lakik Tordi János. A szegényes, apró házikók között az ő háza tán még a legkisebb. Kerítése meg oly alacsony, hogy már messziről belátni a pitvarba. Ép most ott ül az öreg Tordi a kamara-ajtó előtt, mellette nagy halmaz cirok. Így télen által, mikor más dolog úgy sem akad, seprű-csinálás a szegény ember mestersége.

Tétlenül ül most. Fejét két kezébe bajtotta. Tán gondolkozik a multakról, tán épen arról az időről, mikor még nem volt ilyen nagyon szegény. Az igaz, akkor sem volt szeszziós gazda; nem is volt több ennél a kis háznál, mégis gazdagnak vallhatta magát. Volt neki ugyanis egy gyönyörű leánya. Nem volt párja az egész faluban. Ha vasárnaponként a templomba ment, megbámulta a falu apraja nagyja.

A faluban nem is hívták más néven Évi leányát, mint „falu szépének.“ — A lányok irigyeltje, a legények kedvence volt. Settenkedtek is körülötte a falu legényei; szegények, gazdagok egyaránt.

Így a falu első gazdájának a fia, Peti is, ki halálosan volt szerelmes a szép Évibe. És Peti szerelme Évi szívében is visszhangra talált. Szerette Petit hüen, igazán. Boldogok is voltak.

Peti, ki már tul volt a katonasoron, egy napon közölte szándékát apjával, hogy elakarja venni a szép Évit. A dolog illetén állása sehogy sem tetszett Peti apjának, a gőgös parasztnak. Az ő fia, a falu első gazdájának a fia vegeyen el egy olyan leányt, kinek nincs semmije! Nem, abba nem egyezik bele soha! Egészen más volt az ő terve. Ki is szemelt már menyasszonyt fia számára a molnár leánya személyében, ki egyedüli gyermeke volt apjának, az öreg molnárnak, kinek öt vizimalma van a Dunán és vagy száz hold földje itt mindjárt a falu alatt a tarackosi járásban. Meg is beszéltek már az öreg molnárral. Most füstbe menjen az egész egy „senki leányért“? — mert így nevezte fia mátkáját. Nem, abból nem lesz semmi!... Meg is mondotta fiának. De Peti nem tágitott. Sokkal nagyobb volt az ő szerelme, minthogy lemondjon Éviről.

— Hát elveszem beleegyezése nélkül. Mégis az enyém lesz!...

— Ne merd azt tenni, mert kitagadlak!...
Így váltak el fiu és az apa.

Nem hiába hívták Évit „falu szépének“, de nem is volt Peti az egyedüli, ki áhitozott kezére. A legnagyobb vetélytárs a mégis a bíró fia, Benő volt, ki minden áron elakarta hódítani a szép Évit. És emiatt a két legény ki nem állhatta egymást. Meg is mondták egymásnak: „vagy te, vagy én! de egyikünk felesleges...“

Vasárnap délután volt. A legények és leányok összejöttek a nagykorcsmába táncolni. Ott volt Peti is Évivel; de oda jött Benő is, a bíró fia. Peti jó kedvében volt. Oly szilajul táncolt, mint még soha. Közbe-közbe kurjantott is. Ezek a kurjantások mindegyike egy-egy tordófés volt Benő szívében, ki ott ült az ivóban. Ki sem jött táncolni; csak néha nézett be az ajtón, mintha néznél, itt van-e még az, a kit keres. Ilyenkor, ha megpillantotta Petit, majd elnyelte szemével táncosnőjével, a szép Évivel együtt.

Öreg este lett. A leányok és legények hazafelé iparkodtak. Peti kísérté Évít. Jó kedve volt; még dalolt is:

„... Nem vagyok én ilyen-olyan puccos dáma,
Mégis vagyok a falunak legszebb lánya...“

Érces bariton hangja messze elhallatszott a csendes éjszakában.

Ahogy az alvégre érnek, egyszer csak előttük terem Benő, mintha a földből nőtt volna ki. Megcsillant valami a kezében és utána egy lövés dördült el. Éles sikoly követte a lövést és a falu szépe összeesett. Őt találta a gyilkos golyó, nem azt, a kinek szánva volt. A gyilkos megborzadt tettétől. Elmenekült.

Peti ölébe fogta a leányt és rohant vele apjához, az öreg Tordihoz. A gyilkos golyó szíven találta. Elnémította örökre azt a szívet, mely egyedül csakis Petiért dobogott.

Most már igazán szegény ember lett Tordi János. De még szegényebb a falu első gazdájának a fia, Peti. Elvesztette reményét, üdvét, boldogságát, mindenét, a mi neki legdrágább volt, a szép Évit.

A gyilkost elfogták. Senki sem sajnálta. De a szép Évit és Peti mindenki. Mégis volt egy, a ki titokban örült a történet felett. És ez nem volt más, mint Peti édes apja, a gőgös paraszt. Hát mégis az ő akarata szerint lesz!... Még az Isten is úgy akarta, mert másképp nem cselekedte volna meg ezt a csodát... Örült, nagyon örült. Helyén volt a szíve.

Kivitték a „falu szepét“ a temetőbe. Sokan kísérték ki, nagyon sokan. És ott ballagott a koporsó után Peti is. Nem sirt, nem jajgatott; nem is panaszkodott. Ugy viselkedett, mint a kinek megháborodik az elméje.

Esztét vesztette.

Peti apjának, a gőgös parasztnak az öröme most már ürömmé változott. Most látta csak, mily csapással van sújtva. Zárkózott lett. Kerülte az embereket; félt talán, hogy kitalálják gondolatait..

A halászok egy reggel egy öreg ember holttestét fogták ki a Dunából. A hivatalos közegek kijötték exhumálni a hullát. Felismerték benne a falu első gazdáját, Sajó Istvánt, Peti édes apját. Mikor mondották Petinek, hogy meghalt az apja, csak vállat vontott.

A mióta eltemették a szép Évit, azóta nem hallotta senki szavát. Talán meg is némult?!...

Most minden halottat kikísér. Végig nézi a szertartást. Ha felhantolták a sirt, átöleli annak kis keresztjét és megcsókolja. Épen úgy tesz, mint mikor mátkáját, a szép Évit temették...

Most is ott látom; áll a templom előtt. Nézi a leányokat, kik a templomba igyekeznek. Nézi őket, talán azt hiszi, hogy meglátja köztük mátkáját, a szép Évit!... Pedig az mélyen alszik ott lent a fekete hant alatt...

Riesi.

APATINTÓL ORSOVÁIG.

(Vége.)

Augusztus 26-án a bizarr alakú begyacsok mögött fellövellő arany és biborsugarakat, melyek oly bájos fényt vetnek a zord vidékre, már a folyamról szemléljük. Napkelte még soha ily igéző fényben nem bálant, mint itt. A napsugarak nem olvadnak bizonytalan fényre össze, hanem fehérek, kékes és rózsaszínek, mint egyes nyílcsapások, melyek a fantasztikus sziklaormokra, melyektől visszaveretve ragyogó szivárványhoz hasonlítanak.

Az örvényző víz gyorsan röpti a csolnokot; egymásután maradnak vissza a parti házak, munkás telepek. A balparti sziklaoldalon fogaskerekű vasut kapaszokodik fel a tárna nyílásáig s a völgyi vashídon szekerű dűbörög végig. Aztán mind összességben szorul a forrongó folyam; a parti fák és bokrok elmaradnak s kezdetét veszi a csaknem vegetáció nélküli élet. Az örvények és forgatagok végtelen sora váltakozik; egyhelyütt széles sziklapadról méternyi eséssel rohan alá a szöke víz s zúgva, forrongó habbá török. Óvatosan közeledünk a zuhatag alján haboktól ostromolt sziklafok felé, mely előtt a visszaverődő ár örülten forog. Hosszu fenyők jelzőtáblákkal ellátva, lekötött fémbengerek mutatják az utat, melyen haladnunk kell. Már éreztük a bajlást, mit a víz az esésnél alkot s a másik pillanatban zúgva csapódik a csolnok abba a fehér tajtékba. Aztán ismét egyenesen siklik tova a vízzel félig eltelt jármű, üzve a fékevesztett erőttől. Alantabb esésben már a víz s a csolnok a lágy habfodorral lebeg tova. Eleinte elszorító, nyomasztó hatással van reánk, ha az ár besodród egy-egy örvénybe, de később a legvidámabb helyzetnek tűnik fel e nem épen veszélytelen bukásolás.

Egyszerre csak úgy látszik, hogy a Dunának egész szélességén keresztül vág egy tömör szikla, mely magasabb a többinél s abba belelökik a 170—180 méternyire összeszorult folyam. Ugy tetszik, mintha ott vége volna a Dunának s azon a hegyen túl nem folyik tovább. Közelebb jutva látjuk, hogy a folyó jobb derékban oromtól a lábáig kettémetszette a hegyet. A folyam felduzzad és összeszorul a kétezer láb magas sziklafal között, zúg, zajong, a szirtbe verődik s amennyire beláthatni, az egész tömeg karikázik, örvénylik. A két fal egyre magasabb, alant a Duna tükre egyre sötétebb;

s hogy a zord panorámát befejezze, egy éles meredélyen előttünk egy sötétben tátongó barlang. A rémítő hegyléc mértföldekre keresztül van törve; tisztán ki lehet látni, hogy a két átellenes parton egymásra meredő sziklahegyek valamikor egytűvé nőtt kimagasló hegy-óriások voltak. Mi törte össze így ezt a sziklavilágot, mint valami rombadöntött várat az elkecseregett ostrom? A föld rázkódott-e meg, hogy e borzasztó sziklavárak terhetől megszabaduljon, vagy Titánok vívtak egymás ellen élet-halál harcot, hogy elpusztítsák egymás lakbelyeit?...

Milyen fenséges a természet a legnagyobb ridegségben is! Mily nagyszerűek ezek az egyhangú, kopár sziklafalak! Te elfasult lélek, te érzéketlen szív, te hit melege nélküli rideg kebel, nem borulsz-e le mindezek láttára a Teremtő nagysága és hatalma alatt?...

Mely sziklavágásban haladunk tovább, mely léptenyomon más-más falcsoportot, csodaalakot mutat. Néha megszakítja a végtelen, a szédteltes kettős falazatot egy-egy benyuló völgykebel, melyen keresztül egy rejtett emberlakatlan paradicsomba látni. Aztán elmarad ez, hogy egy rettenetesebb kép következék: a két fal 80 ölnyre közeledik egymáshoz s kétezer lábnyira az éghez. A fenséges folyam ós haraggal tör keresztül e borzalmas börtönfolyosón. Valóban alig ismerünk a Dunára; mi, kik megszoktuk végtelen medrét, nyugodt fenséget, szinte elbámolunk szilaj szökellésén, amint habzó hullamait oda loecsaantja a sötét börtömegehez. A jobboldali meredély alján kevéssel a víz színe felett egyenesen távoltságban fejnagsága üregek mutatkoznak. Néhol csákányal vágott bolthajtások nyomai látszanak az acélkemény barna bazaltban. Tizenkilenc százados emlék ez; ama gigási munka nyomai, melyet a rómaiak rettenthelen csaszárja, Traján, vágatott légióival, hogy kiterjeszthesse hadművelését s kereskedelmét az elzárt keletre. Az egész szoroson keresztül utat vésetett a sziklába, félbolthajtással, mely ráborul az utra. Ezt aztán a lyukakba dugott gerendákkal, melyekre deszkapallót fektettek, kiszélesítették s most már kényelmesen végig vezethette a híres császár sasos légióit s közlekedhettek akár kocikkal is a kelet kalmárai. Gigási munka lehetett a Duna földe behajlói, a víz fölött némelykor mint-egy függő titánkorbeli sziklába, melyeken kicsorbul még a legkeményebb csákány, utat vésetni oly végtelen hosszúságban. A meredek sziklafalba vágva egy táblán olvashatók az isteni császár emberi művének emléksorai:

„Traiano Caesare auspice

Augusto imperatore

Pontifice maximo Trib. P. o XXXVI.

Legio III. Scyth. et V-a Macedonica.“

Ezzel szemben a magyar parton szintén a sziklába vágott Széchenyi-ut bolthajtása alatt egy másik tábla vonja magára az utazó figyelmét. Ez a tábla sem hirdeti kisebb embernek művét, mint az a római, csak hogy ez magyar embernek, a legnagyobb magyarnak emlékét őrzi:

„SZÉCHENYI EMLÉKÉNEK

a magyar

Mérnök és építészegyesület.

MDCCLXXXV.“

A csolnok gyorsan száguld, üzve a sebes ártól minden pillanatban más és más rajzolatú sziklafalak maradnak el. Az óriási, homályos sziklasír halotti csendjébe, melyet csak a bérecek alján megtörő hullám moraja zavar, hirtelen szörnyű stvöltésszerű zúgás vegyül, melynek hatalmas akkordjai harsogva zúgnak végig a visszhangos, szűk titánfolyosón. Borzadva tekintünk széjjel. Egy hatalmas gözbajó jön hátunk mögött a sebes ártban; ettől származott a vigyázatra intő jeladás, mely úgy hangzott e szűk sziklavérményben, mint a világomlás harsónája. Itt tehát félre kell állni, hogy el ne sörpörje utjából a kis dióbéjat. Pedig aligha lehet félreállni; közepen a dűbörög vasszörnyeteg rohan bomlottól előre s két oldalt a Seylla és Caribdis. Késsé közeledem az egyik sziklafalhoz s az árral keresztlen fektetve a csolnokot ereszkedem alá. A hajó geppezete alig működik, midőn közelünkbe ér, csak az ár hajtóereje röpti tova. A hajó parancsnok jobban vigyáz a mi csolnokunkra, mint mi magunk; természetesen, mert felesles érte, ha hullámaival felfordítaná. Mindazonáltal alig halad el a hajó, hatalmas hullámok zudulnak a bérefal felé s bangos csobbanással törnek darabokra. Teljes erővel iparkodunk a folyó közepére jutni, hogy hozzá ne vagdaljon a kérelhetetlen elem a kiszögellő barna sziklához. Pár perc múlva egy éles kanyarulattal, hatalmas szikla mögött tűnik el a hajó s a rövid ideig tartó zajt ismét halálcsend váltja fel.

A víz örökké tartó egyetemes zúgása oly egyforma, hogy hasonlít a némasághoz. Valóban minő különöz a hangja is e szorosnak! Ott, hol a víz bűmpölyögve korbácsolja a falakat, hol az örvényekben harsogva forog a víz, hol végig csattog a zuhatagok sziklapadain, ott mint szünetnélküli távoli menydörgés zeng az egész óriási kőripta. És itt az alkonyattól mindinkább sötétülő részen, hol ritkább a forgó, hiányzik a zuhatag, halálcsend honol. Ez ember is elnémul itt, mint a nagy természet s valami imádkozni készült. Mert valóban dicső temploma ez a „Leghatalmasabbnak“, ki semmiből mindent teremtett!...

A csolnok csak halad a néma csendben s aztán egyszerre kijut a sötét sziklaodúból. Amint a kettős sziklafal széttágul, gyönyörű táj tárul ki előttünk. A két part hegyei fákkal, ligetekkel vannak fedve s az alkonyati távolban fehér házak, karsu tornyok pirosra festett tetőkkel tűnnek fel. A folyam megszűnik borzalmassá lenni; méltóságos terjedelemben foglalja el ismét az őt megillető medret, melynek partján meglátszik utunk végcélja, Orsova.

„A három matrözhoz“ címzett fogadóban megszállva, estefelé végig járjuk a városka aszfaltjárdáit és megtekintjük az értékes kirakatokat, melyekben csaknem kivétel nélkül szép emléktárgyak vannak felhalmozva. Aztán a vasúti állomást keressük fel, hogy a bajnalban induló vonatra a kérdéseztések késedelme nélkül juthassunk el. Utunk a Cserna ívezett vashídján vezet keresztül; az alig méternyi mély patak csattogva, habot turva rohan sziklás medrében. Innen hűs fásorokkal övezett magas műút vezet a völgyben fekvő indóházig,

mely veresszínű csiszolt téglával s fénylő bádögletével kellemesen emelkedik ki a sétányokkal keresztül-kasul szelt parkból. Késsé időzve s élvezve a fák tde balzsamos lehelletét, visszafelé vesszük utunkat.

A város felül lengedező szellő élénk zenekar elmosódó akkordjait röpti felénk, mely bűbájosan vegyül a gyönyörű, csillaghullató, enyhe éjszakába. A sötétkék égbolt, mint egy óriás tvegharang ragyogó világító bárányfelhővel és miriád csillagaival. Ezernyi apró, vöröslő tűzszemecskékként fénylenek a távolban a folyam partján elterülő város világító ablakai, a karsu hajókémények vöröslő füstgomolyai meg szétpattanó röppen-tyűként szórják a szikrák ezreit a magasba s a pezsgő, lüktető élet és zakatolás zaja pedig csak gyengén elhaló morajként olvad bele az utszéli nyárfák leveleinek susogásába. Az öröm ama édesen megnyugtató érzésével keressük fel szállodánkat és térünk nyugalomra, minőt csak akkor érezhet az ember, ha összes akaraterjét igénylő munkát sikeresen megoldott.

Augusztus 27-ike reggeli 5 óra és gyönyörű derült idő van. Az éjjel esett harmat cseppjei úgy ragyognak, úgy szikráznak a fák levelein, mint megannyi odaszórt gyémántszemecské; a könnyű ködpárázattól, mely még a táj felett lebeg, csak itt-ott bukkannak elő a csinos villák és házak csoportjai fáikkal és kertjeikkel s kémenyeikből oszlopegyenesen szállnak felfelé a tiszta, derült reggeli légből a füstfellegek. A hajók és bárkák emberei dalolva, pipázgatva mossák, surolják hajóikat és az óriás folyam tükreén egymást érik a gyümölcsessel és főzellekkel megrakott dereglyék, csónokok; mind-mind az ébredő város felé sietve, hogy ennek szűkséget kiegészítsék. Szóval mindenfelé mozgalmass, pezsgő élet uralkodik s tarkábbnál-tarkább képek tárulnak fel szemünk előtt most, midőn hosszú 10 nap után „Isten hozzád“-ot mondunk a hatalmas folyó ringó tükreinek.

Beszállva a teljesen üres vonatba, még sokáig élvezettel hallgatjuk az ébredő város zsbongó moraját, de nemsokára megindul egy hatalmas zökkenéssel a füstölögő vasszörnyeteg a felkelő nap biborsugaraitól meg-aranyozott völgyben. A hegyek mindinkább magasabbakká válnak s csak aljukat borítja növényzet. A kis Cserna csillogó szalag módjára húzódik a siupár mellett, eltűnve néha egy-egy völgyben, de csakhamar hűségesen visszatérve.

A vonat sivitő füttye jelzi, hogy állomásra jutotunk s mi Herkulesfürdőt találunk magunkat. Programunk szerint egy napot szándékozva itt tölteni, sietve vágunk a Cserna völgyében a rohanó patakkal párhuzamosan baladó fehér szekérutnak, mely a tulajdonképeni fürdőbe vezet. A mintegy 4 kilométernyi ut kényelmesen tehető meg, mert az alatt rohanó hegyi patkocska mormoló hideg habjaival s a két oldalt emelkedő 2—3 ezer lábnyi magas, fenyőkkel sűrű benőtt hegyek bőven kárpótolják e kis fáradságot. A köves uton tovább haladva, mindinkább festőibb lesz a táj, az előre kiugró ut minden kanyarulatára sebb panorámát nyújt. Emelkednek két oldalt a hegyek, szűkebb a völgy, keskeny medrében zúgób a patak, a nagy köveken sellőket alkot, vigan esik, csattog s gyakran kis zuhatagként ömlik alá s játszva jut tovább csillogó medrében.

A kanyargó völgyet a világíró fürdő zárja be, mely a patak mindkét partján terül el. Most következnek egy festői leírása ennek a gyönyörű helynek, ha ezt egyáltalán le lehetne írni. Mert azt a lelki gyönyört, melyet a természetnek e bűbájos tája felidéz, se szóval, se írásban nem lehet visszaadni, ezt ott a helyszínen kell megszerezni. Itt sétányokkal átszelt remek kert terül el, melynek duszgázdag növényei közül izléssel csoportosított ugrókutak sugarai szöknek a magasba, csillogva a szivárvány minden színében; ott ragyogó, palotaszzerű fürdők sorakoznak árnyat vető fákkal kerítve. A háttérben sötétlik Herkules fekete vasszobra, amint rémítő buzogányát nyugtatja széles, izmos vállán.

Köröskörül mint egy paradicsomi keret szakadékos sziklagerincek, meredek sziklafalak, hatalmas fenyvesek, vagy az erdőből magasan kiemelkedő csodálatos sziklaképződmények kötik le figyelmünket, emelik lelkünket az örökség, az örökigaz természet által Istenben.

Amennyire rövid időnk engedi, megtekintjük a nevezetesebb fürdőket, melyek csinra és kényelemre nézve bármely világfürdővel kiállják a versenyt.

A Cserna baloldalán elterülő hegyóriáson a fenyvesek közül több mint ezer lábnyi magasban megpillantjuk a „Fehér kereszt“-et, mely egyik legelragadóbb pontja e helynek. Kis pihenő után elhatározzuk, hogy megmászassuk a sziklát a keresztig, melyet tíz perc alatt elérhetünk vélünk. Mikor aztán tette kerül a dolog, ziháló mellel valljuk be, hogy „könnyű a szemnek“ s csodálkozunk mennyire csal a szemünk a távolság megítélésében, a nagyság megállapításában. Mindazonáltal megvetjük a mesterségesen készített kigyózdó lépcsőzetet és az éles köveken, szurós bokrokon keresztül törtétünk célunk felé. Végre ott állunk a kereszt tövében, mely mellvéddel van körülveve s bámulva kérdeztük: amott lenn a távolban az a kis folt, mely úgy néz ki, mint valami miniatúr fényképeske, vajjon kiindulásunk pontja-e? az az ezüstszínű kigyóforma talán az általunk jól ismert folyó?...

Most már az ellenkező tulságba esünk, nem hiszünk saját szemünknek; nem győzzük bámolni a remek panorámát. Kezdjük magunkat kisebbnek érezni s a természet hatalmas alkotásait megközelítő értékükben szemlélni. A nap kezd ma pályafutását bevégezni, de mielőtt végkép leszállna, ibolya- és biborsugarakból szótt palástot vet a fenséges sziklaoromra. Ha már amugy is nehezünkre esik elválnunk az aunny gyönyört nyújtó bérektől, most midőn az alkony tünderies szinompájába öltözöknek, igazán fájó szívvel, de hátalellen intünk búcsút feléjük.

Két óra múlva már a vasúti állomás mellett levő csárdában helyezkedünk el s kielégítjük ezáltal talán késsé túlkövetelő étvágyunkat. A fáradság miatt egyhangulag a korai lefekvés mellett szavazunk s egy óra múlva már mélyeségen csend honol kicsiny szobánkban.

Augusztus 28-án reggel 7 órakor a reggeli vonat sebesen röpti távoli otthonunk felé. Mely sziklahasádkon vezet keresztül utunk, melynek szürke meredek falai oly keskenyre szorulnak össze, hogy úgy tűnik

fel, mintha a rohanó kocsiat érintené. Gyorsan subunk el a völgyi házikók mellett. Átutunk a Cserna vashidjain, melyek sűrűn következnek egymásután a szerint, amint a szeszélyes patak birtelen kanyarulatai szűkségesé teszik. Majd három hosszú alaguton búvunk keresztül. Pokoli sötétség uralkodik e szűk folyosókban s szemünk csak lassan szokja meg a földalatti vak homályt. A vonat zakatolása, dübörgése százszorosan verődik vissza a sziklaboltozatról, mely oly rémitő hangba olvad össze, mint száz meg száz földalatti szörny fog csikorgatása, bömbölése.

Aztán egymásután maradnak el az apró állomások; a fényes sziklaormok pászitos balmokká törpülnek s végre ezek is kismulnak a végtelenben. Előttünk az Alföld verőfényes kaszáival, szétszört tanyabazikóival, melyeknek hófehér oldalfalai vakítóan csillognak a déli nap tüzsugaraiban. Amott végtelen hosszúságban élénkzöld legelő húzódik végig, melyen csilingelő nyájak legelésznek. Odább hatalmas kutágas mered az égnek, melynek hős árnyában déli álmát aluszza a juhász, míg gulyája a kut körül delelget. Egyszerű megható a képe a magyar pusztának és mégis mily vonzó, mily fenséges! És önkénytelenül merülnek fel lelkebben a nagy költő szavai:

Mit nekem te zordon kárpátoknak
Fenyvesekkel vadregényes tája!

Lenn az Alföld tengersik vidékén
Ott vagyok honn, ott az én világom:
Börtönéből szabadult sas lelkem,
Ha a rónák végtelenjét látom.

Szép vagy Alföld, legalább nekem szép!
Itt ringatták bölcsöm, itt születtem,

Délután 3 órakor Temesvárt érjük el, hol az átszállás miatt majd két óra hosszat kell várunk; ez alatt egy fordulót teszünk a szép nagy városban. Valami zibbasztó fásultság nehezedik lelkekre testemre s értelmetlenül unalmasnak, túrheterlennek találok a város forró kövezetét, zibongó zaját. Alig várom hogy tovább induljunk s elsőnek foglalom el helyemet a kupében. Aztán észre sem veszem, hogy elindulunk, hogy ismétellen meg-megállunk, mert bár erősen tartom magam, fáradsághoz szokott testem a birtelen nyugalom következtében láz kezdi gyötörni.

Végre késő este elérjük Szegedet, honnan csak hajnalban indul az első vonat. Az utcákon hűvös szellő lengedez s ez jól esik forró arcunknak. Társaimmal órákig elbolyongunk a gázfényvilág megvilágított tereken s éjfél után a váróterembe térünk vissza.

Augusztus 29-ikén hajnali 3 óra tájban prüszkölve vágtat ki a vonatunk a fényes állomásról s az álomtól és fáradságtól elnyomva észre sem veszem miként száguldunk keresztül Bácska kövér síkjain. 7 óra felé örömmel üdvözöljük édes otthonunk feltűnedező körvonalait, melytől ily távol nem voltunk soha.

Tizenkét napi férjias mulatság élvezetének kedves emlékével és azzal a meggyőződéssel válnak el egymástól, hogy egy utazás sem képes annyi érdeklődést és élvezetet nyújtani, mint az Aldunán való változatos vizit, bár meggyőződünk arról is, hogy az utazás ezen nemének gyakorlásához bizonyos testi képesség, kitartás és nyugodt bátorság szükséges, mint a melyek csak egyedül képesek a csolnakost sokszor válságos helyzetéből kiségeteni. Megtett utunk kétségkívül egyike a legelragadóbb és legváltozatosabb vidékeknek, melyek szépségéről csak halvány fogalmat ad a leírás, mert:

„Ki tudna mindent elbeszélni
Rólatok ti kedves völgyek, hegycsúcsok,

Vadregényes fenyvesek homálya,
Sziklabérccek felhők közelében.“

Méltán mondhatom, hogy mindhárom meg vagyunk elégedve a kirándulás sikerével s bizton állíthatom, hogy nem kell a külföldet futunk, ha gyönyörködni akarunk a természet szépségeiben, hisz felleljük azt itthon s ennek kedvesebbnek is kelt lennie, mivel a miénk. S ha kirándulásunk és annak ismertetése csak egyetlen emberben is melegebb érdeklődést kelt fel hazánk szépségei iránt: úgy meg vagyunk elégedve, mert jót cselekedtünk.

Herold Gyula Béla.

A SZERELEMÉRŐL.

Kedves barátom!

Gúnyos leveledet megkaptam s mondhatom, nagy fájdalmat okoztál vele a lelkeimnek.

Bizalommal, igaz barátsággal közltem veled a szerencsétlenségemet: azt hittem, legalább egy résztvevő emberre, barátára találok s ime, a kiben annyira biztam, az nevet fölöttem legjobban.

Megirtam, hogy szerelmes vagyok s azt is tudattam, hogy igaz szerelmem nem talál viszonzásra. Az, a ki után annyira vágyodom, a ki szívem és lelke minden érzelmének, agyam minden porcikájának gondolatának egyedüli oltárképe, hideg, közönyös hozzám. Szerencsétlenségem úgy elkiserit, hogy meghalni készülök.

És te, Jolánom, kacagsz fölöttem. Gúnyos levelet írsz, esufolsz, mintha bizony nem is adnál hitelt a szavaimnak, mintha bizony én csakugyan nem ösztintén, igazán szeretnék.

Hivatkozol az elvhűsre és következetességre, — mert valamikor én is azt mondtam, a mit te: hogy nincs szerelmem.

Az elvhűség és következetesség semmit sem ér; az erős akaratnak is meg kell semmisülnie a legnagyobb földi hatalom, a szerelem előtt. Oh! Jolán, te nem érted ezt. Ismerem a te lelkiállapotodat, ismerem gondolkodás-módodat. Én is épen úgy gondolkodtam. Hidd meg ne-

kem, az olyan gondolkodás mód a legnagyobb mértékben helytelenítendő. Vétünk vele az Isten ellen.

Az Isten adott az embernek ésszel, hogy azzal uralkodjunk minden más földi lény és teremtmény felett. De adott az Isten szívet is és a szívből oltott egy érzelmét; ezt az érzelmét jutalmul oltotta az emberi szívből. Ez az érzelem van hivatva arra, hogy az élet küzdelmei közepe tette vigaszt, boldogságot, örömet szerezzen az emberiségnek. És ez az érzelem a szerelem. Bánom, sajnálom, hogy valaha megtagadtam a szerelmet. Ebben az érzelmeben van valami isteni; a ki megtagadja, az Istent káromolja. Oh! én tudom, érzem, milyen sivár, hideg nélküle az élet. Ugy járunk-kelünk nélküle a világban, mintha egy kö volna a szívünk helyén. Nem érdekel semmi; nem tudunk lelkesedni, közönyösek vagyunk a természet pompái s a művészet remekei iránt.

De a szerelem az átváltoztatja az embert.

Szívet ad és nemes érzésű lelket; felmagasztal s a legszebb erényeknek válhatik kuforrásává.

Oh! Jolán, te nem hiszed a szerelemben, te megtagadod ezt az érzelmét. Én is így voltam. Hiszen együtt kovácsoltuk a szerelem ellen az érveket.

De micsoda élet ez? Te csak azt tudod, hogy élsz. Alszol, eszel, iszol; aztán unalmasan olvassz regényeket, a nélkül, hogy azokat élvezhetnéd, épen mert a szerelmet megtagadod. Ha regényolvasás közben hosszabb szerelmi vallomáshoz érsz, bosszankodva vágod a földhöz a könyvet. Nem tudod, mit csinálj. Tovább unatkozol. Aztán előveszed a horgolást; az ablak mellett ülsz; a horgolás szelenedet nem szórakoztatja, elgondolkozol hát; gondolkozol egész közönyös dolgokról; s ime egyszerre megüti a füledet egy az ablak alatt fészkelő fecsképar szerelmi esirgése.

A földhöz esapod a horgolást is; mérgeződve hagyod el az ablakot, bánt, sérti a füledet az a szerelmi esicsergés. Elveid ellen van, bosszant a dolog, mert félsz, hogy a szíved legyőzi eszedet. Azután leül a zongorához. Egy szentimentális darab kerül a kezeidbe. Elkezdjed játszani, de megretensz a mélabus hangoktól, mert azok a szívedbe akarnak fészkelődni; a szíved pedig te megtagadod. Bármilyen kiváló észtehetség is lakozik benned, az a kiváló ész nem képes azt a gyönyörű mélabus hangot élvezni; ez a ritka élvezet csak a szívnek jutott osztályrészül.

Te máshol keressz szórakozást. A zongorát is ott hagyod, elmegy sétálni, ki ide a korzóra. Alig haladsz öt lépést, egy fiatal szerelmes pár halad el melletted s hallod, a mint szerelmisszen sugdossák egymás fülebe: „szeretlek, imádlak“. Ideges harag fog el, mert ez a jelenet is a szíved emlékeztet.

Ott hagyod a korzót, ott a várost, a hol nem találsz élvezetet. Elmegy ki a szabadba, azt hiszed, itt szórakozásra fogsz lenni.

Vadvirágos réten bolyongsz; a nap aranyragyogásu sugarai, a mezei virágok kedves mosolya, a kis pillangó, mely virágról-virágra száll s szerelmisszen esökölje le a virág kelyhéből az édes mézet, mind-mind a szívedhez kívánnak maguknak utat törni. Nem tudod, mi bajod van, rosszul érzed magad; szeretnél gyönyörködni a természet szépségeiben, de nem teheted, mert nem ismered el a szívednek létjogát.

A rétről bemenekülsz a szomszédos erdőbe, de itt meg a fülemüle édes danája üti meg füledet. Ez a dal is szíved kér.

Elrohansz; üldöz valami; üldöz lelked büne, az a bűn, mely megtagadtatta veled az Istent, a szívet, a szerelmet.

Társaságokban keressz szórakozást; de itt sem érzed jól magadat; mások vigan csevegnek, mosolyognak, nevetgélnek s neked az úgy fáj, hogy te is nem vagy olyan vigan. De nem lehetsz az, mert a vigságnak, üde kedélynek egyedüli és legfőbb feltétele a szív és érzés. Megtagadod a szívet, meg a szerelmet és érzelmét. Egyedül az ész fölényt ismered el. Mindent kerülsz most már, a mi a szíved emlékeztet. Bezárkózol szobádba s a tudomány valamely ágában keressz szórakozást. Mondjuk, igen, emlékszel rá, már a zárdaiban tanultunk hármas-szabályt megfajtani, meg olyan kisebb egyeneteket. A tisztelendő néni magyarázta, hogy betű számtannal olyan nagy egyeneteket lehet megfajtani, hogy bárom iv papirt írhatz tele s akkor szépen kijő az eredmény, egy vagy két szám. Te kiképezted ebben a tudományban magad, de csak boszuságodra; szórakozást újra nem találsz. A betűk hosszú láncolatban szeretettel fűződnek egymáshoz; egy folytonos ok és okozatbeli kapocs tartja őket össze. Így kell élnünk s az összetartó kapocs köztünk nem lehet más, mint a szeretet. Ott hagyod a tudományt is, mert a mikor már egyik vagy másik ágában elég jártassággal bírsz, megunod.

Ne ints tagadól, tudom mit akarsz mondani. Azt akarod mondani ugy-e, hogy hiszen ott vannak a nagy tudósok, hát azok nem unták meg? Ugy-e, ezt akartad mondani? Oh! Jolánom, én elismerem az ész uralmát, elismerem a tudományban fellelhető ritka élvezetet. De hidd meg, azoknak a nagy tudósoknak volt ám érző szívük s ha megtagadták is, hát legfeljebb önmagukat ámitották. Az ész sokra képes, ritka élvezetet nyujthat, de elfáslul, ha hiányzik életető eleme, az érző szív.

Legvégül pedig Istennél, az imában keressz vigaszt. De imád hideg, az ajkaid mozognak csak s az eszed diktálja a szavakat. Az ima sem képes dult kedélyednek vigaszt adni, mert nem tudsz szeretettel, szívvel imádkozni. Igen Jolánom, hiába tagadod, a szívet is? Isten teremtette, az érzelmét is az Isten oltotta az emberbe.

Igen, igen, Jolánom, így van ez, a hogy én neked most elmondtam. Lesz idő, a mikor majd belátod magad is. Addig is, ne gúnyolj és ne nevesz fölöttem.

Inkább sajnáld a te szerencsétlen barátódot. Imádkozzál érte!

Szeretek, nagyon szeretek. Magam se tudom, hogyan történt, de úgy érzem, hogy csak most vagyok igazán ember, olyan ember, a minőnek az Isten eredetileg mindnyájunkat teremtett.

Szeretek, bár engem nem szeret, a kiért élek és halok.

De azért édes ez az érzés, ha az élettemmel fizetek is érte.

Multkori levelemből s a mostani soraimból megtudtál mindent. Ha meghalok, ne csodálkozzál. Édes a halál is, ha azért halunk meg, mert nagyon szeretünk.

Csóköl

szerencsétlen barátódot

M—1—6.

Művészet és irodalom.

A Magyar Hirlap albuma az idén is gyönyörű lesz, még szebb, mint a minővel ez a kiáltó lap minden évben kedveskedni szokott előfizetőinek. Megszokta már a közönség, hogy irodalmi eseményszámba vegye ezeket a díszes albumokat, amelyeket Magyarország írói és művészi kiválóságainak a színe-java alkot meg nagy ambícióval. A Magyar Hirlap karácsonyi és újévi ajándéka évről-évre olyan meglepetés, amelyre az egész társadalom méltán kíváncsi, mert hiába marad meg az a meglepetés, lényegében, díszes albumnak, de az album tartalma mindenkor új, különös szenzáció. Az idén valóságos történelmi becsű díszmű ez a karácsonyi album; méltó arra, hogy mint irodalmi kincsét őrizzék meg azok, akik hozzá jutnak. Hozzájut pedig mindenki, aki a Magyar Hirlapra előfizet. Ingen, teljesen díjazatlanul kapja meg ezt a gyönyörű munkát minden előfizetője a Magyar Hirlapnak, akár állandóan járhatja a lapot, akár csak most kezdi járni. Mi sem természetesebb, mint hogy ennek a kiáltónak szerkesztett, teljesen független helyzetű, semmiféle pártszempontok alja nem rendelt lapnak a népszerűsége és közkedveltsége állandóan fokozódik. A magyar irodalom atyamestere, Jókai Mór, egész szépirodalmi munkásságával a Magyar Hirlapnak van lekötve s ide írja legújabb pompás regényeit és tárcáit. Hetenkint egy-két tárcát s évente legalább két regényt, úgy hogy Jókai Mór neve állandóan szerepel a Magyar Hirlap hasábjain. Fenyő Sándor szerkesztő mellé egész serege sorakozik a legkittünőbb munkatársaknak. Csakis így lehet a Magyar Hirlap annyira változatos és mindenre kiterjedő. Az egész lap a közérdek hű tükré. Vezércikkeit a legelső publicisták írják. Tárcái megannyi szépirodalmi alkotások. Van a „Társaság“ címmel mulattató rovata a napi érdekű események megbeszélése céljából. Hírei a legkittünőbb forrásból valók s kivétel nélkül hitelesek. Szerkesztői üzenetei a közönséggel való bensős érintkezés érdekes adatai. Minden előfizetőnek szíves készséggel felel a szerkesztőség bármilyen kérdésre. S mindezenkívül itt van a sok kedvezmény, amiben a lap előfizetői részesülnek, akik nagyon olcsón kapják az Évszak című képes dívatlapot; ugyszintén a Kis Világ című képes gyermeklapot, valamint a Magyar Szalon című pompás illusztrált folyóiratot. A Magyar Hirlap regényei mind könyvalakban jelennek meg; könnyen megőrizhetők ilyformán, ami szintén csak a Magyar Hirlap kedvezménye. A Magyar Hirlap előfizetési árai ezek: egy hóra 1 ft 20 kr., negyedévre 3 ft 50 kr. A szerkesztőség és a kiadóhivatal Budapesten van a Honvéd-u. 4. sz. alatt.

„Előkelő Világ“ a legelegánsabb, legelőkelőbb és legigazibb magyarsággal szerkesztett szépirodalmi hetilap; megjelen minden szerdán gazdag, változatos tartalommal, tizenhat oldalon. Az „Előkelő Világ“ munkatársai: Babik József, Barony István, gr. Bethlen Julia, Berecz Károly, Buday Ubál, B. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Bekács Gusztávné, Czöbel Minka, D'Artagnan, Dedek Crescenc Lajos, Dombay Hugó, Eudródy Sándor, Mindszenti Erdélyi Gyula, lovag Frasanelli Lili, Fenyő Gyula, Gyarmathy Zsigáné, Horváth Vilma, Harmath Lujza, Huszár Miklós, dr. gr. Hugonay Vilma, Horváth Böske, dr. Hollósy István, Ipolyi Adél, Jakab Ödön, Kállay Sándor, Krúdy Gyula, Lengyel Elza, Lányi Ernő, Lithvay Viktória, Lévy Mihály, Nagyvárdy Myra, Pongrácz Béla, Per-nyi Kálmán, Somló Sándor, Szabó Sándor, ifj. gr. Teleki Géza, Vörös Juliska, dr. Várady Antal, gr. Zichy Géza, Zombori Gyula, Zsoldos László. Minden előkelő szalonnak elengedhetetlen kelleke, magas műveltségű családok hiv barátja, szórakoztatója kíván lenni az „Előkelő Világ“. Az „Előkelő Világ“ októberi negyede óta két kiadásban jelenik meg. Angol meritett papíron egy évi előfizetési ára 20 ft, egyes szám ára 50 kr. Finom simított papíron egy évre 8 ft, egyes szám ára 20 kr. Mutatványszámokat csak biztos előfizetésre, vagy kívánt szám árának bektüldése ellenében — utóbbi postai értékjegyekben is bektüldhető — küld a kiadóhivatal. Az „Előkelő Világ“ szerkesztősége és kiadóhivatala: István-ut 40. szám.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.